

Beslutad 2021-12-15

Dnr: 2021.0773.1.3.1

Ändrad 2025-12-17

HANDLINGSPROGRAM ÅR 2026 – 2027

Innehåll

Förklaring till förekommande förkortningar	3
1 Inledning.....	5
2 Beskrivning av kommunerna	5
2.1 Demografi	6
2.2 Kommunernas översiktsplanering	7
2.3 Miljö, natur och kultur	8
2.4 Infrastruktur.....	9
2.5 Verksamheter.....	12
3 Styrning av skydd mot olyckor	13
3.1 Handlingsprogram.....	14
4 Risker	14
4.1 Övergripande beskrivning.....	15
4.2 Brand i byggnad	17
4.3 Brand utomhus	21
4.4 Olycka med farliga ämnen	26
4.5 Naturolycka	29
4.6 Drunkning.....	30
4.7 Nödständig person.....	31
4.8 Själv mord och försök till självmord.....	31
4.9 Olyckor med stora konsekvenser.....	32
5 Värdering.....	35
5.1 Klimatförändringar.....	35
5.2 Befolkningsutveckling	36
5.3 Nya byggmetoder, -material och -teknik.....	37
5.4 Rekrytering av personal	38
5.5 Samverkan – komplexare ledning med fler aktörer	38
5.6 Teknikutveckling	38
5.7 Större evenemang.....	39
5.8 Brandvattenförsörjning.....	39
5.9 Släckvatten och risk för miljöskador	39
5.10 Trafikutveckling.....	40
5.11 Försvarsmaktens verksamhet	40
5.12 Omvärlden	41

Handlingsprogram

5.13	Coronapandemin	41
6	Mål.....	42
6.1	Nationella mål.....	42
6.2	Räddningstjänstens övergripande mål	42
7	Förebyggande – Förmåga och verksamhet	43
7.1	Tillsyn	44
7.2	Stöd till den enskilde.....	45
7.3	Rengöring och brandskyddskontroll	46
7.4	Övriga förebyggande åtgärder.....	47
8	Räddningstjänst – Förmåga och verksamhet	48
8.1	Övergripande beskrivning.....	48
8.2	Beskrivning per olyckstyp	61
8.3	Ledning i Räddningstjänsten	66
8.4	Räddningstjänstens förmåga under höjd beredskap.....	71
9	Uppföljning, utvärdering och lärande	73
9.1	Uppföljning.....	73
9.2	Erfarenhetsåterföring	73
9.3	Avvikelsehantering.....	74
9.4	Kamratstödsverksamhet	74
	Bilaga A Dokumentförteckning.....	76
	Bilaga B Beskrivning av samråd	79
	Bilaga C Översiktskarta hamnområden	83
	Karlskrona kommun	83
	Ronneby kommun	95
	Bilaga D Anläggningar med farlig verksamhet	99

Handlingsprogram

FÖRKLARING TILL FÖREKOMMANDE FÖRKORTNINGAR

LSO	Lag om skydd mot olyckor SFS 2003:778 med ändringar tom SFS 2025:1077
FSO	Förordning om skydd mot olyckor SFS 2003:789 med ändringar tom SFS 2025:1114
MSB	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap - upphör 2025-12-31
MCF	Myndigheten för civilt försvar - ersätter MSB från och med 2026-01-01 som sektorsansvarig myndighet för beredskapssektorn Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen
MSBFS	Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps författningssamling
SKR	Sveriges kommuner och regioner - medlems- och arbetsgivarorganisation för landets alla kommuner och regioner
F17	Blekinge flygflottilj
SCB	Statistikmyndigheten - ansvarar för officiell statistik och annan statlig statistik
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization - FN:s fackorgan som arbetar för fred genom internationellt samarbete inom utbildning, vetenskap, kultur och kommunikation
NATO	North Atlantic Treaty Organization - mellanstatlig försvarsallians för fred och säkerhet i medlemsländerna genom politiska och militära medel
NKT	Nordiske Kabel og Traadfabriker - danskt företag som tillverkar elkraftkablar
KBV	Kustbevakningen - bedriver sjöövervakning och miljöräddningstjänst till sjöss
JAS	Jakt, Attack, Spaning - benämning på stridsflygplanet Saab 39 Gripen som kan växla mellan de tre olika rollerna medan det är i luften
Seveso	Direktiv som antagits i EU för att förebygga allvarliga olyckor inom kemiindustrin och begränsa följderna för människor och miljö
EU	Europeiska unionen - ekonomisk och politisk union av 27 europeiska länder som samarbetar på områden som handel, miljö, hälsa och säkerhet
LBE	Lag om brandfarliga och explosiva varor SFS 2010:1011 med ändringar tom SFS 2025:1080
LEH	Lag om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap SFS 2006:544 med ändringar tom SFS 2020:1275
RSA	Risk- och sårbarhetsanalys
DCA	Defense Cooperation Agreement - ett bilateralt militärt samarbetsavtal mellan Sverige och USA
IVPA	I väntan på ambulans - koncept där kommunal räddningstjänst larmas till akut sjukdomsfall eller skada där denna resurs förväntas anlända före ambulans till platsen
Daedalos	Räddningstjänstens verksamhetssystem
GPS	Global Positioning System - amerikanskt satellitbaserat system för positionering
SGI	Statens geotekniska institut - expertmyndighet med ansvar för geotekniska frågor
PDV	Pågående dödligt våld
RiB	Räddningstjänstpersonal i beredskap, tidigare benämnd deltidspersonal
RSB	Räddningstjänstsamverkan Småland - Blekinge utgör gemensamt räddningsledningssystem för räddningstjänsterna i Blekinge, Kronoberg, Jönköping samt delar av Kalmar och Östergötlands län.
RSÖS	Räddningsregion sydöstra Sverige - samverkan mellan samtliga räddningstjänster i Blekinge, Kronoberg, Kalmar, Jönköping och Östergötlands län
PFAS	Beståndsdel i filmbildande brandsläckningsskum och samlingsnamn på över 4700 högfluorerade ämnen som vissa misstänks kunna orsaka bland annat cancer hos människor
FWI	Fire weather index - verktyg för att bedöma brandbeteende och spridningsrisk för skogsbrand
RIL	Regional insatsledare - brandingenjör med ansvar för räddningsledning av mer komplexa händelser i hela Blekinge
IL	Insatsledare - brandinspektör med räddningsledarkompetens oftast med ansvar för insatsledning vid räddningsinsatser eller med ansvar för uppgiftsledning vid mer komplicerade händelser
SL	Styrkeledare - befäl med ansvar för uppgiftsledning och som räddningsledare vid mindre komplicerade händelser
MIRG	Maritime incident response group - räddningsstyrka för fartygsbränder och kemikalieolyckor till sjöss
CAFS	Compressed Air Foam System - fritt översatt: tryckluftsgenererat skum
UAS	Unmanned Aerial System - drönare
AOSP	Akut omhändertagande av självmordsbenägen person
FSOL	Förstärkningsresurs som stöd till samverkan och ledning - ledningsresurs till MCFs förfogande vid räddningsinsatser nationellt och internationellt

Handlingsprogram

FIP	Första insatsperson - person med förmåga att kunna påbörja nödvändiga förstahandsåtgärder vid olycka
Rakel	Radiokommunikation för effektiv ledning - nationellt digitalt kommunikationssystem
IVPR	I väntan på räddningstjänst - koncept där annan resurs än kommunal räddningstjänst larmas till olyckshändelse där denna resurs förväntas anlända först till platsen
DRH	Dynamisk resurshantering - automatisk utalarmering av närmaste lämpliga resurs
VMA	Viktigt meddelande till allmänheten - varningssystem för allmänheten vid allvarliga händelser
R3	Räddning, Rövning och Reparation - pluton inom Flygvapnet med materiel och utbildning i bland annat rökdykning, losstagning vid trafikolycka, motorsågskörning och reparation av vägar
RL	Räddningsledare - leder räddningsinsats på delegation av räddningschef
JRCC	Joint Rescue Coordination Center - sjö- och flygräddningscentralen belägen i Göteborg
SAR	Search and rescue - sjö- och flygräddning
SSRS	Svenska sjöräddningssällskapet - frivillig organisation för sjöräddning
K-Sam	Nätverk inom Blekinge län för att samordna det regionala arbetet före, under och efter en samhällsstörning
SST	Myndigheten för stöd till trossamfund - verkar för samordning av trossamfundens insatser inom krisberedskap
FRG	Frivilla resursgrupper - frivilliga resurspersoner som samordnas via medlemskommunerna
FAK	Frivilliga automobilkåren - rikstäckande frivillig försvarsorganisation med uppgift att vidareutbilda förare för att säkerställa den tunga trafiken i en krissituation
FGS	Föreningen gränslös samverkan - sköter och bemannar bandvagnar i Blekinge och har ett nära samarbete med FAK vad gäller personal och resurser i händelse av olycka eller annan krissituation
FFK	Frivilliga flygkåren - rikstäckande frivillig försvarsorganisation stöttar myndigheter och organisationer med information och överblicksbilder från luften
SMC AB	Släckmedelscentralen Aktiebolag - hanterar experter och utrustning för släckning av omfattande petroleumbränder
RCH	Lokal räddningschef - ansvarig för att räddningstjänsten är ändamålsenligt ordnad enligt LSO
VRC	Vakthavande räddningschef - räddningsledningsschef med ansvar för utryckningsverksamhetens uppdrag och roll inom räddningsledningssystemet
VB	Vakthavande befäl - effektuerar och samordnar utryckningsverksamhetens uppdrag och roll i räddningsledningssystemet enligt ledningsdoktrinen
LB	Ledningsbefäl - befäl med räddningsledningskompetens på plats i ledningscentralen dygnet runt
LOP	Ledningsoperatör - person som hanterar händelser hos SOS Alarm
RÅ	Räddningsåtgörare - person som hanterar räddningstjänsthändelser hos SOS Alarm
LC	Ledningscentral
RUHB	Räddningstjänst under höjd beredskap - regleras i 8 kap LSO
OPSAM	Operativ samverkansgrupp - arbetsgrupp bestående av länets blåljusaktörer som samordnas av Länsstyrelsen
GUL	Gemensam utveckling och lärande - koncept för erfarenhetsåterföring mellan blåljusaktörer efter inträffade händelser

Handlingsprogram

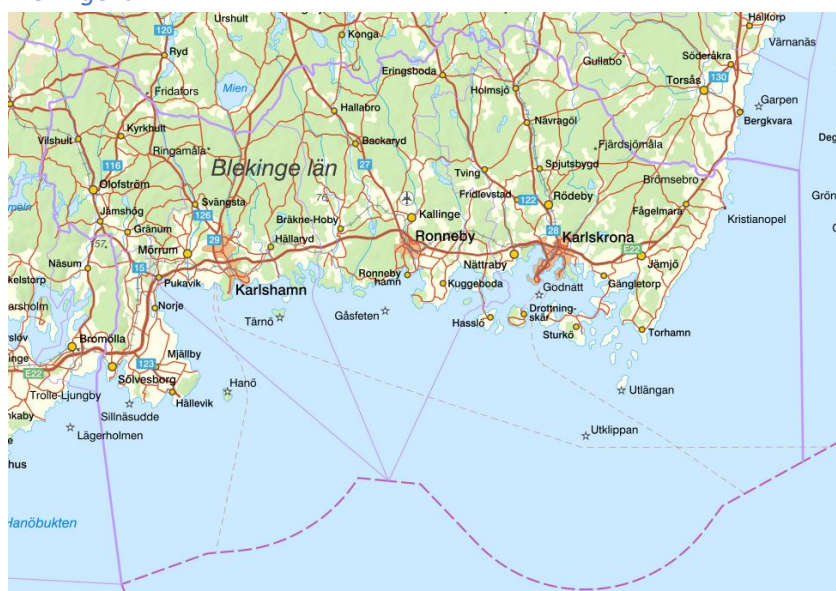
1 INLEDNING

Detta program utgör Räddningstjänsten Östra Blekinges (fortsättningsvis Räddningstjänsten) handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst som omfattar Karlskrona och Ronneby kommuner i enlighet med 3 kap 3 och 8 §§ i lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) med ändringar till och med SFS 2025:1077. Handlingsprogrammet är upprättat enligt föreskriven struktur och innehåll i MSBFS 2021:1.

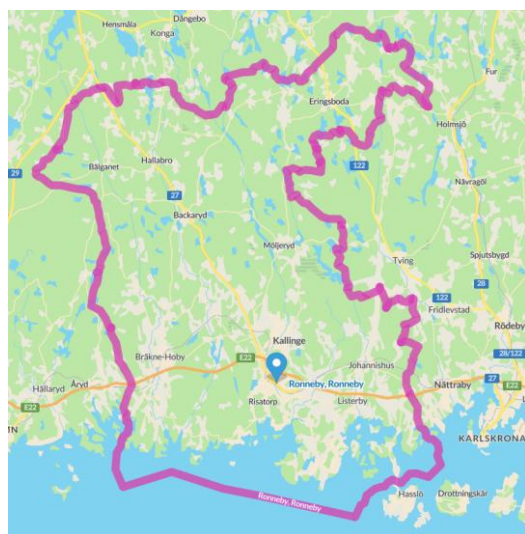
2 BESKRIVNING AV KOMMUNERNA

Karlskrona och Ronneby är två kustkommuner belägna i Blekinge, sydöstra hörnet av Sverige. Karlskrona kommun är klassificerad som mindre stad/tätort enligt Sveriges kommuner och regioner (SKR) medan Ronneby kommun tillhör gruppen pendlingskommun nära mindre stad/tätort. Den militära närvaron är hög i kommunerna med flygflottiljen F17 och 3. helikopterskvadron i Ronneby samt Karlskrona Garnison med 1. ubåtsflottiljen, 3. sjöstridsflottiljen, Marinbasen och Sjöstridsskolan i Karlskrona.

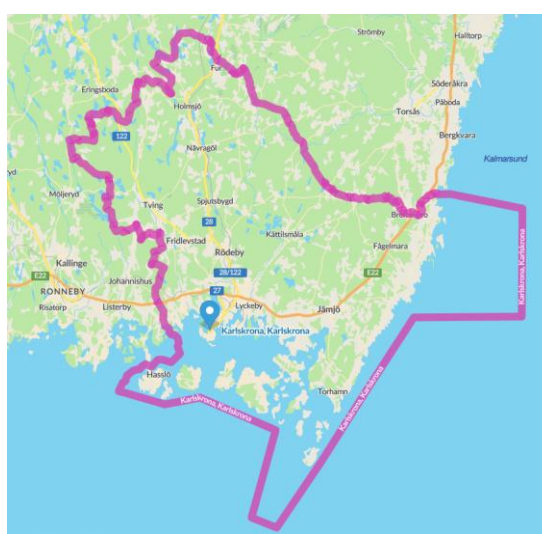
Blekinge län

Figur 1: Karta över Blekinge. Källa: Länsstyrelsen Blekinge.

Figur 2: Ronneby kommun. Källa eniro.se.

Figur 3: Karlskrona kommun. Källa eniro.se.

Handlingsprogram

2.1 Demografi

Sett över den senaste tioårsperioden har befolkningen ökat såväl i Karlskrona som i Ronneby kommun, men på senare år ses en minskning med några hundratal personer. I SCB-rapporten Sveriges framtida befolkning 2018-2070 uppskattas den relativa befolkningsökningen i Karlskrona och Ronneby uppgå till mer än 10 procent åren 2017-2040.

Befolkningsstatistik

	Karlskrona	Ronneby
Antal invånare	66 301	28 741
Andel kvinnor	48,6 %	49,2 %
Andel män	51,4 %	50,8 %
Medelålder	42,3 år	44,3 år
Medelålder kvinnor	43,5 år	45,1 år
Medelålder män	40,8 år	43,5 år
Födda i Sverige	86,7 %	82,9 %
Födda utomlands	13,3 %	17,1 %
Boende i tätort	84,3 %	81,2 %
Boende på landsbygd	15,7 %	18,8 %

Tabell 1: Befolkningsstatistik i siffror för kommunerna från 2025. Källa: scb.se.

Tätorter Karlskrona kommun

Tätort	Antal invånare 2023-12-31
Drottningstorp	479
Fridlevstad*	697
Fågelmara	366
Gängletorp*	797
Hasslö	1 704
Holmsjö*	357
Jämjö*	2 674
Karlskrona*	36 423
Kättilsmåla	251
Nättraby*	3 338
Nävrögöl*	234
Ramdala*	253
Rödeby*	3 473
Sjuhalla	227
Skavkulla och Skillingenäs	885
Spjutsbygd	364
Sturkö*	1 372
Torhamn	544
Trummenäs och Stensnäset*	432
Tving	545
Möcklö	212

Tabell 3: Antal invånare 2023. Källa: scb.se.

Tätorter Ronneby kommun

Tätort	Antal invånare 2023-12-31
Backaryd*	347
Bräkne-Hoby*	1 704
Bökenäs, Korsanäs och Kuggeboda	459
Eringsboda	288
Hallabro*	242
Johannishus*	786
Kallinge*	4 579
Listerby*	1 073
Ronneby*	12 636
Ronnebyhamn*	803
Spjälkö och Saxemara	505

Tabell 2: Antal invånare 2023. Källa: scb.se.

Tätorter markerade med stjärna i tabell 2 och 3 innebär att en förststyrka från den egna räddningstjänsten normalt är på plats inom tio minuter, vilket omfattar ca 75 % av befolkningen

Handlingsprogram

Medelåldern i kommunerna är något högre än för landet i övrigt, likaså andelen personer som bor på landsbygden. Andelen personer födda i Sverige är något högre än för riket i övrigt. På Aspö i Karlskrona skärgård, den mest tätbefolkade ön utan broförbindelse, är medelåldern betydligt högre än i övriga tätorter. 43 % av de bofasta invånarna på Aspö är i dag över 65 år. Utförligare befolkningsstatistik i kommunernas olika delar finns i Räddningstjänstens riskanalys.

2.2 Kommunernas översiktsplanering

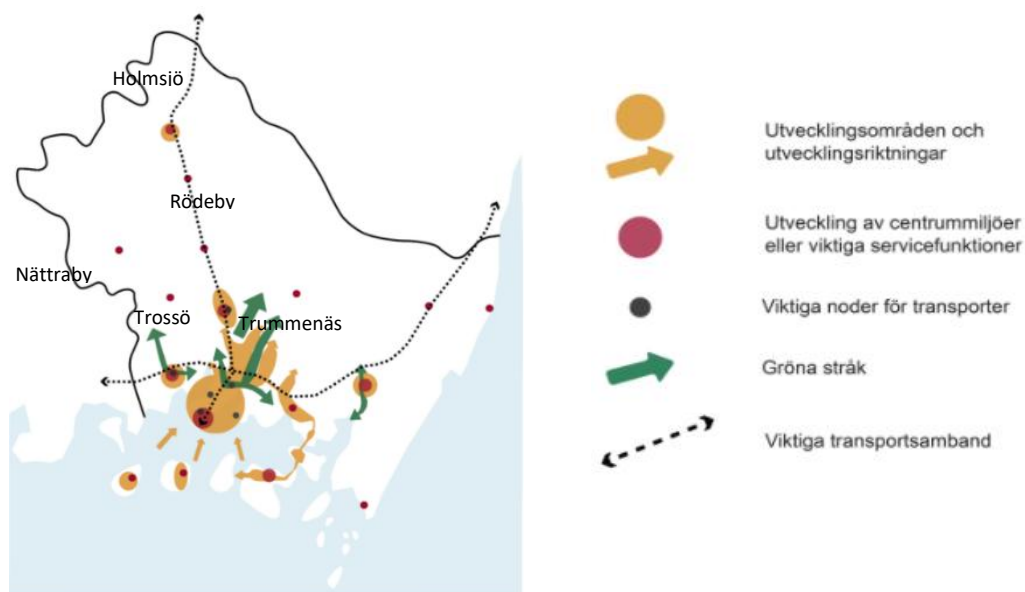
I sina respektive översiktsplaner tar kommunerna fasta på utökad och hållbar bebyggelse, inte bara i tätorterna utan även på landsbygden och i skärgården. Framst sker expansionen av såväl bostäder som andra verksamheter i anslutning till tätorterna, men även en utökning av skärgårds- och sjönnära bostadsbebyggelse planeras kommunerna. Flera av kommunerna vill utveckla infrastrukturen både på land och till sjöss till exempel bland annat föreslås en järnvägsstation i anslutning till flygplatsen i Ronneby och en station nära Rödeby centrum, norr om Karlskrona. Genom utpekande av markreserver, främst i anslutning till E22, möjliggörs nyetableringar för näringslivet med verksamheter, service och andra funktioner, samtidigt som det satsas stort på turistnäringen.

Utvecklingsstrategi Karlskrona kommun

I översiktsplanen ser man att Karlskrona ska växa radiellt med Trossö som mittpunkt. Stadsbygden ska förtätas. Förtätning ses som ett viktigt medel för att kunna skapa nya bostäder och arbetsplatser i områden som redan har god infrastruktur försörjning och tillgång till service. I bland annat Rödeby, Holmsjö, Trummenäs och Nättraby föreslås utveckling av bostäder, verksamheter och service. I skärgården föreslås nyskapande av skärgårdssamhällen på omkringliggande öar som kollektivtrafikförsörjs med skärgårdspendel.

Målsättningen är att möjliggöra för en befolkning på 100 000 personer år 2050. Olika testmiljöer för marin teknik planeras i havet utanför Karlskrona. Till testmiljöerna behöver även flera av kommunens hamnar utvecklas.

Utvecklingsområden - Karlskrona

Figur 4: Kartbilden visar i stora drag Karlskrona kommuns utvecklingsstrategi till och med 2050. Källa: karlskrona.se.

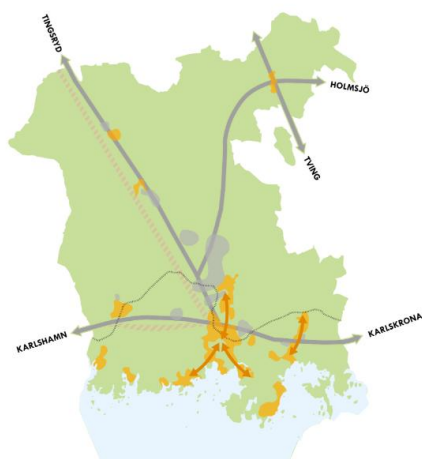
Handlingsprogram

Utvecklingsstrategi Ronneby kommun

Nio av Ronneby kommuns tätorter har pekats ut som kärnor som ska utgöra centrum för samhällsservice så som handel, förskola och skola. Fyra av kärnorna kopplas i par till varandra som ger möjlighet att komplettera varandra med service. Nya områden för bostäder har i huvudsak planerats till södra delen av kommunen, även skärgårdsnära bebyggelse. Bland annat planeras framtida anslutning till kommunalt vatten och avlopp i Järnavik, vid havet söder om Bräkne-Hoby, vilket skapar förutsättningar att utveckla såväl friluftsliv som besöksnäring men även fler bostäder. I stråket mellan Ronneby och Kallinge planeras för omfattande exploatering av både bostäder och service.

Huvuddelen av markanvändningen för framtida verksamhetsetableringar föreslås utmed E22 och till viss del utmed riksväg 27. Efter omläggningen av riksväg 27 kommer både Hallabro och Backaryd få nya förutsättningar för attraktiva boendemiljöer då samhällenas centrum blir mindre påverkade av genomfartstrafik. I anslutning till den nya trafikplatsen Vambåsa på norra sidan av väg E22 vid den östra kommungränsen, finns förutsättningar att skapa ett nytt verksamhetsområde. Samarbete med Karlskrona kommun kan göra området än mer expansivt.

Utvecklingsområden - Ronneby

Figur 5: Kartbilden visar utvecklingsstrategierna för Ronneby kommun fram till 2045.
Källa: ronneby.se.

Naturresevat

Kommun	Antal naturresevat
Karlskrona	27
Ronneby	40

Tabell 4: Antal naturresevat i respektive kommun.
Källa: Länsstyrelsen.se

Markanvändning

	Karlskrona	Ronneby
Bebyggelse	7,9 %	6,3 %
Skog	74 %	79,1 %
Jordbruksmark	14,2 %	12,9 %
Övrig mark	3,9 %	1,7 %

Tabell 5: Tabellen visar hur marken används i kommunerna.
Källa: SCB

2.3 Miljö, natur och kultur

Kommunerna består till största delen av skogsmark. I söder präglas dock kommunerna av skärgården och havet. I skärgården finns såväl permanentboende som fritidsboende, även på öar som saknar fast förbindelse med land. Främst sommartid sker en betydande ökning av antalet personer som vistas i skärgården. Flera natur- och vattenmiljöer är unika och skyddsvärda. I kommunerna finns ett stort antal naturresevat. I kommunerna finns ett flertal miljöer som utgör riksintresse för kulturmiljövården. Hela centrala Karlskrona, det vill säga öarna Trossö och Björkholmen samt fästningsstaden Kristianopol är några exempel i Karlskrona kommun.

I Ronneby finns kvarteret Bergslagen med anor från medeltiden med bland annat Heliga Kors kyrka från 1100-talet och sammanhängande trähusbebyggelse. Ronneby Brunnspark med anor från år 1705 är en av landets mest besökta brunnsmiljöer.

Handlingsprogram

Världsarvet och kulturhistoriskt värdefulla byggnader

Figur 6: Delar av världsarvet Ölogsstaden Karlskrona. Fån vänster till höger: Slup- och barkasskjulet på Stumholmen, Drottningsskärs Kastell på Aspö samt Wasaskjulet på Lindholmen, Ölogshamnen. Foto: karlskrona.se.

I Karlskrona finns ett av UNESCO:s världsarv, Ölogsstaden Karlskrona, som består av befästningar, örlogsvarv och örlogshamn, den militära och civila staden samt anläggningar i omgivningen som har haft betydelse för örlogsbasens försörjning genom århundraden. Även skeppsbyggaren af Chapmans sommarresidens Skärva Herrgård från slutet av 1700-talet utgör en del av världsarvet.

Skärva herrgård

Figur 7: Annexet på världsarvet Skärva herrgård efter branden i januari 2025. Byggnaden uppfördes i slutet av 1700-talet och var sommarresidens åt skeppsbyggaren Fredrik Henrik af Chapman. Brandsorsaken är okänd. Foto: Sydöstran.

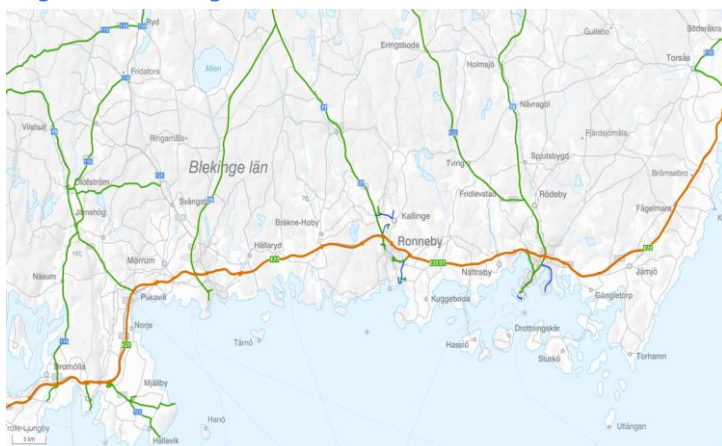
Heliga Kors Kyrka

Figur 8: Heliga Kors Kyrka med anor från 1100-talet, Ronneby kommun. Källa: visitblekinge.se.

2.4 Infrastruktur

Vägnätet i Blekinge

Figur 9: Markerade vägar är utpekade i Blekinge för transporter av farligt gods. Källa: Trafikverket.

2.4.1 Vägar

E22, riksväg 27 och 28 utgör de största vägtransportlederna. E22 skär området i söder och följer östkusten norrut mot Kalmar. Riksvägarna går företrädesvis i nord-sydlig riktning. E22, riksvägarna samt länsväg 122 är utpekade som rekommenderade vägar för farligt gods. År 2027 planeras starten för en utbyggnad av E22 till motorväg mellan Björketorp och Nättraby, samtidigt som de delar av E22 som ännu inte är mötesfria byggs om och förses med viltstängsel. E22 är av Trafikverket utpekad som riksintresse för kommunikation. Sommaren 2027 ska utbyggnationen av riksväg 27 vara klar. Vägen ska då vara mötesfri och passera utanför tätorterna Backaryd och Hallabro.

2.4.2 Järnvägar

Järnväg skär kommunerna i öst-västlig samt i nord-sydlig riktning och är dragen genom centrala delar av tätorterna längs kusten samt genom Holmsjö och Rödeby, även kallad kust till kustbanan. Järnvägssystemet upplåts för såväl farligt gods som andra godstransporter även om persontrafik i dagsläget är dominerande. Med start år 2026 planeras en modernisering av Blekinge Kustbana, sträckan Kristianstad - Karlskrona. Moderniseringen omfattar ett nytt mötesspår samt hastighetshöjande åtgärder på sträckan. Regeringen har fattat beslut om att planera för byggstart av Sydostlänken, med möjlig byggstart någon gång mellan 2027 - 2029. Syftet är att förbättra villkoren för godstrafik till och från Blekinges hamnar samt möjliggöra persontrafik mellan Småland, Skåne och Blekinge.

2.4.3 Hamnar

I kommunerna finns en mängd hamnområden för fritidsbåtar och mindre fartyg. För större fartyg används de större hamnarna Örlogshamnen, Verköhamnen och Handelshamnen i Karlskrona kommun. Karlskrona utgör den 8e största hamnen i Sverige vad gäller passagerartrafik med sina 606 000 passagerare 2024. Totalt hanterades 2,3 miljoner ton gods under 2024, vilket innebär en 13e plats vad gäller godshantering i Sverige

Örlogshamnen i Karlskrona är en av Försvarsmaktens hamnar som hyser militära fartyg i olika storleksklasser och för varierande ändamål. Allt ifrån u-båtar och mindre transportbåtar till korvetter av Visby-klass och Försvarsmaktens största fartyg u-båtsräddningsfartyget Belos. Försvarsmakten avser kommande år att utöka sin övnings- och utbildningsverksamhet i de förband som finns i anslutning till Karlskrona och Örlogshamnen. Utökningen och medlemskapet i NATO innebär såväl nya fartygstyper som fler fartygsrörelser av både inhemska och utländska örlogsfartyg.

Verköhamnen är en djuphamn. Hamnen används av NKT HV Cables AB för kabelutlastning och trafikeras förutom av NKT:s egna fartyg, främst av Stena Lines fordons- och passagerarfärjor mellan Karlskrona och Gdynia i Polen. Hamnen används även av större örlogs- eller kryssningsfartyg.

Handelshamnen består till stor del av bryggplatser för fritidsbåtar, men utgör även hemmakaj för KBV 003, ett av Kustbevakningens tre största fartyg. Hamnen används även av andra fartyg såsom större utländska örlogsfartyg vid örlogsbesök och kryssningsfartyg. Trafikverkets vägfärja till och från Aspö angör Handelshamnens södra del. Persontrafik sker året om mellan Handelshamnen, Sturkö och Hasslö. Sommartid sker omfattande skärgårdstrafik, bland annat Hop On Hop Off-trafik mellan många av skärgårdsöarna.

Handlingsprogram

Riksintressen för kommunikation

Figur 10: Hamndelar, utvecklingsområden samt övrig infrastruktur av riksintresse i Karlskrona. Källa: Trafikverket.

Verkohamnen i Karlskrona hamnar ingår i det Transeuropeiska transportnätet och är utpekad som riksintresse för kommunikation. Kriterierna för utpekande av riksintresse är att en hamn omsätter en godsmängd som överstiger 100 000 ton per år och har mer än 200 000 passagerare per år. Även farlederna, väg och järnväg till och från hamnen är av riksintresse, liksom farlederna till och från flera andra hamnar.

Ett område i fjärden väster om Tjurkö är utpekad som riksintresse för sjöfarten som uppläggningsplats för fartyg tagna ur trafik.

Försvarsmakten har pekat ut ett flertal områden både på land och till sjöss som riksintressen för Försvarsmakten, bland annat Örlogshamnen i Karlskrona.

2.4.4 Flygplatser

I Kallinge, Ronneby kommun, finns Ronneby Airport som trafikeras av såväl civilt som militärt flyg och helikoptrar. Under år 2018 var antalet resenärer med civilflyget 224 000. En inrikes flyglinje trafikerar linjen Ronneby-Arlanda. Ronneby- och Blekinge Flygklubb bedriver flygklubbsverksamhet på flygplatsen.

Blekinge Flygflottilj F17 bedriver verksamhet med två JAS 39-divisioner samt incidentberedskap. F17 ansvarar för driften av flygplatsen, där även flygplatsräddningstjänst ingår. Tredje Helikopterskvadron bedriver helikopterverksamhet med två olika helikoptertyper.

Flygplats för helikopterverksamhet finns även i form av helikopterlandningsplatta intill Blekingesjukhuset, Karlskrona. I länet finns dessutom flera helikopterlandningsplatser som ej är klassade som flygplatser, exempelvis i Örlogshamnen vid övningsplatsen Söderstjärna och vid Gö Hamn.

Handlingsprogram

2.5 Verksamheter

Inom kommunerna finns ett flertal industrier och verksamheter varav 32 som bedriver farlig verksamhet enligt 2 kap 4§ LSO. Till de största arbetsgivarna i kommunerna hör Försvarsmakten, kommunerna, Region Blekinge, Tarkett AB i Ronneby samt Saab Kockums AB och NKT HV Cables AB, båda i Karlskrona.

NKT Karlskrona

Figur 11: Tornen för kabeltillverkning hos NKT. Kabelutläggningsfartyget i förgrunden. Foto: NKT.se.

2.5.1 Riskobjekt

I enlighet med MSB:s allmänna råd om skyldigheter vid farlig verksamhet, MSBFS 2014:2, har Länsstyrelsen i Blekinge län fastställt vilka anläggningar som faller under 2 kap 4§ LSO, där verksamheten innebär fara för att en olyckshändelse skall orsaka allvarliga skador på människor eller i miljön. Dessa anläggningar redovisas särskilt i bilaga D.

De fastställda anläggningarna åläggs bland annat att göra en riskanalys över verksamheten och kan även åläggas att hålla eller bekosta beredskap eller viss egendom. Denna beredskap ska komplettera kommunens beredskap för räddningsinsats. Flygplatser som har godkänts enligt 6 kap 9§ första stycket i luftfartslagen (2010:500) omfattas också av 2 kap 4§ LSO. Även dammar i konsekvensklass 1+ och 1 enligt kraftföretagens och gruvindustrins riktlinjer för dammsäkerhet bör klassas som farlig verksamhet.

Verksamhetsutövare som hanterar farliga ämnen i större mängder vid ett och samma tillfälle kan omfattas av Sevesolagstiftningen, vilken regleras i lag (1999:381) och förordning (2015:236) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor. Lagen har sitt upphov från det så kallade Seveso-direktivet som antagits i EU för att förebygga allvarliga olyckor inom kemiindustrin och begränsa följderna för människor och miljö. I lagstiftningen finns två kravnivåer: lägre och högre. Verksamheter som omfattas av reglerna (Seveso-anläggningar) har krav på sig att regelbundet genomföra riskanalyser och handlingsprogram för hur allvarliga kemikalieolyckor ska förebyggas. Alla Seveso-anläggningar oavsett kravnivå klassificeras som farliga verksamheter.

3 STYRNING AV SKYDD MOT OLYCKOR

I förbundsordningen, som beslutats av medlemskommunerna, regleras ändamål och organisation. Räddningstjänstens huvudsakliga ändamål är att fullfölja de skyldigheter som åvilar medlemskommunerna enligt LSO. Räddningstjänsten svarar dessutom för kommunens skyldigheter enligt lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor, LBE. Skyldigheterna enligt LSO kan i stort sammanfattas i sex punkter:

- Tillsyn av den enskildes ansvarstagande (5 kap 1§).
- Underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter genom rådgivning, information med mera (3 kap 2§).
- Rengöring (sotning) och brandskyddskontroll (3 kap 4§) i Ronneby och Karlskrona kommuner.
- Genomföra räddningsinsatser (3 kap 7§).
- Undersöka olycksorsak, olycksförlopp och räddningsinsatsernas genomförande (3 kap 10§).
- Samordna verksamheten och samarbeta med andra som berörs (1 kap 6§, 3 kap 1§).

Kommunerna har även andra åtaganden inom hot- och riskområdet framförallt enligt lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap, LEH. Samordningen enligt LEH hanteras av medlemskommunerna där Räddningstjänsten utgör en naturlig samverkanspart. Räddningstjänsten är vidare en del av medlemskommunernas frivilliga åtaganden för att skapa en trygg och säker kommun genom deltagande i olika samverkansforum exempelvis brottsförebyggande råd.

Med räddningstjänst enligt LSO avses de insatser som stat eller kommun ska utföra vid olyckor eller vid överhängande fara för olycka i syfte att hindra och begränsa skador på människor, egendom och miljö. Kostnaderna för räddningsinsatser ska stat och kommun stå för och får inte belasta den enskilde. Skyldighet att utföra en räddningsinsats föreligger enbart om följande fyra kriterier uppfylls samtidigt:

- Behov av ett snabbt ingripande
- Det hotade intressets vikt
- Kostnader för insatsen
- Omständigheterna i övrigt

Kommunal räddningstjänst kan i många fall ske parallellt med statlig räddningstjänst. Samverkan mellan Räddningstjänsten och respektive ansvarig myndighet sker regelbundet inom flertalet av de statliga räddningstjänsterna, förutom fjällräddning som är geografiskt begränsad till fjällkedjan

Statlig räddningstjänst

Typ av olycka	Ansvarig myndighet
Flygräddningstjänst – lokalisering av luftfartyg vid inträffat eller befarat haveri eller då fara hotar flygtrafiken	Sjöfartsverket
Sjöräddningstjänst – vid fara för liv inom statligt vatten, förutom de hamnområden som redovisas i kap 6.7	Sjöfartsverket
Miljöräddningstjänst till sjöss – inom statligt vatten, förutom de hamnområden som redovisas i kap 6.7	Kustbevakningen
Räddningstjänst vid utsläpp av radioaktiva ämnen från kärnteknisk anläggning	Länsstyrelsen
Efterforskning av försvunna personer i andra fall	Polismyndigheten
Fjällräddningstjänst	Polismyndigheten

Tabell 6: Tabellen visar för vilka typolyckor olika statliga myndigheter ansvarar för räddningstjänst enligt LSO.

Handlingsprogram

Räddningstjänst ska ses som samhällets grundskydd. Den enskilde, individen eller organisationen har det primära ansvaret att förebygga olyckor i olika omfattning. Ansvaret kan innebära alltifrån att byta batterier i sin brandvarnare till krav på att exempelvis tillhandahålla egen räddningsstyrka för särskilt farliga verksamheter.

3.1 Handlingsprogram

Detta handlingsprogram som omfattar förebyggande verksamhet och räddningstjänst är framtaget i syfte att uppfylla de mål som finns angivna i LSO. Programmet antas av Räddningstjänstens direktions en gång för varje mandatperiod. Handlingsprogrammet följer MSBs föreskrift om handlingsprogram, MSBFS 2021:1. Dokumentet följer därav en given struktur i enlighet med föreskriften avseende innehåll och uppbyggnad. Handlingsprogrammet har samrått internt såväl som med angränsande räddningstjänstorganisationer, samverkande myndigheter och organisationer, medlemskommunerna samt Länsstyrelsen i Blekinge. Samrådsredogörelse återfinns i Bilaga B. Beslut om fastställande av handlingsprogrammet har fattats av Räddningstjänstens direktions 2025-12-19.

Då handlingsprogrammet är ett övergripande flerårigt, politiskt styrdokument är det inte lämpligt att i detalj låsa Räddningstjänstens verksamhet i alltför detaljerade beskrivningar. Som komplement till handlingsprogrammet upprättar därför Räddningstjänsten fler styrdokument och riktlinjer såsom operativa riktlinjer, förebyggande riktlinjer, tillsynsplan och riskanalys. I dessa dokument ges mer detaljerad information om Räddningstjänstens förmåga, ledning, tillsynsverksamhet, rutiner och de risker som finns inom kommunerna och som kan leda till räddningsinsats. Dessutom upprättas årligen en verksamhetsplan som anger de verksamhetsmål och aktiviteter som ska genomföras i syfte att uppfylla de nationella målen i LSO.

4 RISKER

Kommunernas risker som kan föranleda räddningsinsats redovisas utförligt i Räddningstjänstens riskanalys. Riskanalysen visar förutom aktuell riskbild inom Räddningstjänstens geografiska område, även jämförelse med motsvarande risker på nationell nivå och statistik över inträffade räddningsinsatser. Riskanalysen utgör en del av underlaget till handlingsprogrammet och svarar övergripande på frågorna:

- Vad som kan hända?
- Hur ofta det händer?
- Vilka konsekvenserna blir?

Riskanalysen tillsammans med den samlade kunskap och erfarenhet rörande vilka olyckstyper som normalt sker inom respektive stationsområde ligger till grund för Räddningstjänstens bedömning av vilken förmåga och effekt Räddningstjänsten anser sig behöva uppnå för att omhänderta de risker som föreligger inom medlemskommunernas geografiska ansvarsområde. Riskanalysen syftar även till att utgöra underlag för Räddningstjänstens förebyggande och insatsförberedande verksamhet. När riskbilderna tydliggörs, bland annat vilka riskobjekt, skyddsvärda anläggningar och verksamheter som finns inom räddningsstyrkornas insatsområden, erhålls grunden för planeringen.

Riskanalysen utgör en del av Räddningstjänstens riskhanteringsarbete liksom handlingsprogram, verksamhets- och tillsynsplan.

Handlingsprogram

Riskhantering innefattar hela processen, från definition av mål och avgränsningar, via riskidentifiering och analys av risker till värdering av risk, genomförande av riskreducerande åtgärder samt uppföljning och erfarenhetsåterföring. Riskhanteringsprocessen sker i nära samverkan andra myndigheter och verksamheter och utgör grunden för ett systematiskt och kontinuerligt arbete med risker och sårbarheter.

Riskerna för extraordinära händelser beskrivs i olika risk- och sårbarhetsanalyser (RSA). År 2024 sammanställde Länsstyrelsen en regional RSA utifrån bland annat kommunernas egna RSA samt räddningstjänsternas riskanalyser. Denna regionala RSA ligger till grund för Räddningstjänstens planering inför extraordinära händelser och ger en gemensam bild över vilka allvarliga hot och sårbarheter som finns i Blekinge, vad som är samhällsviktig verksamhet och vilken förmåga som finns i länet för att förebygga och hantera olika samhällsstörningar. Regional RSA ska redovisas vartannat år.

Nedanstående händelser som skulle kunna innebära en står påfrestning för länet har identifierats:

- Naturolyckor
- Smittsamma sjukdomar
- Minskad vattentillgång
- Andra olyckor, ex dammbrott och höga flöden
- Infrastruktur och försörjningssystem
- Andra risker, höjd beredskap

Efter att tidigare handlingsprogram beslutades 2021 har kriget i Ukraina tillkommit och med det ett betydligt allvarigare omvärldsläge för Sverige. Medlemskapet i NATO och DCA-avtalet med USA har ytterligare påvisat graden av allvarighet. Blekinge med sin försvarsindustri, sina hamnar, höga graden av militär närvaro och militär infrastruktur löper stor risk att bli hårt utsatt i händelse av att Ryssland trappar upp kriget.

En samlad bild över riskerna i ett område är komplex och dynamisk. Det går inte att förutsäga vad som kommer att hända och när, men utifrån statistik och objektsinformation kan Räddningstjänsten ges en grundförutsättning som förberedelse för troliga olycksscenarioer. Följande avsnitt avser att förmedla en generell riskbild inom Räddningstjänstens geografiska område.

4.1 Övergripande beskrivning

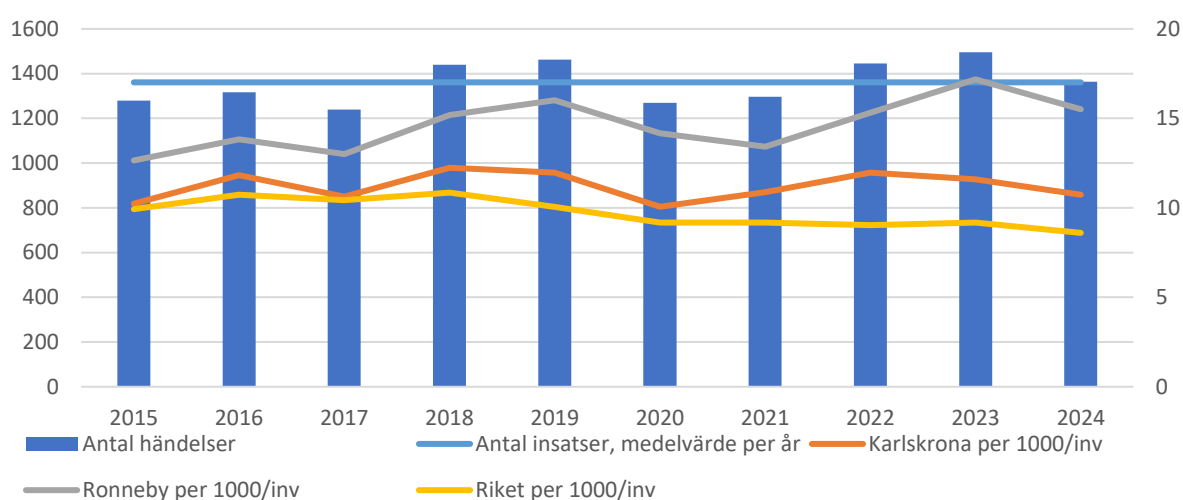
Statistik från inträffade olyckor är ett viktigt verktyg för att kartlägga riskbild. Statistiken kan tydliggöra förändringar och trender i omgivningen och kan tillsammans med andra erfarenheter utgöra ett användbart beslutsunderlag.

Ett statistiskt grundat beslutsunderlag är viktigt för den löpande planeringen av arbetet och för verksamhetens olika målformuleringar. Räddningstjänsten för statistik över olyckor som föranlett räddningsinsats via händelserapporter. Dessa rapporter skickas kontinuerligt till MCF, och utgör en del av den nationella statistik som MCF har i uppdrag att sammanställa. Utförligare statistik redovisas i riskanalysen.

Åren 2020 och 2021 har präglats av pandemin på många sätt, vilket även avspeglar sig i larmstatistiken. Den allmänna samhällsnedstängningen har bland annat resulterat i betydligt färre automatiska brandlarm sedan många verksamheter inte bedrivit normal produktion, skolor har varit stängda och betydligt fler har arbetat hemifrån.

Handlingsprogram

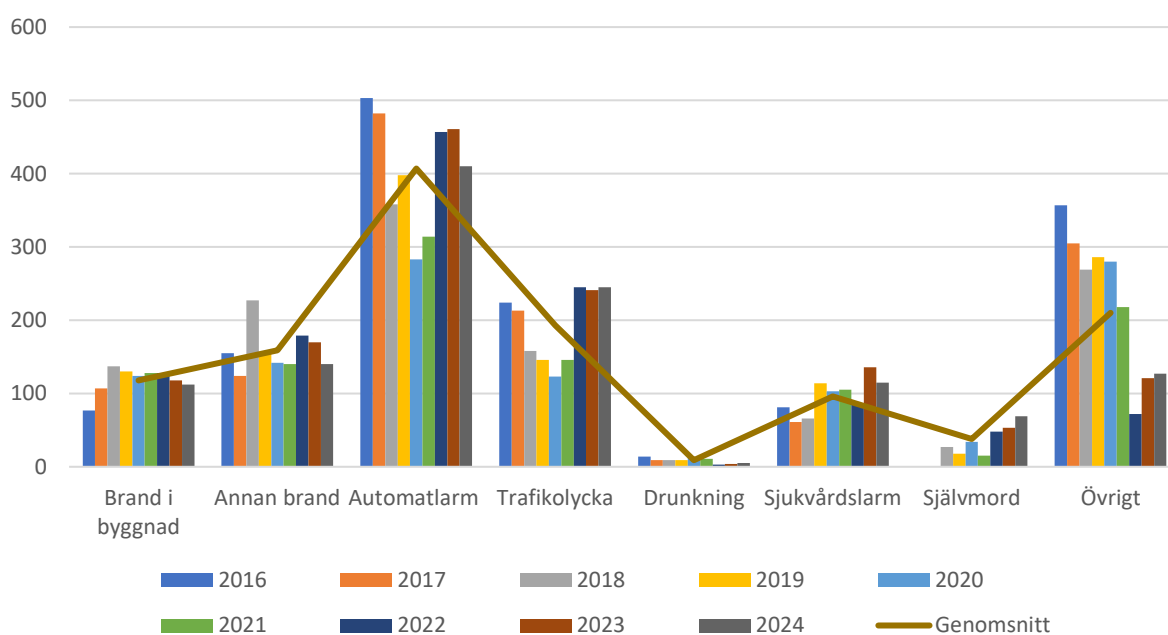
Totalt antal händelser som Räddningstjänsten Östra Blekinge larmats till per år

Figur 12: Diagrammet visar totala antalet händelser åren 2015-2024 över tioårsperioden. Källa: MSB.

Ronneby kommun ligger betydligt högre i statistiken sett till antalet inträffade eller befarade olyckor per 1000 invånare än någon annan av Blekinges kommuner och väsentligt mycket högre än riket för övrigt. Till viss del kan ökningen sedan 2021 förklaras med det ökade antal flyghändelser som skett, men skillnaden i antal händelser behöver utredas vidare.

Händelser per olyckstyp inom Karlskrona och Ronneby kommuner

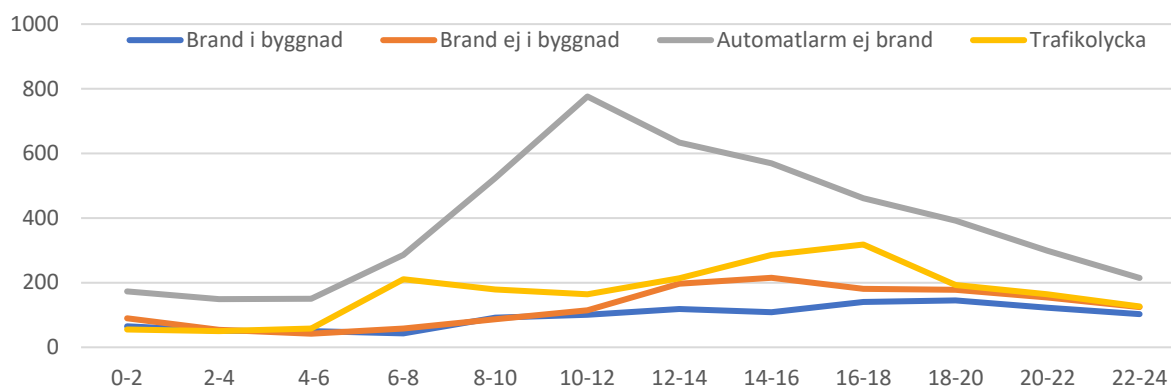

Figur 13: Antalet händelser inom respektive olyckstyp 2016-2024. Antal suicidlarm redovisas åren 2018-2024. Källa: MSB.

Onödiga automatlarm står för den största andelen utryckningar. Anmärkningsvärt är det stora antalet insatser mot suicid, som nästan fördubblats på tre år. Åren 2022 och 2023 medförde det torra vädret att antalet bränder i skog och mark var ovanligt många. 2024 var antalet bränder i skog och mark betydligt färre, men även antalet övriga händelser, som inte klassas som kommunal räddningstjänst enligt LSO.

Handlingsprogram

Olyckstyp fördelad över dygnet i Karlskrona och Ronneby kommuner

Figur 14: Händelsetypernas fördelning över dygnet perioden 2015-2024. Källa: MSB.

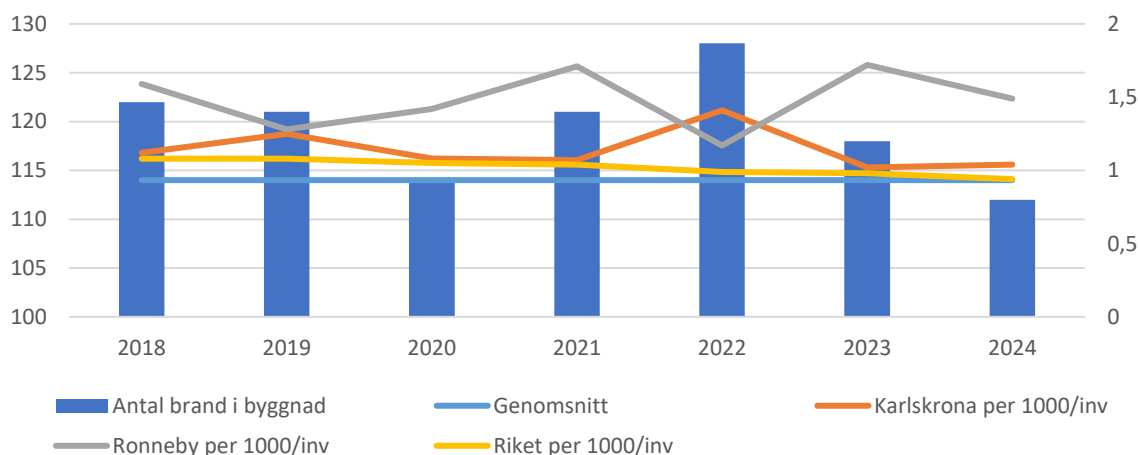
Antalet onödiga automatiska brandlarm är som högst runt lunchtid och orsakas i de flesta fall av matlagning. Antalet trafikolyckor är som högst morgon och eftermiddag då många reser till och från sina arbeten. Trafikolyckorna sker till största delen på E22.

4.2 Brand i byggnad

4.2.1 Allmänt

Antalet larm om brand i byggnad har minskat påtagligt de senaste två åren och låg 2024 strax under antalet pandemiåret 2020. Ronneby och Karlskrona kommuner ligger över genomsnittet för riket sett till antalet bränder i byggnader per 1000 invånare. Ronneby ligger dock betydligt högre än genomsnittet för riket, vilket bör fortsatt följas upp.

Antal brand i byggnad, kommunvis per 1000 invånare

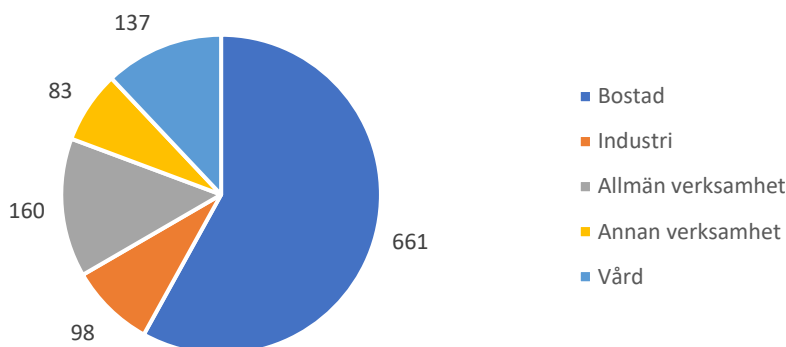
Figur 15: Brand i byggnad 2018-2024. Källa: MSB.

De flesta bränder i byggnader inträffar under vinterhalvåret, men de senaste åren har skillnaderna mellan årstiderna minskat då framförallt antalet soteldar inte är lika många till antalet. Under eftermiddagar och kvällar då de flesta är hemma i sina bostäder inträffar de flesta bränder. En fjärdedel av alla larmen inträffar nattetid mellan klockan 22 - 06. Antalet omkomna personer vid bränder i byggnader ligger klart över riksgenomsnittet de senaste två åren. Under 2023 omkom fem äldre personer vid bränder i sina bostäder, och vid en brand i bostad 2024 omkom tre barn och en vuxen vilket påverkar statistiken kraftigt. Människor skadas och omkommer i ungefär samma omfattning oavsett om branden uppstår under dagtid eller nattetid.

4.2.2 Verksamhetstyper

Bostadsbränderna står fler än hälften av alla bränder i byggnader. Mer än hälften av bostadsbränderna, 52%, inträffar i enbostadshus. 43% inträffar i flerbostadshus. Endast en mindre del av bränderna inträffar i radhus eller fritidshus. Det stora flertalet personer som omkommer eller skadas i bränder gör det i sina bostäder eller i vårdmiljö.

Fördelning mellan olika verksamhetstyper

Figur 16: Antalet uppkomna bränder i byggnader som Räddningstjänsten larmats till åren 2015-2024. Källa: MSB.

4.2.3 Brandorsaker

Bränder som orsakats av mänsklig handling orsakar flertalet bränder i byggnader. En sådan händelse kan antingen vara avsiktlig, det vill säga att någon med vett och vilja anlägger en brand eller oavsiktlig, som att glömma ett stearinljus eller en gryta på spisen. Just att glömma en gryta eller stekpanna på spisen är den i särklass vanligaste formen av oavsiktlig mänsklig handling, där antalet bränder från år till år ligger på en relativt konstant nivå. Olika former av utrustningsfel, exempelvis tekniska fel i elektriska apparater, kommer därefter. Naturföreteelser såsom blixtnedslag förekommer relativt sällan och man ser en minskning av de eldstadsrelaterade bränderna, vilket tidigare orsakade det stora flertalet bränder i enbostadshus.

4.2.4 Särskilda risker

4.2.4.1 Skärgården

Kustkommunerna har såväl bofasta som sommargäster i skärgården på öar utan broförbindelse. På flera öar finns dessutom övernattningsmöjligheter på hotell, vandrarhem eller Bed & Breakfast. Även om antalet inträffade byggnadsbränder på öarna varit relativt få genom åren utgör skärgårdsmiljön ändå en förhöjd risk för omfattande skador och komplicerar ofta räddningsinsatsen. Insatstiden blir lång då personal och utrustning måste transporteras via båt eller helikopter. Vintertid vid isbildning är svävare och helikopter ofta enda transportsättet.

Äldre människor är överrepresenterade i statistiken vad gäller sannolikheten att omkomma eller skadas svårt vid brand. På Aspö, som är den största ön utan broförbindelse, finns en betydligt större andel äldre människor än i övriga tätorter i kommunerna. Som beskrivits tidigare är idag 43 % av de fast boende på Aspö över 65 år.

För att stärka den enskildes förmåga vid brand håller Räddningstjänsten riktade informationsmöten inför sommaren på några av de större öarna i skärgården. Där finns också utplacerat branddepåer med bland annat handbrandsläckare för att de boende ska kunna göra en första insats innan

Handlingsprogram

Räddningstjänsten är på plats. På Aspö har Regionen organiserat ett sjukvårdsvärn bestående av medicinskt utbildad personal. Räddningstjänstens räddningsvärn larmas normalt tillsammans med sjukvårdsvärnet för att bistå sjukvårdspersonalen och för att köra den ambulans som Regionen placerat på ön.

Insatser i skärgården

Figur 17: Räddningstjänstens räddningsfartyg Brandklipparen II är en viktig resurs för att få ut personal och material i skärgården i händelse av brand eller annan olycka. Varje sommar genomförs utbildning för boende ute på flertalet av de öar som saknar fast förbindelse. I samband med utbildningsinsatsen kontrolleras även öarnas branddepåer.

4.2.4.2 Vårdmiljöer

Brand i vårdmiljöer kan i större utsträckning leda till skador på människors liv och hälsa då förutsättningarna för utrymning kan variera. Stora krav ställs på verksamheternas brandskydd såväl byggnadstekniskt som organisatoriskt och Räddningstjänsten gör regelbundet tillsyn på alla förekommande vårdanläggningar.

Tidig larmning tack vare automatiskt brandlarm och personal på plats är framgångsfaktorer för att minimera konsekvenserna av en brand i vårdmiljö. De vanligaste brandorsakerna är spisrelaterade olyckor, fel i utrustning och anlagda bränder. Det inträffar i genomsnitt en brand per månad i vårdmiljö i kommunerna Karlskrona och Ronneby sammantaget.

4.2.4.3 Kulturhistoriska byggnader

I länets kommuner finns många kulturhistoriska byggnader som i de flesta fall har ett högt skyddsvärde. Karlskrona finns, som beskrivits tidigare, med på UNESCO:s lista över världsarv. Byggnaderna kan ha vitt skilda användningsområden, alltifrån större samlingslokaler som Wasaskjulet inne i Örlogshamnen till hotell, pensionat och kyrkor men även enskilda bostäder. Konsekvenserna av brand i en kulturhistorisk byggnad är förutom risken för personskador att det kulturhistoriska arvet förloras för alltid.

Branden på Björkholmen

Figur 18: Vid branden på Björkholmen, Karlskrona, natten till 28 januari år 2020 totalförstördes en fastighet med ursprung från 1600-talet. Vid branden skadades en person svårt. Denna person dömdes senare för mordbrand och har erkänt gärningen. Fastigheten har efter branden byggts upp på nytt i gammal stil. Foto längst till höger: fregattenbnb.se

Handlingsprogram

Årligen inträffar i genomsnitt en till två bränder i kulturhistoriskt värdefulla byggnader i Blekinge. Orsaken har i de flesta fall varit mänsklig handling eller underlåtande av handling. Det är sällan som personer har skadats svårt eller omkommit i de bränder i kulturhistoriska byggnader som analyserats åren 2017-2024. Det är dock i många fall en utmaning att erhålla ett skäligt brandskydd samtidigt som man inte gör alltför stora ingrepp i den kulturhistoriska miljön.

4.2.4.4 Samhällsviktiga anläggningar

Då det på flera platser i Blekinge finns anläggningar och verksamheter av stor vikt för Sveriges säkerhet kan en brand i en sådan anläggning medföra mycket stora konsekvenser. Ungefär en brand per år sker i en försvarsanläggning eller annan samhällsviktig anläggning för eldistribution, vatten eller liknande. En god samverkan mellan Räddningstjänsten och anläggningsinnehavarna, ett aktivt arbete med tillsyn och förebyggande brandskydd samt en god operativ förmåga i händelse av brand är väsentligt för att minska såväl sannolikhet för brand som konsekvens i händelse av att brand uppstått.

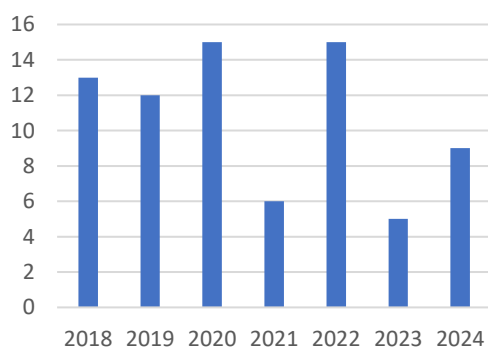
4.2.4.5 Industrier

Bränder i industrin beror i de flesta fall på antingen felaktig utrustning eller felaktigt handlande. Branden startar i de flesta fall i en produktionslokal eller verkstad och inträffar oftast vardagar under arbetstid, då det är som mest verksamhet igång. I Blekinge är det framförallt metall- eller maskinindustri, trävaruindustri eller annan tillverkningsindustri som Räddningstjänsten larmas till.

Antalet bränder varierar mellan åren, men med ett genomsnitt på knappt en industribrand per månad. Hur omfattande bränder eller brandtillbud i industrier blir varierar beroende på typ av industriell verksamhet, eventuell förekomst av kemikalier, byggnadernas storlek och komplexitet samt hur brandskyddet är anordnat. Svårare personskador har hittills varit sällsynta. Generellt kan sägas att omfattande industribränder medför behov av stora resurser i form av räddningspersonal, förstärkta ledningsresurser med särskild kompetens, höjdfordon och god tillgång till släckvatten. Risken är stor för större skador på egendom och miljö vid omfattande industribränder.

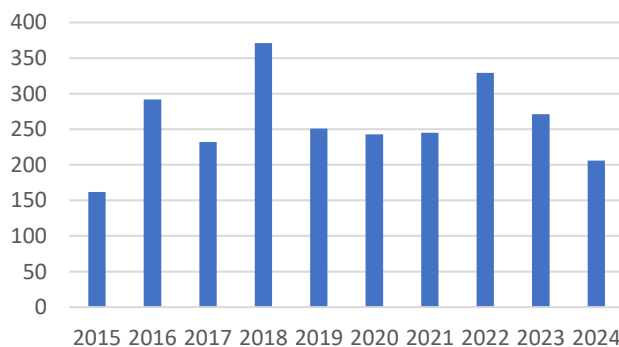
Inom kategorin industribränder i Blekinge, konstateras en hög andel bränder jämfört med övriga Sverige. Bränder i industrianläggningar leder sällan till konsekvenser för personer, men kan leda till stora konsekvenser för egendom för den drabbade anläggningen med produktionsbortfall och stilleståndsförluster.

Industribränder

Figur 19: Diagrammet visar antalet industribränder åren 2018-2024 i Ronneby och Karlskrona kommun.

Antal bränder utomhus

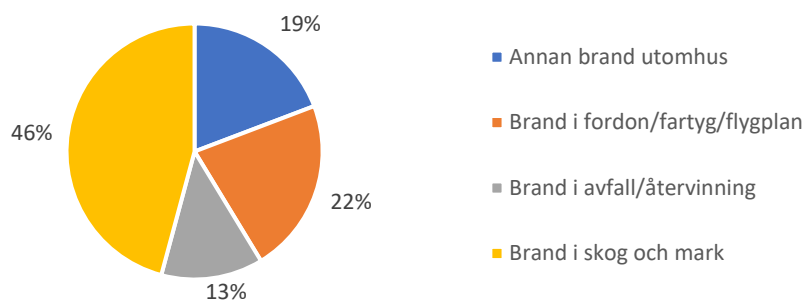

Figur 20: Antal brand utomhus senaste tioårsperioden. Källa figur 19 och 20: MSB.

4.3 Brand utomhus

Till kategorin brand utomhus hör bränder i skog och mark men även bränder i fordon, fartyg, soptunnor, containers med mera. Flest räddningsinsatser till bränder utomhus sker till bränder i skog och mark. Torra somrar som 2018 respektive 2022 sticker ut i statistiken. Bränder utomhus på öar i skärgården är ovanliga och sker endast ett fåtal gånger per år. Risken är således liten även om konsekvenserna kan bli stora på grund av lång insatstid.

Bränder utomhus per kategori

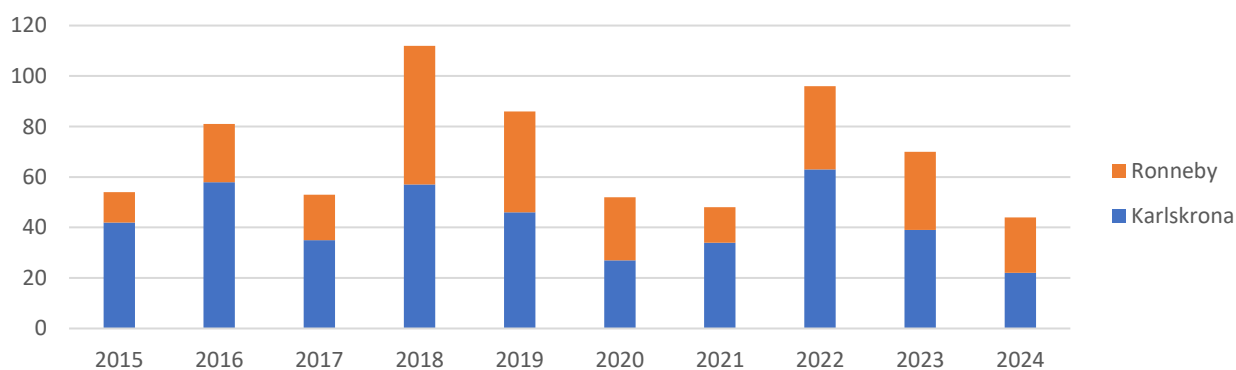
Figur 21: Fördelning av antalet brand utomhus per kategori åren 2022-2024. Källa MSB.

4.3.1 Brand i skog och mark

Varje år inträffar i genomsnitt 3 000 - 4 000 terrängbränder i Sverige. Storleken och omfattningen på dessa varierar från små till väldigt stora. Sommaren år 2018 rådde extrem torka i skog och mark och mer än 7 000 bränder uppstod i Sverige. De flesta orsakades av åska och flera av bränderna växte sig stora och omöjliga att släcka. Blekinge län drabbades under perioden maj till och med augusti år 2018 av 161 bränder i terrängen, mot normalt 35 - 40 bränder motsvarande period.

Det finns idag 125 naturreservat i Blekinge där natur som är särskilt värdefull ska skyddas. Bränder i dessa områden ställer särskilda krav på försiktighet och samverkan med markförvaltaren.

Antal bränder i skog och mark

Figur 22: Brand i skog och mark i Blekinge åren 2015-2024. Källa MSB.

Under en tioårsperiod har antalet somrar med extremväder återkommit allt tätare. Orsaken till att skogsbränder uppkommer är många gånger svåra att utreda då det sällan finns spår kvar att säkra. I de fall man ändå har kunnat göra en bedömning av orsaken är det mycket vanligt att branden startar på grund av eldning utomhus orsakad av mänsklig medveten handling. En mindre andel av alla bränder har en naturlig orsak i form av åska då blixtnedslag antänt vegetationen. Sommaren år 2018 avspeglar sig tydligt i insatsstatistiken.

Skogsbrand Klåvben år 2018

Figur 23: Bilder från släckinsatsen av skogsbranden i Klåvben, Ronneby kommun, sommaren år 2018. Inte långt från skogsbranden återfinns en av kommunens farliga anläggningar enligt 2 kap 4§ LSO, Klåvbensdammen.

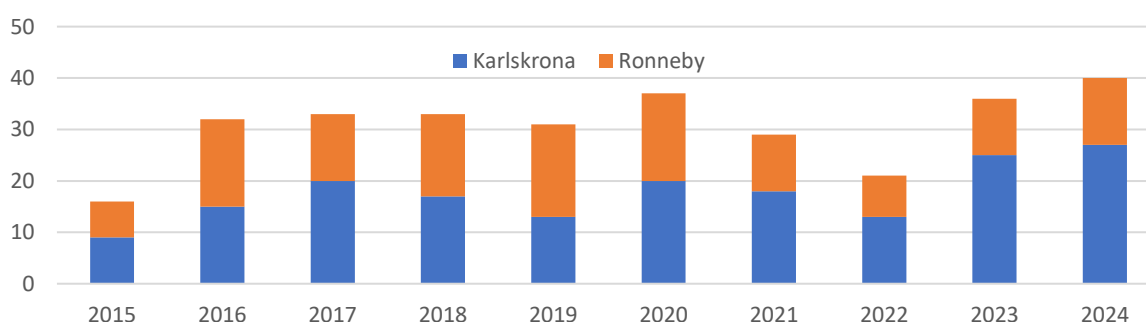
Inom samtliga kommuner återfinns större sammanhängande skogsområden, på många ställen nära bebyggelse, försvarsanläggningar och viktig infrastruktur såsom elförsörjning, telefoni, väg och järnvägstrafik. Okontrollerad spridning av skogsbränder kan medföra betydande risker för såväl människoliv som stora egendomsvärden och även tätorter kan behöva utrymmas.

För att kunna begränsa en skogsbrand när det är extremt hög brandrisk krävs tidig upptäckt och en snabb insats. En skogsbrand som utvecklas till en högintensiv brand och som breder ut sig över en stor yta är svår att begränsa eller släcka så länge det finns bränsle tillgängligt för förbränning och så länge det råder hög brandrisk. Genom Länsstyrelsens upphandling av bevakning med skogsbrandflyg och den mycket omfattande, främst militära flygtrafik som förekommer över Blekinge är sannolikheten stor att upptäcka en skogsbrand i ett tidigt skede. En riktlinje för skogsbrandsläckning med resursförteckning har arbetats fram för att vara till stöd för i händelse av skogsbrand. Räddningstjänsten har upparbetat nära samverkan med såväl Försvarsmakten som andra kommuner, myndigheter, organisationer och frivilliga för att öka förmågan vid brand.

4.3.2 Brand i fordon, fartyg eller flygfarkost

Vad gäller bränder i vägfordon inträffar en sådan nästan ett par gånger i veckan. Dessa medför sällan några stora konsekvenser på människors liv och hälsa eller att stora egendomsvärden går förlorade. Den övervägande delen av bränderna i fordon drabbar personbilar. Den ökade användningen av alternativa drivmedel, exempelvis gasdrift, medför dock att riskbilden för såväl räddningspersonal som allmänhet kan öka. Den ökade användningen av kolfiberkomposit i nyare fordon medför stora risker för kontaminering och skador på människor och miljö i det område som berörs av rök och partiklar från en brand i ett sådant fordon.

Brand i vägfordon

Figur 24: Totalt antalet bränder i vägfordon fördelat per kommun under tioårsperioden. Källa MSB.

Handlingsprogram

Bränder ombord på fartyg sker några gånger per år. Stora fartyg trafikerar ofta farlederna i Östersjön utanför Blekinge samt Blekinges större hamnar. Där till ett 40-tal kryssningsfartyg som besöker Karlskrona årligen. En brand ombord på exempelvis någon av de större färjorna eller kryssningsfartygen skulle kunna få mycket stora konsekvenser både vad gäller människors liv och hälsa, egendomsskador och miljöpåverkan. Användningen av alternativa drivmedel hos fartyg ökar, vilket också medför speciella risker och konsekvenser i händelse av brand ombord, exempelvis vid eldrift eller reaktordrift.

Brand i fordon och fartyg

Figur 25: Bilden visar en Ferrari där kolfiberkomposit exponerats och spridits över en större yta i ett villakvarter utanför Karlskrona efter explosion och brand i fordonet.
Foto: sr.se

Figur 26: Två av Försvarens korrvetter av Visby-klass vid sin hemmakaj i Örlogshamnen, Karlskrona. En korrvelt är till största delen byggd av kolfiberkomposit.
Foto: Försvarensmakten

Många örlogsfartyg, även från andra nationer, trafikerar farvattnen utanför östra Blekinge och besöker dessutom ofta Karlskrona. En brand i ett örlogsfartyg med de eventuella laddningar som kan finnas ombord medför risker inte bara för besättningen utan även för alla de som vistas i ett betydligt större område runt fartyget i händelse av brand ombord. Försvarens verksamhet till sjöss och utbyte med andra nationer efter NATO-inträdet och DCA-avtalet ökar, vilket även medför en ökning av sannolikheten för att bränder kan uppstå. Allt fler fartyg byggs dessutom i kolfiberkomposit.

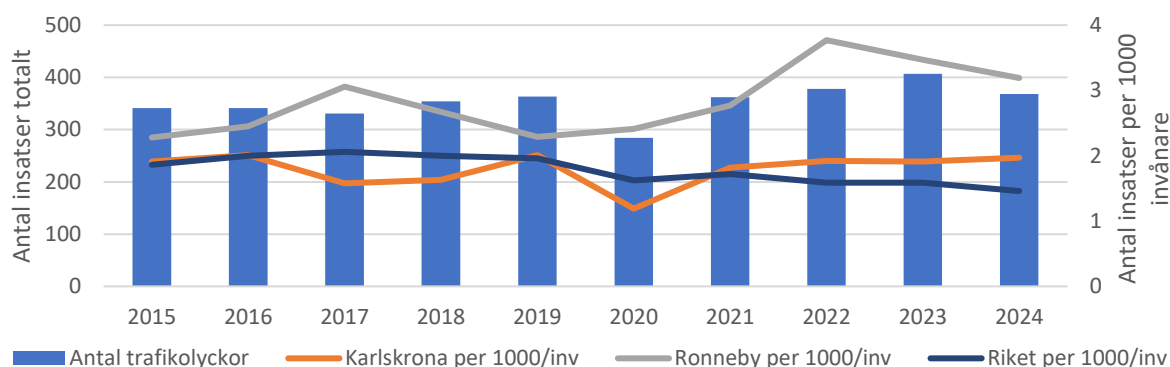
Bränder i flygfarkoster är sällan förekommande och då oftast i händelse av haverier. Risken för svåra personskador är då omfattande. Flertalet av Försvarens modernare flygplan och helikoptrar är dock byggda av kolfiberkomposit och så även nyare civila flygplan av alla storleksklasser. En brand i en sådan flygfarkost medför stora risker för kontaminering av kolfiberkomposit inom ett större område, precis som vid bränder i fartyg eller fordon. Om flygbränslet omfattas av brand krävs sannolikt stora skumresurser för släckning, vilket i sin tur medför risk för miljöskada. Flygfarkoster som är laddade med olika vapentyper kan precis som örlogsfartyg medföra svåra konsekvenser vid brand eftersom risken för explosion många gånger är stor.

4.3.3 Trafikolycka

Antalet larm till trafikolyckor ökar samtidigt som konsekvenserna av olyckorna minskar. Säkrare vägar med mittseparering minskar dödsolyckorna och även antalet svårt skadade, men inbjuder samtidigt till att hålla en högre hastighet även vid sämre förutsättningar avseende väglag och sikt. Personbilar och lastbilar har samtidigt blivit säkrare genom en rad olika tekniska åtgärder. Endast ett fåtal människor omkommer årligen i Blekinge. Konsekvenserna och kostnaderna för samhället kan dock bli omfattande även vid mindre trafikolyckor, exempelvis vid långvariga trafikstopp på de större vägarna med omfattande förseningar som följd.

Handlingsprogram

Antal trafikolyckor

Figur 27: Antalet trafikolyckor åren 2015-2024. Källa: MSB.

Flest olyckor inträffar på E22, riksvägarna 27 och 28. Ca 10 % av larmen om trafikolycka utgörs av förstärkning till annan räddningstjänst utanför det geografiska område som Räddningstjänsten ansvarar för. På 70-vägarna skadas och omkommer flest personer i vägtrafikolyckor, sannolikt för att dessa sällan är mittseparerade och inte håller samma standard vad gäller vägmiljön för övrigt, till skillnad från de krav som ställs på vägar med högre hastighet. Trafikverket genomför kontinuerligt säkerhetshöjande åtgärder på de större vägarna. Bland annat har E22 samt riksväg 27 och 28 delvis byggts om genom bland annat mitträcken, omkörningsfiler, ombyggda utfarter, breddning, och kanträcken.

Trafikolyckor med tung trafik

Figur 28: Trafikolyckor med tung trafik orsakar ofta omfattande störningar i trafikflödena då dessa olyckor ofta kräver att vägarna stängs av under bärgnings- och saneringsarbetet. Läckage av diesel från fordonets drivmedelstankar är vanligt.

Antalet avlidna och svårt skadade som kräver sjukhusvård är relativt konstant de senaste tio åren. Sett över en ännu längre tidsperiod har antalet avlidna minskat mycket beroende på att fler vägar har försetts med mittseparering. Egendomsskadorna har dock ökat då många olyckor inte får annan konsekvens än egendomsskador på fordonen.

Inblandade trafikelement

Fordonstyp	Antal inblandade fordon			
	2021	2022	2023	2024
Personbil/-ar	177	192	187	187
Buss	0	3	0	3
Lastbil	14	27	26	18
Spårfordon	3	3	4	5
Flygplan eller helikopter	0	1	0	1
Fartyg eller båt	0	1	2	0

Tabell 7: Tabellen visar vilken typ av fordon och antal som varit inblandade i de vanligaste olyckstyperna. Den vanligaste olyckstypen är singelolycka med personbil och därefter kollision mellan personbilar. Källa: MSB och Daedalos.

Handlingsprogram

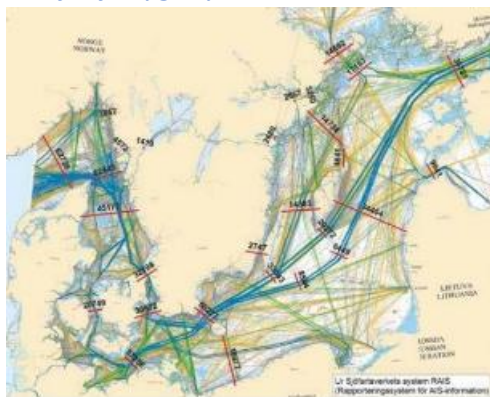
Till kategorin trafikolycka hör även fartygsolyckor, flygolyckor och olyckor med spårfordon. Dessa olyckstyper är sällan förekommande men om de inträffar kan det medföra mycket stora konsekvenser. Vad gäller olyckor med spårfordon är den vanligaste olyckstypen att människor väljer att ta sitt liv genom att ställa sig framför tåget. Konsekvenserna vad gäller människoliv blir oftast begränsade till den enskilda människan, men kan få påverkan på samhället för övrigt då dessa händelser ofta medför stopp i tågtrafiken med omfattande förseningar och störningar som följd. Trafikverket arbetar ständigt med att öka säkerheten i plankorsningar genom att installera bommar, ljud- och ljussignaler eller i vissa fall bygga om korsningarna och trafikseparera. Korsningen vid sjukhuset (Bergåsa tågstation) i Karlskrona byggdes om för ett par år sedan och är numera planskild, vilket inneburit en stor riskreducering.

Den stora mängd flygrörelser som sker i Blekinge utgör en påtaglig risk för flygolycka. I genomsnitt har en allvarigare flygolycka skett vartannat år. Det faktum att Försvarsmaktens flygverksamhet både enskilt och i samverkan med andra nationer har ökat och fortsätter öka i enlighet med ambitionshöjningen i det senaste försvarsbeslutet, NATO-medlemskapet och DCA-avtalet, medför sannolikt även en ökning av antalet inträffade flyghaverier. Antalet varningslarm/tillbud ses redan som en reell ökning i insatsstatistiken för befarad trafikolycka. Den omfattande medvetna störningen av GPS-signalerna över Östersjön och sydöstra Sverige som pågått sedan krigsutbrottet i Ukraina medför en ökad risk för tillbud och haverier både till lands och till sjöss.

Fartygsrörelser

Samma förhållande gäller risken för fartygsolyckor. Sannolikhet och risk ökar i takt med Försvarsmaktens och civila fartygs ökade verksamhet till sjöss. Är flyg, helikoptrar och fartyg dessutom byggda av kolfiberkomposit och laddade med vapen eller motmedel kan en olycka få ytterst allvarliga konsekvenser. Sedan krigsutbrottet i Ukraina misstänks flera sabotage ha skett mot gasledningar och kablar för infrastruktur på Östersjöns botten på svenskt territorium. Sabotagen tros ha utförts av utländska fartyg med kopplingar till Ryssland. Så sent som i januari 2025 bordades ett Bulgariskt fartyg av svensk polis utanför Aspö efter misstanke om sabotage. Precis som för flygtrafiken utgör den ökade mängden GPS-störningar till havs en ökad risk för olyckshändelser. Då GPS-systemet störs ut kan det även vara svårt att ange sin position vid nödläge, vilket skulle kunna försena en räddningsinsats.

Risk för fartygsolycka

Figur 29: Representativa fartygsspår för olika kategorier av fartyg registrerade under en vecka år 2014. Källa: MSB.

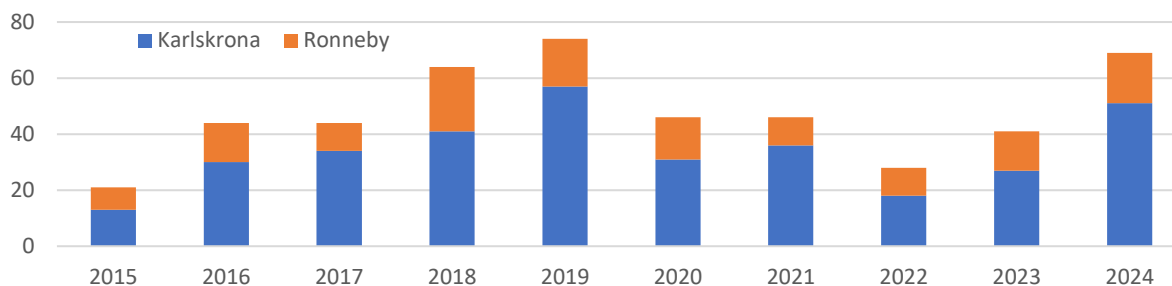
Figur 30: Fartyget Vezhen som beslagtogs och ankrades upp utanför Aspö januari 2025 efter misstänkt sabotage mot kablar på Östersjöns botten. Källa: KBV.

Handlingsprogram

4.4 Olycka med farliga ämnen

Antalet olyckor med farliga ämnen har varierat kraftigt mellan åren. Den nedgång som skett år 2020 och 2021 relaterad till pandemin verkar ha avtagit. Antalet olyckor med farliga ämnen fortsätter öka och närmar sig nivåerna innan pandemin.

Olyckor med farliga ämnen

Figur 31: Diagrammet visar antal utsläpp av farliga ämnen inom respektive kommun senaste tio-årsperioden. Källa: MSB.

Begränsade utsläpp av farliga ämnen, ofta drivmedel från fordonstankar som läcker efter stöld av bränsle, utgör närmare 90 % av alla olyckor och tillbud med farliga ämnen. Andra utsläpp eller fara för utsläpp av farliga ämnen sker endast ett fåtal gånger per år. Vid ett fåtal händelser genom åren har utsläppet varit så pass allvarligt att andningsskydd och kemskyddsdräkt behövt användas.

Miljöskador

Antal händelser som medfört miljöskada	2022	2023	2024
Karlskrona	5	8	18
Ronneby	5	3	6

Tabell 8: Antal olyckor per år som medfört skada på miljön.

I samtliga kommuner hanteras farliga ämnen som kan leda till större olyckor där det finns risk för omfattande konsekvenser. En olycka med ett farligt ämne i en verksamhet eller under transport kan leda till stora konsekvenser avseende liv, egendom och miljö, men kan också leda till omfattande samhällsstörningar då denna typ av händelser ofta blir insatsmässigt komplicerade, långvariga och kan påverka en stor yta. Farliga ämnen förekommer ofta även som last ombord på flygplan och fartyg. Oexploderad ammunition kan förekomma på flertalet militära övnings- och skjutfält.

Inom Räddningstjänstens område finns det flera vattentäkter som är särskilt känsliga för farliga ämnen, varav en utpekats som riksintresse. Särskilda skyddsåtgärder har vidtagits för att skydda flera av dessa områden i händelse av olycka. Skyltning av områdena har skett, insatsplanering finns liksom olika tekniska lösningar ute på plats samtidigt som Räddningstjänstens personal har utbildats för att ta särskild hänsyn i dessa områden.

Brandfilt som släckmetod vid bilbrand

Figur 32: Bildserien visar när Räddningstjänsten övar miljövänligare släckning av brinnande personbil. Brandfilt som släckmetod vid fordonbränder minskar risken för förorening exempelvis då brandplatsen är belägen inom skyddsområde för vattentäkt.

4.4.1 Farliga anläggningar

I Karlskrona tätort domineras kemikaliehanteringen av verksamheter i anslutning till Örlogshamnen och Saab Kockums varvsverksamhet. Där hanteras bland annat högkoncentrerad väteperoxid, brandfarliga vätskor, tryckkondenserad gas, explosiver och kolfiberkomposit. Kemikalietransporterna sker nästan uteslutande genom centrala Karlskrona, exempelvis flytande syre till Örlogshamnen. Även själva hamnarna Örlogshamnen, Verköhamnen och Handelshamnen kan ses som ett särskilt riskobjekt utifrån att där kan ligga bestyckade fartyg, såväl svenska som utländska.

Utvecklingen av alternativa drivmedel för fartyg har lett till att fler fartyg drivs av kärnreaktorer. Redan idag trafikeras Östersjön av sådana fartyg, vilket skulle kunna leda till omfattande konsekvenser inom kustkommunerna i Blekinge i händelse av brand ombord eller annan olycka eller i de fall ett fartyg i nöd behöver uppsöka nödhamn.

På Verkö, Karlskrona, hanteras stora mängder plastmaterial och ett flertal brandfarliga ämnen. Trafiken till och från NKT och Polenfärjan i Verköhamnen utgörs till stora delar av tung trafik, varav en stor mängd farligt gods-transporter. Omfattningen och innehållet i transporterna är många gånger inte kända för Räddningstjänsten då innehållet skyddas av transportörerna som företagshemligheter. Det finns järnvägsspår ut till hamnen och planer på att kunna rangera och lasta om gods. I dagsläget sker dock ytterst få transporter längs spåret. I Verköhamnen har grusplaner använts som tillfälliga förvaringsplatser av bland annat timmer, rör och ammoniumnitrat. Eftersom förvaringen är tillfällig kan denna ske utan Räddningstjänstens vetskap eller godkännande. Detta kan därför klassas som en diffus obestämbar risk.

I Jämjö finns ett antal tillverkningsindustrier av olika slag. De hanterar framförallt kemikalier som är frätande, men där finns även cisterner med brandfarlig vara som används till avfettningsprodukter. Då Jämjö tätort utgörs av vattenskyddsområde kan ett utsläpp få stora konsekvenser.

I Ronnebyhamn finns tillverkningsindustri klassad som farlig verksamhet enligt 2 kap 4§ LSO eftersom kylsystemet till fabriken använder ammoniak i större omfattning. Dessutom finns där stora mängder plastmaterial. Ett utsläpp av ammoniak eller en omfattande brand i företagets produktion eller lager skulle med stor sannolikhet påverka de boende i närområdet.

Gasoltankar av olika storlek finns på ett antal platser i kommunerna. Stora gasolanläggningar som är klassade som farlig verksamhet enligt LSO 2:4 finns i Karlskrona och i Fågelmara. Kommunernas värmekraftverk hanterar en stor mängd kemikalier, såsom eldningsolja, svavelgranulat, natriumlut, ammoniak, svavelsyra etc.

Bergtäkterna i Vambåsa och Augerum, hanterar stora mängder explosiv vara vid bergsprängning, men har ingen stadigvarande förvaring på plats.

Flygplatsen hanterar stora mängder brandfarlig vara i form av flygbränsle. Även flygfarkosterna kan innehålla farligt gods i lasten eller vara bestyckade med olika vapentyper, precis som örlogsfartygen. Vissa utländska flygplanstyper använder det extremt farliga ämnet hydrazin som bränsle till sina startmotorer och använder ibland flygplatsen i Ronneby som bas- eller alternativflygplats. Särskilda rutiner för räddningsinsats, ut- eller inrymning finns framtagna i händelse av läckage av hydrazin.

4.4.2 Oljeutsläpp

Östersjön är ett av världens mest trafikerade hav och prognoserna för hamnarna runt Östersjön pekar på en ytterligare ökning av fartygstrafik och hanterade oljevolymer. Ca 2000 fartyg finns ständigt på Östersjön varav ca 25 % är tankfartyg. Sverige och länderna runt Östersjön har varit förskonade från katastrofala oljeutsläpp men tillbud och mindre oljeutsläpp inträffar varje år. Sannolikheten för oljeolyckor till sjöss kan sägas stå i proportion till sjötrafikflödet, medan konsekvenserna av utsläppet är kopplat vilka värden som hotas i kommunerna.

Marco Polo-olyckan

Figur 33 och Figur 34: Vid olyckan med TT-lines färja Marco Polo oktober 2023 i Hanöbukten läckte uppskattningsvis 50 000 l bunkerolja ut och orsakade omfattande skador på miljön. Olyckan orsakades av bristfällig navigering där besättningen inte var medvetna om att fartyget avvikit från den normala kursen. Foto: svt.se

Blekinges långa kuststräcka är till stora delar utpekad som skyddsvärd ur olika aspekter. Konsekvenserna av ett oljeutsläpp till havs är många. Naturmiljön med sitt växt- och djurliv skadas, stränder förorenas och havsbottnar förstörs. En miljöatlas har därför arbetats fram som redovisar alla skyddsvärda områden längs Karlskrona och Ronnebys kuststräcka. Blekinges kustkommuner, Räddningstjänsten, Länsstyrelsen och Kustbevakningen tog gemensamt fram en oljeskyddsplan år 2017. Planen konstaterar att ett oljeutsläpp som drabbar Blekingekusten med all sannolikhet kommer att drabba mer än en kommun och det är därför viktigt att samordning av insatser sker mellan kommunerna och övriga parter så att bästa möjliga resultat uppstår. Särskilt viktig är samverkan med Kustbevakningen, som har ansvaret att skydda miljön till havs. Oljeskyddsplanen ligger till grund för Räddningstjänstens planering inför en större oljeolycka. Dessutom finns lokala beredskapsplaner framtagna i respektive kommun.

Infrastrukturen till sjöss är inte lika hårt belastad som på land och en rad säkerhetshöjande åtgärder har införts under senare år. Exempelvis har trafikseparering införts i särskilt hårt trafikerade områden, och så kallade "areas to be avoided" har införts kring särskilt miljö känsliga havsområden. Andra säkerhetshöjande åtgärder är kustbevakningsfartyg med nödbogseringskapacitet liksom krav på eskortbogserbåtar vid flera tankfartygsterminaler.

Efter Rysslands storskaliga invasion av Ukraina enades hela västvärlden om sanktioner mot Ryssland. Ryssland fick då problem att försäkra sin fartygsflotta och använder sig därför bland annat av mindre sjövärdiga fartyg, den så kallade ryska skuggflottan. Många av dess fartyg passerar utanför Blekinges kust och bedömningen görs att risken för allvarliga olyckor har ökat markant sedan Ukraina-invasionen. Isensatta "olyckor" kan heller inte uteslutas, som ett led i hybridkrigföringen. I fallet med skuggflottan handlar det inte bara om bunkerolja, som i fallet med Marco Polo, utan om rena tankfartyg lastade med stora mängder olja för export. Även andra fartyg kan öka riskerna för olycka exempelvis de fartyg som på senare år misstänks ha saboterat bottenförlagda data- och elkablar.

4.5 Naturolycka

Naturolyckor och extrema väderhändelser handlar om mestadels värmebölja, storm, snöoväder, översvämning till följd av höga flöden, skyfall, ras och skred, skogsbrand och åska. Vid förväntat extremväder följs väderläget kontinuerligt av Räddningstjänsten och planering sker i många fall i samverkan med övriga kommuner, Länsstyrelsen och andra myndigheter.

Antalet naturolyckor varierar kraftigt under åren. De vanligast förekommande naturolyckorna är vattenskador efter skyfall och stormskador efter stormar, om man bortser från skogsbränder som redovisas i kapitel 4.3.1.

4.5.1 Skyfall

40 mm nederbörd eller mer under ett och samma dygn definierar ett skyfall. Om det leder till allvarliga problem eller inte beror på väderleken före och efter skyfallet samt vilka, och hur stora, områden som berörs. I sydöstra Sverige innebär skyfall oftast nederbörd i form av regn, men även snö kan vara aktuellt. När och var ett skyfall uppstår är mycket svårt att veta i förväg, och även hur stort område som kommer att beröras då skyfall ofta är väldigt lokala. I samband med skyfall inom tätbebyggt område kan de kommunala ledningsnäten och avloppsreningsverken påverkas och samhällspåverkan kan därmed bli stor. Oftast är det dock endast enstaka fastighetsägare inom ett begränsat geografiskt område som drabbas. Då skyfallet istället består av snö är det främst framkomligheten som påverkas vilket kan medföra förlängda insatstider i händelse av olycka eller försvåra kommunens uppgift att utföra exempelvis hemtjänst åt sina brukare.

4.5.2 Översvämningar

Översvämningar orsakas främst av högt vattenstånd i havet samt ovanligt stor vattentillförsel till sjöar och vattendrag i samband med långvariga och kraftiga regn eller snösmältning. Vid vattenmättad mark fyller regnvatten eller smältvatten på sjöar och vattendrag. Problemen blir i allmänhet som störst i anslutning till låglänta, bebyggda områden där vattnet från havet eller andra vattendrag letar sig in i byggnader eller påverkar infrastruktur. MSB har under år 2017 identifierat 25 områden i Sverige med betydande översvämningrisker varav Karlskrona är ett. Inom Räddningstjänstens insatsområde finns dessutom flera platser som återkommande drabbas av översvämningar.

I en studie från Länsstyrelsen år 2017 av kombinerade sannolikheter för hög havsnivå och höga flöden i Blekinges åar, visas generellt en ökning av de högsta flödena speciellt under vintersäsongen på grund av varmare vintrar med ändrade snöförhållanden. Havsvattenståndet, vars högsta nivåer idag vanligen inträffar under november och december, har ansatts en konstant ökning framöver.

Höga flöden

Figur 35: Höga flöden i Ronnebyån januari 2018. Figur 36: Högt havsvattenstånd, Karlskrona januari 2019. Foto: Sydöstran

Slutsatsen är att kombinationen av högt vattenstånd i havet och höga flöden i Blekinges åar förväntas inträffa oftare framtiden. Konsekvenserna för samhället kan bli omfattande vid både översvämningar och skyfall, men risken för att människor ska skadas eller omkomma bedöms som liten.

4.5.3 Stormar

Stormar förekommer främst under hösten och vintern. Södra Sverige drabbas mestadels av stormar som bildats ute på Atlanten. I samband med stormar finns stor risk att samhällets infrastruktur påverkas. Vanliga störningar som uppstår är problem med el-, tele och dataförsörjning, blockerade vägar, tak eller lösa föremål som blåser iväg och begränsningar i tåg- och fartygstrafik.

4.5.4 Ras eller skred

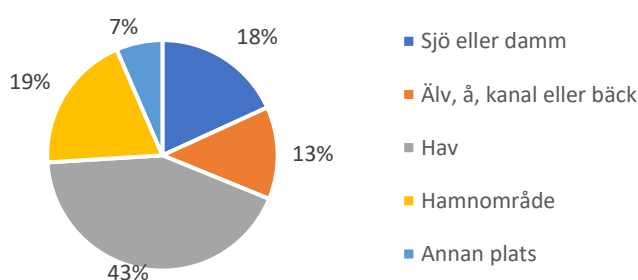
Blekinge finns flertalet åar däribland större åar så som Lyckebyån och Ronnebyån. Dessa skapar erosion och vid olyckliga förhållanden kan ras eller skred uppstå. Statens geologiska institut redovisar regelbundet tillbud för ras och skred i Sverige. Senaste tillbudet var längs med Ronnebyån i höjd med Kallinge år 2010. Händelsen är kategoriserad som mindre markförskjutning. Sammanfattningsvis anses det vara relativt låg risk för ras eller skred i kommunerna baserat på rapporterade händelser till Statens geotekniska institut (SGI).

Utmed Ronnebyån och Lyckebyån ligger ett antal dammanläggningar klassade i dammsäkerhetsklass B. Klass B innebär att dammbrott kan leda till stor påverkan på samhället med konsekvenser i form av förlust av människoliv samt omfattande konsekvenser och störningar på regional nivå som tar lång tid att åtgärda. I Lyckebyån strax norr om Karlskrona finns Lyckebydammen. I Ronnebyån finns den stora Horkoneryds dammanläggning i Kronobergs län där en olycka bedöms kunna medföra stora konsekvenser även i Blekinge. I norra delen av Ronneby kommun finns dammanläggningen Klåvben, klassad som farlig anläggning enligt LSO 2:4. Dammägarna är skyldiga att ta fram riskanalyser för respektive anläggning. Ägarna har även redovisat beräkningar för olika scenarier där dammbrott ingår. I analysen för Klåvbens dammanläggning, som gjordes år 2017, påvisades att vattennivån mellan Klåvben och utloppet i Ronneby hamn vid ett dammbrott kan stiga med upp till 6,6 meter. Även beredskapsplaner och larmorganisation för att larma personer som vistas nedströms har arbetats fram.

4.6 Drunkning

Antalet larm till drunkningsolyckor följer vädret de flesta år. En varm fin sommar ger normalt fler larm till drunkningsolyckor. Ca 60 % av drunkningsolyckorna sker under de varmare månaderna maj till september. Till drunkningsolyckorna räknas även isolyckor och båtolyckor där personer kan förväntas befinna sig i fara i vatten. Flest drunkningsolyckor inträffar i Karlskrona. Ungefär 20 % av insatserna sker på statligt vatten och ytterligare 20 % utgör hjälp till annan räddningstjänst.

Var inträffar drunkningsolyckorna

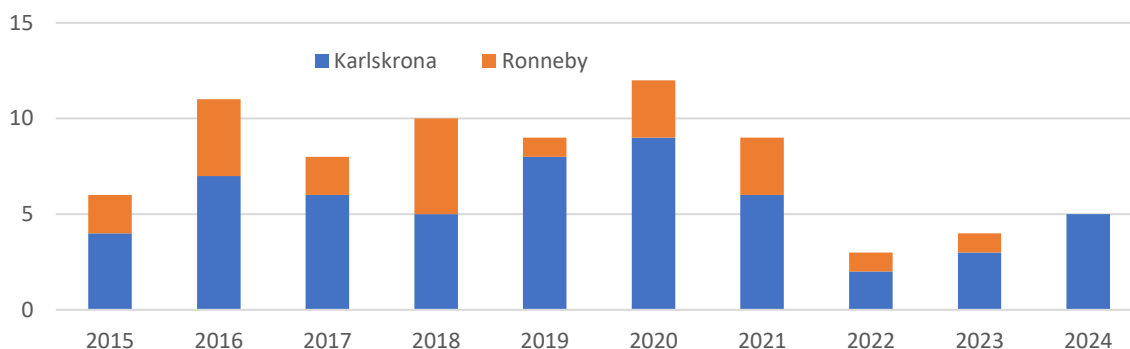

Figur 37: Fördelningen mellan de olika platser där drunkningsolyckorna sker i Karlskrona och Ronneby kommun. Källa: MSB.

Handlingsprogram

Totalt har 77 drunkningsolyckor skett i Karlskrona och Ronneby kommuner under de senaste tio åren. Vid flertalet insatser är personen/personerna i fråga inte kvar i vattnet vid Räddningstjänstens framkomst, vilket medför att Räddningstjänstens personal endast behöver utföra ett fåtal insatser per år med ytlivräddare eller vattendykare i vattnet. Hälften av händelserna inträffar under perioden juni-augusti där den vanligaste tidpunkten är på eftermiddagarna.

Drunkningsolyckor

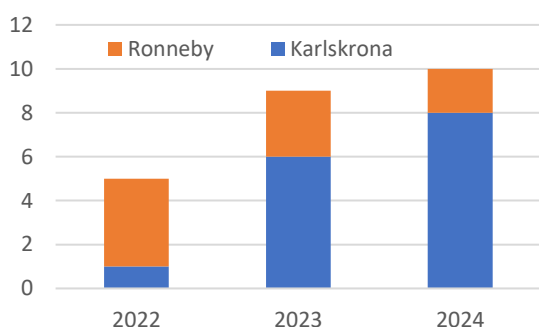
Figur 38: Antalet olyckor i Karlskrona och Ronneby som Räddningstjänsten larmats till åren 2015–2024. Källa: MSB.

Den vanligaste platsen för drunkningslarm är i havet följt av olika hamnområden. Män är kraftigt överrepresenterade bland drunkningsoffren i såväl den nationella statistiken som vid drunkningsolyckorna inom Räddningstjänstens insatsområde.

4.7 Nödständig person

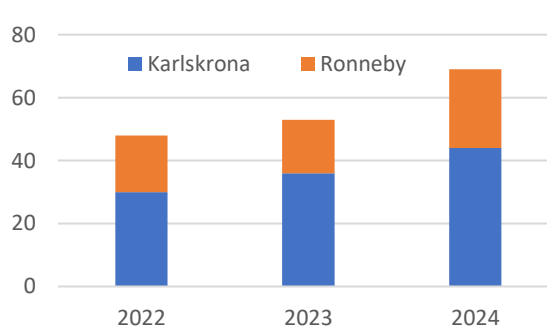
I kategorin nödställda personer räknas personer som exempelvis är fast på hög höjd, fastklämda under träd, fastnat i maskiner eller på annat sätt i behov av räddningstjänst. Under de senaste tre åren har Räddningstjänsten larmats till sammanlagt 22 sådana händelser.

Nödställda personer

Figur 39: Antal larm om nödställda personer. Källa MSB.

Självord/hot om självmord

Figur 40: Diagrammet visar antalet självmord/-försök som Räddningstjänsten larmats till. Källa: MSB.

4.8 Självord och försök till självmord

Räddningstjänsten larmas vid hot om självmord i de fall Räddningstjänstens resurser eller snabbhet kan bedömas kan vara avgörande för insatsens utgång, exempelvis då personer hängt sig och snabbt behöver tas ner eller personer som hotar hoppa från hög höjd. På tio år har antalet larm till hot om självmord mer än fördubblats. Vid drygt hälften av larmen vidtar räddningspersonalen någon form av åtgärd, oftast samtal med den berörda personen. Konsekvenserna för samhället kan många gånger bli omfattande då händelserna sker på eller i närheten av järnväg varvid tågtrafiken måste stängas av med långvariga förseningar som följd. I Karlskrona är det framförallt i närheten av sjukhusområdet och järnvägen som de flesta larmen inkommer och i Ronneby är det runt Ronnebyån.

4.9 Olyckor med stora konsekvenser

En stor olycka kan beskrivas som en händelse som är så omfattande och allvarlig att resurser måste organiseras, prioriteras, ledas och användas på särskilt sätt och ställer särskilda krav på hanteringen. Det kan vara allvarlig påverkan på liv, hälsa, miljö, att stora ekonomiska värden är förstörda eller att händelsen får stor geografisk spridning. Stora olyckor inträffar lyckligtvis sällan och är därför svåra att värdera ur ett sannolikhetsperspektiv. Konsekvenserna av olyckorna och hanteringen av det drabbade sammanhanget blir därför mer i fokus, liksom skogsbranden i Västmanland år 2014. Inom Räddningstjänstens geografiska område skulle till exempel en flygolycka eller fartygsolycka där många passagerare drabbas eller som orsakar stora oljeutsläpp, vara exempel på sannolika olyckor med stora konsekvenser utifrån de många flyg- och fartygsrörelser som sker i området. Samverkan med andra organisationer och myndigheter blir ett tydligt inslag vid denna typ av händelser. Fler exempel på olyckor/händelser med stora konsekvenser ges i följande underkapitel.

4.9.1 Masskadesituation

Stora olyckor som leder till ett stort antal skadade kan ofta kopplas till någon form av flyg-, buss-, -tåg eller fartygsolycka, konsert eller festivalsammanhang där många människor vistas på liten yta. Det är också tänkbart att ett stort utsläpp av farligt ämne, explosion, omfattande brand eller terrorhändelse kan orsaka en masskadesituation. Två sådana identifierade risker är exempelvis en paniksituation i trängseln någon av sommarens festivaler eller brand/explosion i samband med Försvarmaktens verksamhet inom Karlskrona och Ronneby Garnisoner. Oavsett vad som inträffar behöver situationen hanteras och de skadade tas omhand. För Räddningstjänstens del blir det initialt att frysa skadeutvecklingen och därmed förhindra att fler skadas eller förolyckas.

Samverkansövning pågående dödligt våld

Figur 41: Samverkan med Polismyndigheten, Regionen och kommunen i att hantera en PDV-händelse. Foto till vänster: SR P4 Blekinge, mitten och höger: blt.se

Vid pågående dödligt våld (PDV) behöver samverkan ske med Polismyndigheten så att skadeplatsen är tillräckligt säker innan personal kan påbörja det skadeavhjälpande arbetet, så som skedde vid skolskjutningen vid Risbergsskolan i Örebro 2025. Samverkansövningar genomförs i länet tillsammans med polis och Region Blekinge för att stärka förmågan att hantera en PDV-händelse.

4.9.2 Brand med stor konsekvens

Brand med stor konsekvens kan innebära skador på människors liv och hälsa, egendom och miljö. Konsekvenserna är det centrala i detta resonemang då bränder inte tillhör en sällanhändelse. De flesta bränder börjar i liten skala och växer sig stora, men det finns undantag där exempelvis branden startar i brandfarlig eller explosiv vara. Konsekvensen kan vara många skadade, påverkan på vitala transportsystem, samhällsviktiga funktioner och anläggningar viktiga för Sveriges säkerhet och försvarsförmåga. Omfattande egendomsskador kan uppstå, kulturhistoriska värden kan förstöras och kanske aldrig återskapas, vattenskyddsområde kan påverkas av släckvatten med mera.

Handlingsprogram

Räddningstjänsten genomför tillsyn på anläggningar där risk för stora konsekvenser för människors liv och hälsa identifierats, exempelvis sjukhuset och häktet i Karlskrona samt större samlingslokaler. Tillsyn genomförs även på riskobjekt med brandfarlig vara och andra farliga ämnen.

Den enskildes förmåga att agera ”rätt” vid en olyckshändelse är ofta avgörande för utfallet och Räddningstjänsten genomför därför utbildning och rådgivning i stor omfattning. Varje år erbjuds exempelvis brandutbildning för alla barn och ungdomar i utvalda årskurser för att ge en grundläggande kunskap som de kan ha med sig i livet.

4.9.3 Höjd beredskap

Räddningstjänsten har begränsad kompetens att göra säkerhetspolitiska bedömningar kopplat till det geografiska områdesansvaret. Antagandet att området skulle kunna vara intressant ur ett militärstrategiskt perspektiv gör att risken för oönskade händelser inte är försumbar utifrån den militära verksamhet som bedrivs i Karlskrona och Ronneby, samt flygplatsen och hamnarnas strategiska läge. Räddningstjänsten följer nationella riktlinjer, Försvaretsmaktens och Länsstyrelsens arbete i frågan och kommer att samverka med dessa för att arbeta fram en mer detaljerad beskrivning av kommunernas risker i samband med höjd beredskap. Räddningstjänstens ansvar under höjd beredskap framgår av kap 8 LSO. Räddningstjänstens pågående arbete med krigsorganisation utgör grunden för en organisation som ska verka under höjd beredskap och krig. Säkerhetsskyddsperspektivet beaktas i allt arbete, såväl i fred som vid höjd beredskap och krig.

4.9.4 Antagonistiska hot och handlingar

Chefen för Säkerhetspolisen beslutar om terrorhotnivån i Sverige. I Sverige används en femgradig skala för att ange hotnivå:

1. Inget identifierat hot
2. Begränsat hot
3. Förhöjt hot
4. Högt hot
5. Mycket högt hot

Sverige har under ett tiotal år legat på nivå 3, men höjdes till nivå 4 i augusti 2023 för att i maj 2025 återigen sänktes till nivå 3 där terrorhotnivån ligger idag. Detta innebär att risken för terrorattentat på svensk mark är förhöjd och Säkerhetspolisen bedömer att terrorattentat kan ske. Sverige har därmed gått från att vara ett legitimt mål, till att bli ett prioriterat mål för våldsbejakande extremism och nu åter till att vara ett legitimt mål. Terrorattentatshotet utgörs främst av islamistisk och högerextremistisk motiverad terrorism.

De flesta terrorattentat i västvärlden har under de senaste åren planerats och utförts på eget initiativ av ensamagerande individer som inspireras av våldsbejakande extremistiska ideologier, våldsbejakande propaganda och tidigare utförda attentat. Anders Behring Breivik, som utförde attentaten i Oslo och på Utöya år 2011 är ett exempel på en sådan ensamagerande individ. Gemensamt för ett flertal ensamagerande gärningspersoner som har utfört terrorattentat är att dessa antingen har befunnit sig utanför eller i utkanten av kända våldsbejakande extremistmiljöer. Ensamagerande gärningspersoner kan förekomma inom alla våldsbejakande ideologier, men kan

Handlingsprogram

även agera utifrån andra idéer och motiv och ändå inspireras av tidigare utförda attentat med ideologisk motivbild.

Individuella omständigheter så som exempelvis personliga motgångar, psykisk ohälsa eller omvärldshändelser som föranleder djup frustration, kan utgöra utlösande faktorer för att en individ väljer att realisera en terrorattentatsavsikt. Vad gäller Richard Andersson som utförde skjutningen på Risbergsskolan visar Polisens utredning att syftet med skjutningen var att begå självmord, och i samband med det få utlopp för stor frustration kring sin livssituation. Offren blev skjutna helt slumpmässigt men Richard Anderssons hade tidigare haft en relation till själva skolan som kan förklara valet av plats.

Varje insatsorganisation behöver därför skaffa sig en beredskap för att terrorattentat kan ske även inom det egna geografiska ansvarsområdet. Samverkan mellan samhällets aktörer anses vara en avgörande faktor för en lyckad insats. Räddningstjänsten kan räkna med att hamna i en framskjuten position i de flesta ärenden av den karaktär som hittills utgjort terrordåd i Sverige, exempelvis som vid Risbergsskolan i Örebro. I och med att hotnivån är förhöjd i hela landet måste även Räddningstjänsten vara förberedda på att det kan inträffa ett terrorattentat även i östra Blekinge.

4.9.5 Social oro och våld mot blåljuspersonal

Räddningstjänsten utsattes hösten år 2020 för ett samlat angrepp där en folksamling med förenat våld angrep räddningstjänstpersonal och polis med bland annat stenkastning. Händelsen bar alla de förtecken som social oro brukar kännetecknas av.

Bakhåll med stenkastning augusti år 2020

Figur 42: Plåtskador och skador på vindruta efter stenkastning mot fordon och personal i Ronneby 29 augusti 2020.

Hot och våld mot blåljusaktörer är inget nytt fenomen. Om blåljusaktörernas insatser fördröjs på grund av angrepp kan det få stora och ödesdigra konsekvenser för de intressen som organisationerna ska skydda, ytterst människors liv och hälsa. På så vis är frågan om hot och våld mot blåljuspersonal en fråga för hela samhället. Engagemanget i frågan har bland annat lett till ny lagstiftning och skärpta straff för blåljussabotage. Att bedöma risken för när och om detta kan inträffa fler gånger är svårt. Det är därför av stor vikt att Räddningstjänsten samverkar med framför allt Polismyndigheten, men också kommunens företrädare, vilka båda har en god lägesbild kring vilka skeenden som försiggår i kommunernas olika stadsdelar och bostadsområden. Utanförsöksområden där det sannolikt finns större möjligheter att extremister kan värva likasinnade finns i båda kommunerna. En aktörsgemensam lägesbild och lägesbarometer får anses vara vital för att kunna förebygga liknande händelser, men också för att kunna förbereda räddningspersonal på att liknande situationer kan uppstå även i framtiden.

5 VÄRDERING

Framtiden är svår att förutspå. Räddningstjänsten följer olycksutvecklingen över åren och bevakar hur trenderna för de olika olyckstyperna utvecklas. Ny teknik innebär nya möjligheter men också andra risker som exempelvis flygplan och fartyg byggda i kolfiberkomposit, kommunernas arbete med översiktsplanering och detaljplaner för enskilda områden och så vidare. Detta kapitel utgör en värdering av riskerna i kommunerna och vilka slutsatser som dras utifrån riskanalysen.

5.1 Klimatförändringar

Konsekvenserna för enskilda länder eller platser är svåra att överblicka, men för världen som helhet medför klimatförändringarna en ökning av katastrofer och kriser i form av översvämningar, torka, stormar, utslagna ekosystem, nya sjukdomar, konflikter om vattenresurser, människor på flykt med mera. Det är därför sannolikt att klimatförändringarna på olika sätt kommer att påverka även Blekinges kommuner. Den ökning av antalet skogsbränder och omfattningen av dessa som skett såväl i Blekinge som i övriga Sverige har medfört att Räddningstjänsten tillsammans med samverkande myndigheter och organisationer ökat sin förmåga att hantera dessa. Då klimatrelaterade händelser sällan följer kommun, läns- eller ens nationsgränser kommer ökade krav att ställas på såväl Räddningstjänsten som myndigheter och organisationers förmåga att samverka såväl förebyggande som under pågående händelser.

Skogsbränder sommaren år 2018

Figur 43: År 2018 drabbades hela Sverige av omfattande skogsbränder. I Blekinge över 100 fler skogsbränder än normalt.

Nedan följer några exempel på effekter som kan bli följden av klimatförändringarna:

- Längre perioder av torka och därigenom ökad risk för skogsbrand samt risk för vattenbrist för både hushåll och näringsliv, inte minst lantbruket. Vattenbrist kan även innebära att tillgången till brandvatten blir sämre.
- Längre perioder med värmeböljor där främst sjuka och äldre riskerar att dö av uttorkning och utmattnings.
- Högre temperaturer kan öka risken för nya smittsamma sjukdomar och pandemier.
- Kraftigare skyfall med ökad risk för översvämningar, vattenskador och försämrade vattenkvalité.
- Häftigare stormvindar med ökad risk för stormfällad skog, avblåsta tak och andra stormskador som försvårar framkomligheten på våra vägar, orsakar störningar i elförsörjningen, tele-/IT-kommunikation och övrig infrastruktur.
- Höjd havsnivå med åtföljande risk för översvämningar, vattenskador på egendom och infrastruktur samt inträngande av saltvatten som allvarligt skadar dricksvattentäkter.
- Matbrist, social oro, flyktingströmmar och väpnade konflikter när vissa områden blir obeboeliga och människorna tvingas söka sig till nya platser.

5.2 Befolkningsutveckling

Kommunernas ambition är att öka befolkningsmässigt sett över tid, även om statistiken på senare år visat på motsatsen. Fler invånare kommer sannolikt innebära att Räddningstjänstens insatser kommer att öka i antal. Även risken för samtidiga olyckor kommer att öka. I kommunernas översiktsplaner finns en ökad ambition att erbjuda boende i olika former ute i skärgården, vilket kommer att ställa större krav på det förebyggande arbetet, på den enskilde men även på Räddningstjänstens förmåga såväl i planskedet som vid skarpa insatser. Insatstiderna i skärgården kan vara förhållandevis långa med den operativa organisation som finns idag och som beskrivs i handlingsprogrammet. Fler invånare för med sig nyexploatering av industrier, handel och andra verksamheter, vilket sannolikt innebär nya verksamhetsområden med tillhörande risker.

5.2.1 Förtätning

Idag råder det bostadsbrist i tätorter då allt fler lämnar landsbygden och flyttar till staden. Med en befolkningstillväxt ökar behovet av fler bostäder och service till kommunernas nya invånare. Detta löses genom att tidigare icke exploaterade ytor tas i anspråk för stadsbebyggelse, men också genom förtätning i befintlig bebyggelse. Vid förtätning ställs stora krav på att inte bygga in risker och även säkerställa tillgänglighet för framtida räddningsinsatser.

Havsnära boende lockar många

Figur 44: Ny- och ombyggnation av bostäder ska förenas med såväl kulturhistoriskt värdefulla byggnader som den enskildes behov av brandskydd samtidigt som krav i bygglagstiftning och LSO ska uppfyllas.

Vid tät bebyggelse kan exempelvis en brand få större konsekvenser avseende brand- och rökspridning till omgivningen. Förtätningen kan också innebära större komplexitet och nya utmaningar vid räddningsinsatser bland annat att lokaler som tidigare använts till något annat, exempelvis kontor, vindsutrymmen och källare, byggs om till bostäder. Bostadsbrist, ökande bostadspriser, amorteringskrav med mera gör det i många fall svårt för vissa grupper att komma in på den ordinarie bostadsmarknaden. Detta sammantaget kan leda till att det finns boenden där vi normalt inte räknar med boende och där ombyggnationerna inte skett i enlighet med gällande lagstiftning. Det finns även en större trångboddhet, vilket innebär att fler personer bor på mindre yta, vilket framförallt kan påverka möjligheterna för snabb utrymning av exempelvis ett flerbostadshus.

5.2.2 Riskgrupper vid brand

Befolkningen blir allt äldre, vilket innebär att en av riskgrupperna för att omkomma eller skadas vid brand förväntas bli allt större. Såväl Räddningstjänstens egna erfarenheter från inträffade händelser som forskning visar att äldre är överrepresenterade bland de som omkommer eller skadas i bränder. Likaså personer som av olika anledningar mår psykiskt dåligt. Det är av vikt att åtgärder vidtas för att säkerställa brandskyddet hos riskgrupperna för att på längre sikt kunna minska antalet omkomna eller allvarligt skadade till följd av brand.

Handlingsprogram

På Aspö utanför Karlskrona finns redan idag en stor andel äldre. Räddningstjänstens larm till sjukvårdsrelaterade händelser på ön har ökat markant från i genomsnitt tre händelser per år perioden för drygt tio år sedan till mellan 30-35 händelser per år de senaste två åren. En del av ökningen kan förklaras av ett omskrivet avtal med Regionen. Kommunernas strävan efter att erbjuda invånarna möjlighet att bo kvar i hemmet långt upp i åren eller erbjuda särskilda boenden på platser där Räddningstjänstens framkörningstid blir mycket lång kommer att ställa särskilda krav på såväl det byggnadstekniska och organisatoriska brandskyddet som Räddningstjänstens förmåga.

Allt mer avancerad vård av sjuka patienter genomförs idag i hemmen, vilket bland annat kan påverka möjligheterna för utrymning på egen hand och ett större behov gällande trygghetsinsatser i form av larm, boendesprinkler med mera. Det har även skett en generell försämrad förmåga hos många boende på omvårdnadsboenden att själva kunna sätta sig i säkerhet, vilket lett till ökade krav på anläggningarna och verksamheten. Information, utbildning och tillsyn är viktiga förebyggande faktorer för att minska riskerna och minimera konsekvenser av inträffade händelser hos riskgrupper.

Brand hos särskilt riskutsatta

Figur 45: Vid en brand i ett särskilt boende, Ronneby år 2020, överraskades såväl vårdtagarna, personal och Räddningstjänsten av en mycket snabb brandspridning och kollaps av takkonstruktionen. Vid kontroll av en likadan grannfastighet upptäcktes en mängd brister i det byggnadstekniska brandskyddet. Bland annat hade takstolar och andra bärande konstruktionsdelar skarvats endast med spikplåtar. Upptäckten har lett till att samtliga byggnader i området som uppvisade liknande brister har eller kommer att byggas om.

5.2.3 Ökad polarisering – motsättningar i samhället

Klyftorna i samhället ökar, antingen utifrån socioekonomisk utgångspunkt eller bristande integration av invånare med annan etnisk bakgrund. Detta riskerar att skapa motsättningar som ökar risken för sociala oroligheter. Segregerade bostadsområden i Karlskrona och Ronneby uppvisar redan idag fler bränder och brandtillbud än andra områden. Tilliten till myndigheter och offentliga institutioner i Sverige tenderar att minska, framför allt bland människor i just utanförskapsområden men även bland andra grupper i samhället. Som exempel kan nämnas den antivaccinationsrörelse som år 2021 försöker urholka förtroendet för vaccinet mot covid-19 genom att sprida desinformation och konspirationsteorier. Desinformation och liknande aktioner riskerar att urholka det höga förtroende hos allmänheten som Räddningstjänsten hittills innehaft i olika undersökningar.

5.3 Nya byggmetoder, -material och -teknik

I takt med ökad ny- och ombyggnation måste Räddningstjänsten kunna hantera nya utmaningar vid räddningsinsatser med allt mer komplexa byggnader, nya byggmetoder och byggmaterial, exempelvis höga trähus eller växtlighet på tak och fasader. En utmaning är att bygga sådana byggnader hållbara även ur ett brandskyddsperspektiv. Den tekniska utvecklingen går fort vilket innebär nya risker att ta hänsyn till vid räddningsinsatser, exempelvis laddningsanläggningar för elbilar och solcellsanläggningar. Sammantaget ställer detta krav på anpassad utbildning, övning, teknik och taktik, samt kompetens i plan- och byggprocess och tillsyn för Räddningstjänsten.

5.4 Rekrytering av personal

Urbaniseringstrenden och brist på arbetstillfällen på landsbygden har bidragit till svårigheter att rekrytera och behålla räddningstjänstpersonal i beredskap (RiB). Allt färre personer bor och arbetar i de mindre orterna, vilket gör det svårt, främst dagtid, att upprätthålla en acceptabel beredskapsnivå. Alternativa lösningar behöver utarbetas. Räddningstjänsten måste dessutom ha förmåga att hantera flera simultana och större händelser därför behövs personer i jour och beredskap. På flera orter har risknivån sänkts då exempelvis vårdanläggningar och industrier lämnat orten. En utmaning för Räddningstjänsten är att på sikt utveckla en dynamisk organisation för att kunna möta riskerna och förmågan där de uppstår. Även rekrytering av heltidsbrandmän, brandingenjörer, brandspektörer och specialister blir allt svårare då de mindre kommunerna har svårare att hävda sig mot större kommuner, privata aktörer och myndigheter som ofta kan erbjuda ett högre löneläge och fler utvecklingsmöjligheter för den karriärsugne. Denna problematik förväntas öka på nationell såväl som lokal nivå.

5.5 Samverkan – komplexare ledning med fler aktörer

För att sätta in rätt åtgärder vid större olyckor eller kriser behövs en samverkan mellan de inblandade aktörerna. Detta har visats inte minst vid oljeskadan efter fartygsolyckan med Marco Polo samt de många och omfattande skogsbränder som drabbade Sverige åren 2014 och 2018. Idag hänger många samhällsfunktioner ihop och en påverkan på viss infrastruktur som exempelvis omfattande elbortfall, kan få följdverkningar för stora delar av samhället. Ingen kommun och inget räddningstjänstförbund kan ensamt bygga upp resurser, varken med personal eller utrustning, för att möta alla dessa situationer. Istället krävs förmåga att snabbt bygga upp och nyttja gemensamma resurser eller resurser från flera olika aktörer för att tillsammans möta utmaningen, till exempel en stor översvämning eller skogsbrand.

Räddningstjänsten ingår i en större ledningssamverkan, Räddningstjänstsamverkan Småland-Blekinge (RSB) som i sin tur utgör en del av en ännu större ledningssamverkan, Räddningsregion Sydöstra Sverige (RSÖS) bestående av samtliga räddningstjänster i Blekinge, Kronoberg, Kalmar, Jönköping och Östergötlands län. Genom att Räddningstjänsterna samverkar inom RSB och RSÖS skapas bättre förutsättningar att hantera större och mer komplexa händelser.

5.6 Teknikutveckling

Teknikutvecklingen kan leda till både nya möjligheter och nya risker. Dagens samhälle är generellt känsligt för strömavbrott eller störningar i kommunikation och det finns även en hög förväntan att IT och kommunikation ska fungera. Flera uppmärksammade cyberattacker har drabbat såväl offentliga som privata aktörer i närtid, och visat stora sårbarheter i systemen.

De senaste åren har användningen av större batterier ökat väsentligt i elfordon och energilagring, nya drivmedel har tagits fram, förarlösa fordon provas och solcellsanläggningar anläggs i stor omfattning. Detta medför att Räddningstjänsten ställs inför nya utmaningar gällande såväl det förebyggande arbetet som genomförande av räddningsinsats avseende taktik, metod och utrustning. Vid nyetablering och tillsyn behöver de nya riskerna värderas och hanteras för att säkerställa att föreskrifter följs, brandskyddet har en skälig nivå och att det finns förutsättningar för en tillfredställande säkerhet för Räddningstjänsten vid insats.

5.7 Större evenemang

I kommunerna genomförs ett antal större evenemang årligen. Flertalet är återkommande såsom Hasslöfestivalen på Hasslö, Skärgårdsfesten och Lövmarknaden i Karlskrona, Tosia bonnadan i Ronneby och Forsvarsmaktens flygdagar i Kallinge. Senaste två flygdagarna har lockat runt 40 000 besökare och största utmaningen har varit trafiksituationen runt arrangemanget. För flygdagens del finns alltid en risk för haveri under de avancerade flyguppvisningarna. Särskilt allvarligt blir skadeutfallet om haveriet sker bland publiken. Haverier i samband med uppvisningar sker flera gånger per år vid motsvarande flyguppvisningar i andra länder.

När många människor samlas på liten yta som vid festivaler, kan detta medföra svårigheter för räddningstjänsten att komma fram i händelse av brand eller annan olycka. Fordon som kört rakt in i större folksamlingar, panik som bryter ut bland åskådarna orsakar varje år omkomna och skadade runt om i världen. En väl fungerande säkerhetsorganisation med ett nära samarbete med Räddningstjänsten före och under varje evenemang är därför viktigt för att evenemanget ska kunna genomföras på ett så säkert sätt som möjligt.

Figur 46: Flygdagen 2024. Källa: Forsvarsmakten.se

5.8 Brandvattenförsörjning

Befintliga vattensystem har ett stort underhållsbehov och det finns en motsättning i Räddningstjänstens önskan att ha hög tillgänglighet för brandvatten (brandposter) i tätort och vid risk- och skyddsvärda objekt, samtidigt som samma vatten utgör dricksvatten som kräver en hög säkerhet gällande sabotage/påverkan. Vatten från havet, sjöar och åar tillämpas som alternativsystem genom att tankbilar och motorsprutor kan hämta vatten från dessa, men torra somrar med låga grund- och havsvattennivåer och uttorkning av vattendrag kan försvåra möjligheten att hämta fritt vatten. Alternativsystemet är dessutom ett betydligt mer tidskrävande försörjningssätt än uppkoppling mot brandpostnät. För att säkerställa vattenförsörjningen krävs därför brandpostnät i högre utsträckning där det exempelvis finns industrier, upplag av brännbart material, större samlingslokaler, vårdinrättningar och tät bebyggelse där man kan förvänta snabbare brandspridning. Räddningstjänsten tillsammans med kommunerna behöver arbeta aktivt med brandvattenfrågan för att på lång sikt säkerställa en god tillgång till vatten att använda vid brandsläckning.

5.9 Släckvatten och risk för miljöskador

Ökad miljöhänsyn och större kunskap i olika släckmedels miljöpåverkan samt viss otydlighet gällande ansvar vid miljöskador i samband med räddningsinsatser till följd av vidtagna åtgärder, bedöms ha allt större påverkan på Räddningstjänsten. Detta visar inte minst den infekterade frågan om ansvar efter att det uppdagats att PFAS¹ från flygplatsräddningstjänstens övningsverksamhet på F17 läckt ut

¹ PFAS är ett samlingsnamn på över 4700 högfluorerade ämnen. De mest kända PFAS-ämnena är PFOS (Perfluoroktansulfonat) och PFOA (Perfluoroktansyra). PFAS-ämnena finns inte naturligt utan är framställda av människor. Det är en grupp mycket stabila ämnen som inte bryts ner i naturen utan finns kvar i någon form för alltid. PFAS brukar därför kallas för "evighetskemikalier". Källa: Kemikalieinspektionen.

Handlingsprogram

i dricksvattentäkten. Då brandsläckningsskum innehållande PFAS togs i bruk på 60-talet kände man inte till riskerna. Skummet användes av i princip alla Räddningstjänster under många år eftersom skummet har mycket goda filmbildande egenskaper, vilket ökar möjligheterna att släcka bränder i exempelvis flyg- och fordonsbränslen och förhindra återantändning.

Även släckvatten utan tillsatsmedel kan sprida föroreningar från brandplatsen eftersom brandrester ofta innehåller en stor mängd giftiga och cancerframkallande ämnen. Vid den brand som uppstod vid haveriet med en JAS 39 Gripen utanför Kallinge år 2018, valde Räddningstjänsten att inte lägga något släckvatten direkt på haveriplatsen för att minska risken för spridning av kolfiberkomposit, berylliumoxid och andra giftiga ämnen till den angränsande vattentäkten. Begränsning och släckning av skogsbranden som uppstod fick ske med god säkerhetsmarginal från själva haveriplatsen. Räddningstjänsten behöver säkerställa kompetens och metoder för att minska risken för miljöpåverkan, såväl av eget släckmedel som av spridning av andra farliga ämnen genom släckvattnet.

5.10 Trafikutveckling

Trafikmängderna i Blekinge län förväntas öka både avseende personresor och godstransporter i takt med att befolkningmängden ökar samtidigt som kommunerna marknadsför sig ännu mer mot turismnäringen och vill öka antalet turister. Säkrare bilar och vägar leder sannolikt till mindre allvarliga olyckor, men antalet olyckor fortsätter sannolikt att öka i takt med trafikmängden. Fler olyckor betyder att sannolikheten för samtidiga larm ökar, inte minst dagar då ishalka råder. Fartygs- trafikerna spås fortsätta öka på Östersjön liksom turisttrafiken i skärgården med alltifrån stora kryssningsfartyg till fritidsbåtar. Ökad fartygstafrik ökar samtidigt sannolikheten för olyckor eller att fartyg söker nödhamn i någon av de större hamnarna. Fler flygrörelser, såväl civila som militära, ökar sannolikheten för fler flygolyckor.

Antalet olyckor kopplade till fordons-, flyg- och fartygstafrik kan därför förväntas öka i takt med trafikutvecklingen i övrigt. Räddningstjänsten behöver utifrån sitt perspektiv bidra till arbetet att försöka minska antalet trafikolyckor och dess konsekvenser. I detta är det även viktigt att Räddningstjänsten har förmåga att hantera den snabba teknikutvecklingen inom fordons-, flyg- och fartygsbranschen exempelvis avseende alternativa drivmedel eller kompositmaterial.

5.11 Försvarmaktens verksamhet

Senaste Försvarsbeslutet, NATO-medlemskapet och DCA-avtalet med USA visar tydligt att Försvarmaktens verksamhet i Blekinge ökar såväl på land som till sjöss och i luften. Även samverkan med andra nationers Försvarmakter ökar, vilket innebär nya utmaningar med andra typer av vägfordon, flygfarkoster och fartyg än våra inhemska som mer frekvent kommer att trafikera såväl vägar som flygplatser och hamnar. Såväl förebyggande arbete som övnings- och insatsverksamhet behöver hanteras och övas så att inte förmågan till att utföra räddningsinsats försvåras då annan nation är drabbad.

Rysslands ökande närvaro i Östersjöregionen och de spänningar som råder i omvärlden i och med kriget i Ukraina medför större intresse för Ryssland att finnas i närheten av övnings- och annan verksamhet. Risk för olyckor, sammanstötningar eller konflikter av annat slag ökar därmed. Vid flera tillfällen på senare år har till exempel ryska flygplan flugit farligt nära såväl fartyg som andra flygplan över Östersjön. Räddningstjänstens samverkan med Försvarmaktens samtliga grenar och övriga aktörer behöver öka i takt med Försvarmaktens utökade verksamhet.

Drunkningsolycka under övning

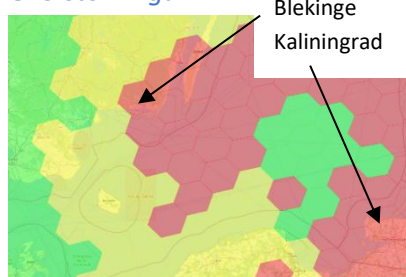
Figur 47: Under flera av de senaste årens större övningar inom Försvarsmakten har flera mer eller mindre allvarliga olyckor skett. Under övning Northern Coast 2017 i Karlskrona skedde två dödsolyckor, varvid den ena skedde på kommunalt vatten inne i Örlogshamnen. Försvarsmaktens ökade övningsverksamhet och det hårdnande klimatet mellan länderna i Östersjöregionen medför risk att antalet olyckor och tillbud fortsätter öka. Foto: till vänster: sr.se, mitten och till höger: svt.se.

5.12 Omvärlden

De geopolitiska spänningarna i närområdet och ökande inslag av våldsbejakande extremism kan inte bortses ifrån och kan ge konsekvenser för till exempel återtagande av förmåga inom civilt försvar och befolkningsskydd. Den terrornivå som Säkerhetspolisen angett medför behov av fortsatt förebyggande arbete i samverkan med kommunerna och andra myndigheter inte minst i kommunernas utanförskapsområden, men även planläggning, övning och utbildning för att kunna hantera potentiella händelser - olyckor såväl som planerade angrepp.

Det är av vikt att Räddningstjänsten aktivt och i samverkan med andra aktörer arbetar för att säkerställa en god beredskap gällande såväl händelser kopplade till den omvärlds- och gränszonproblematik vi ser idag som under höjd beredskap och ytterst i krig. Kriminell verksamhet som exempelvis sprängningar, sabotage och skadegörelse sker dagligen runt om i landet. Politisk påverkan, desinformation, stöd till ytterlighetsrörelser, maktdemonstrationer, illegal underrättelseinhämtning, hot och påtryckningar mot beslutsfattare och cyberangrepp har även det blivit vardag. Flera kommuner och räddningstjänster i vårt närområde har drabbats av cyberattacker av olika slag. Attacker kan ske öppet, dolt eller i kombination, vilket Räddningstjänsten måste ha beredskap och kunskap för att hantera.

GPS-störningar

Figur 48: Bilden visaren ögonblicksbild av förekommande GPS-störningar över Östersjön och Blekinge 2025-07-16. Röda fält visar omfattande störningar som kraftigt begränsar navigationsmöjligheter och annan användning av GPS-baserade system. Gula fält visar något mindre omfattande störningar. Störningarna tros utgå från Kaliningrad i Ryssland och vara en avsiktlig handling mot Västeuropa och Nato från rysk sida. Källa: GPSJam.com

5.13 Coronapandemin

Den globala pandemin till följd av covid-19 medför påverkan på Räddningstjänsten även när pandemin nu är över. Verksamhet som behövde ställas in under pandemin behöver återtas, vilket kommer att ta flera år. Detta avser främst tillsyner, rådgivning och information till allmänheten, extern utbildning samt övning och utbildning av egen personal. Risken för nya utbrott av covid-19 och dess mutationer samt rädsla för nya smittsamma sjukdomar gör att Räddningstjänsten behöver fortsätta det arbete som påbörjats under pandemin för att finna alternativa sätt och tekniker att bedriva förebyggande arbete, genomföra insatser, hålla utbildningar och övningar, hitta former för mötesverksamhet med mera.

6 MÅL

Utifrån de nationella målen som anges i LSO, ändamålet i förbundsordningen, den riskbild som föreligger i kommunerna och den riskvärdering som utförts har direktionen fastställt fem övergripande mål för Räddningstjänsten. De övergripande målen bryts sedan ner till verksamhetsmål (lokala mål), som årligen fastställs i en verksamhetsplan. I verksamhetsplanen anges i förekommande fall indikatorer och aktiviteter som ska bidra till att underlätta uppföljning. Vissa verksamhetsmål pågår under längre tid och andra betydligt kortare.

6.1 Nationella mål

I LSO anges de nationella målen och syftet med den verksamhet som ska bedrivas enligt LSO. Den övergripande målsättningen med lagen uttrycks i förarbetena som att "det måste bli färre som dör, färre som skadas och mindre som förstörs". Av sammanhanget framgår att det är i samband med olyckor som den övergripande målsättningen avses. Denna målsättning mynnar ut i tre nationella mål. Dessa är riktninggivande, vilket betyder att de styr vilket arbete som ska utföras men inte på vilket sätt.

1. Bestämmelserna i denna lag syftar till att i hela landet bereda människors liv och hälsa samt egendom och miljö ett med hänsyn till de lokala förhållandena tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor. *1 kap 1§ LSO.*

Detta mål ger kommunen möjlighet att i stor utsträckning anpassa verksamheten utifrån förekommande risker med beaktande av att skyddet mot olyckor ska vara tillfredsställande och likvärdigt utifrån ett nationellt perspektiv.

2. Räddningstjänsten skall planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt. *1 kap 3§ LSO.*

Det andra nationella målet är mer konkret och möjligt att bryta ned i lokala verksamhetsmål. I begreppet "inom godtagbar tid" ligger till exempel insatstider till kommunernas olika delar. I begreppet "effektivt sätt" kan utbildning, övning, utrustning, ledning och samverkan innefattas.

3. Förebyggande verksamhet som staten och kommunerna ansvarar för enligt denna lag ska planeras och organiseras så att den effektivt bidrar till att förebygga bränder och andra olyckor samt förhindra eller begränsa skador till följd av bränder och andra olyckor. Särskild vikt ska läggas vid att förhindra människors död och andra allvarliga skador. *1 kap. 3a§ LSO.*

Det tredje och sista nationella målet gäller för den förebyggande verksamheten. Målet tydliggör vikten av att analysera risker för brands uppkomst och andra olyckor i syfte att kunna utforma verksamheten så att arbetet ger god effekt och är kostnadseffektivt. Vad gäller att förhindra människors död och allvarliga skador i bränder sker dessa händelser främst i bostäder, varvid särskild vikt behöver läggas vid just detta.

6.2 Räddningstjänstens övergripande mål

I de följande underkapitlen följer Räddningstjänstens övergripande mål. Samtliga övergripande mål kompletteras med prestationsmål i verksamhetsplanen.

6.2.1 Mål 1 - Förebygga olyckor och stödja den enskilde

För att minska antalet bränder i bostäder och konsekvenserna av dessa är den enskildes kunskap och förmåga central. Räddningstjänsten ska arbeta aktivt och uppsökande för att underlätta för och stödja de som bor, vistas och verkar i Östra Blekinge med sitt eget brandskydd. Nya metoder och vägar för att nå ut till enskilda ska prövas. Samarbete mellan Räddningstjänsten, medlemskommunerna och andra berörda är väsentliga faktorer för att uppnå målet, inte minst för identifiering av riskgrupper vid brand och bidra till att förebyggande åtgärder kan sättas in.

6.2.2 Mål 2 – Verka för hållbart byggande avseende brandskydd och riskhänsyn

Riskanalysen visar på en föränderlig riskbild däribland en ökning av såväl bostadsbyggande som tillkommande eller förändrade verksamheter och infrastruktur. Räddningstjänsten ska aktivt arbeta för att samhället byggs hållbart avseende brandskydd och riskhänsyn.

6.2.3 Mål 3 – Inneha en stark förebyggande och operativ förmåga anpassad utifrån riskbilden

Räddningstjänsten ska klara av att hantera förändringar i riskbilden och i omvärldsutvecklingen, både förebyggande och operativt. För att möjliggöra detta behövs en robust personalförsörjning både av operativ personal och olika specialistfunktioner dessutom ska kompetens, tillsyns- och övningsverksamhet, digitalisering samt fordon, teknik, taktik och utrustning ligga i framkant. Stationsstruktur, förmåga, bemanning och beredskapsform ska vid behov anpassas för att spegla riskbilden inom medlemskommunerna.

6.2.4 Mål 4 – Återföra erfarenheter från inträffade händelser

Vunna erfarenheter från olycksutredningar, egna och andras, ska tillvaratas och bidra till en lärande organisation. Även den enskildes erfarenheter efter inträffade räddningsinsatser är värdefulla att ta vara på och ska ske genom uppsökande verksamhet efter olyckan. Återkoppling efter räddningsinsatser ska ske såväl inom Räddningstjänsten som till enskilda. Vunna erfarenheter ska i möjligaste mån spridas till andra myndigheter och organisationer.

6.2.5 Mål 5 – Inneha förmåga att verka vid kriser, höjd beredskap och krig

Den ökade hotbilden mot Sverige och Blekinges militärstrategiskt viktiga läge medför att Räddningstjänsten måste ha förmåga att bedriva räddningstjänst under höjd beredskap och krig. Samverkan med såväl Försvarsmakten som andra samverkande aktörer, nationellt och internationellt, är av väsentlig betydelse. Räddningstjänsten måste som ett led i detta öka sin numerär och förmåga vad gäller personal, materiel, teknik, taktik, utbildning och övning. Räddningstjänsten ska därför i allt väsentligt delta i planering, övning och andra åtgärder inom ramen för totalförsvaret. Arbetet ska ske i takt med övriga aktörer, i syfte skapa förutsättningar att hantera hela hotskalan från fred via gråzonsproblematik till fullskaligt krig.

7 FÖREBYGGANDE – FÖRMÅGA OCH VERKSAMHET

Syftet med den olycksförebyggande verksamheten är främst att förebygga, förhindra och begränsa skador till följd av brand. Huvudansvaret för samordning av kommunernas eget arbete med skydd mot olyckor finns kvar i respektive kommun i enlighet med förbundsordningen. Det förebyggande arbetet ska säkerställa ett skäligen brandskydd och en säker hantering av brandfarlig och explosiv vara samt möjliggöra för den enskilde att ta ansvar för sitt brandskydd.

Handlingsprogram

Risکانالysen med sin riskvärdering utgör utgångspunkt för det förebyggande arbetet tillsammans med vad som anges i LSO och LBE samt den nationella strategin om ett stärkt brandskydd. För att åstadkomma detta arbetar Räddningstjänsten med tillsyn enligt LSO och LBE, riskanalys och riskvärdering samt stöd till kommunerna i bygglovsärenden och fysisk planering. Även extern utbildning, rådgivning och kommunikation till allmänhet och företag samt övrig olycksförebyggande verksamhet är väsentlig för att såväl de nationella som lokala målsättningarna ska kunna uppnås. Den förebyggande verksamheten ska genomsyra hela organisationen.

Räddningschefen ansvarar för att den förebyggande såväl som den operativa verksamheten är ändamålsenligt ordnad enligt LSO. Av MSBFS 2022:01 framgår att räddningschefens erfarenhet och kompetens ska vara sådan att räddningschefen kan utforma och leda verksamheten på ett sätt som svarar mot den riskbild som framgår av kommunens handlingsprogram. Funktionsansvaret för den förebyggande verksamheten åvilar avdelningschef med stöd av brandingenjörer, brandinspektörer, insatsledare, styrkeledare och brandmän. Resursernas volym, sammansättning och kompetens anpassas löpande efter verksamhetens behov. Den förebyggande verksamheten redovisas mer i detalj i dokumentet förebyggande riktlinjer som ska ses som ett komplement till handlingsprogrammet samt i Räddningstjänstens tillsynsplan som beslutas av direktionen årligen.

Räddningstjänsten arbetar aktivt med att säkerställa en hög kompetens inom riskhantering, brandskydd, brandfarlig vara, plan- och byggprocessen med mera och har under lång tid kontinuerligt arbetat med att säkerställa att tillsyns- och tillståndprocesserna sker på ett rättssäkert, effektivt och pedagogiskt sätt.

7.1 Tillsyn

Räddningstjänsten utövar tillsyn över efterlevnaden av LSO och LBE. Som ett led i att utföra tillsyn får Räddningstjänsten även meddela de förelägganden och förbud som behövs för att bestämmelser i LSO och LBE ska efterlevas. Besluten får förenas med vite efter beslut av direktionen. Räddningstjänsten ansvarar också för tillståndsprövningen enligt LBE.

Tillsynerna syftar till att granska att fastighetsägare och nyttjanderättshavare uppfyller de krav som följer av aktuella lagar och föreskrifter. Tillsyn kan genomföras på alla byggnader eller andra anläggningar i medlemskommunerna. Tillsyn är Räddningstjänstens skarpaste verktyg och ska riktas där den gör mest nytta och ger störst effekt. Tillsynen skall bland annat omfatta:

- Verksamhetens systematiska brandskyddsarbete.
- Stickprovskontroll i verksamheten för att kontrollera att gällande bestämmelser följs.
- Tillsyn och tillstånd enligt lag om brandfarliga och explosiva varor.
- Förutsättningar för operativ räddningsinsats.

Inför varje verksamhetsår ska Räddningstjänsten ta fram en plan för den tillsynsverksamhet som ska bedrivas det kommande verksamhetsåret. Planen ska fastställas av direktionen och ha sin utgångspunkt i de verksamheter som beskrivs i tillsynsföreskriften. Utöver de byggnader och anläggningar som omfattas av tillsynsföreskriften omfattar tillsynsplanen även verksamheter och anläggningar som utifrån lokala förhållanden bedöms medföra stora risker i händelse av brand. Tillsyn prioriteras därför vid byggnader och anläggningar som omfattas av ett eller flera av följande kriterier och där tillsyn bedöms vara en effektiv förebyggande åtgärd.

Handlingsprogram

- Hög frekvens av bränder eller tillbud.
- En brand eller annan olycka kan medföra stor risk för många människors liv och hälsa.
- En brand kan innebära stora ekonomiska kostnader.
- En brand eller annan olycka kan innebära stora skador på miljön.
- En brand kan innebära allvarliga skador på kulturhistoriska värden.

Den regelbundna tillsynsverksamheten planeras utifrån tidsfrister. Då särskilt behov uppkommer genomförs även tillsyn i enskilda fall, exempelvis efter tips från allmänheten eller när behov av tillsyn konstateras efter en räddningsinsats. Tillsyn av särskilda verksamheter kan även ske samordnad med andra myndigheter. Tillsyn kan leda till att beslut meddelas om att åtgärder ska genomföras för att höja nivån på brandskyddet. Tillsyn kan även utföras över livräddningsutrustning.

Delegation att utföra tillsyn enligt LSO och LBE ges av räddningschef enligt delegationsordning. Tillsynsförrättare enligt 3 kap 14§ LSO måste ha "den kompetens som behövs genom utbildning och erfarenhet". Räddningstjänstens personal som utför tillsyn ska därför minst ha genomgått MSBs vidareutbildning "Tillsyn och annan olycksförebyggande verksamhet A" eller likvärdig äldre utbildning i förebyggande brandskydd.

7.2 Stöd till den enskilde

Den enskilde har enligt LSO ett eget ansvar för att skydda sitt liv, sin egendom och att inte orsaka olyckor. I första hand är det den enskildes skyldighet att själv vidta och bekosta åtgärder för att förhindra och begränsa olyckor. Först när en olycka inträffat eller när det finns en överhängande fara för en olycka och den enskilde själv eller genom att anlita någon annan inte kan klara av situationen, är det samhällets skyldighet att ingripa. Den enskilde behöver i lagens mening inte enbart vara en enskild person, utan kan också vara en organisation eller företag.

Stöd och information till enskilda personer

Figur 49: Hembesök och deltagande vid mässor och andra evenemang är några exempel på hur enskilda kan informeras.

För att den enskilde själv ska kunna bidra till sin egen säkerhet och kunna fullgöra sina skyldigheter enligt lagen är det viktigt att denne får det stöd som kan behövas. För att stärka den enskildes förmåga, till exempel hos de som bor på våra öar i skärgården, görs varje år särskilda satsningar på utbildning, information och i vissa fall även släckutrustning. Den enskilde behöver ha:

- Kunskap om att man har ett ansvar för att förebygga och hantera olyckor.
- Kännedom om hur lång tid det tar innan man kan räkna med att hjälp är på plats efter larm via 112, och kunna anpassa sitt eget brandskydd utifrån detta.
- Förmåga att rädda och varna de som eventuellt är i fara, larma via 112 och i den mån det är möjligt, begränsa skadan.
- Fungerande brandvarnare för att kunna upptäcka en brand i tid.
- Släckutrustning för att kunna fördröja en brands utveckling innan Räddningstjänst anländer.

Utbildning och information till unga

Figur 50: Att utbilda och informera barn- och ungdomar är en viktig del av den externa verksamheten. Under pandemiåret ställde Räddningstjänsten om delar av utbildningsverksamheten och genomförde i stället många utbildningar digitalt.

Utbildning i brandförebyggande och skadeavhjälpande åtgärder för företag, offentliga organisationer och föreningar är en viktig del av det förebyggande arbetet med syfte till att sprida kunskap om brand- och säkerhetsfrågor. En särskilt viktig målgrupp för information om brand och risker är barn och grundskoleungdomar. Stor vikt ska läggas på kvalitén i utbildningen avseende ett pedagogiskt upplägg, övningsanläggningar och anpassning till kundens förutsättningar och behov. Ambitionen att höja skyddet mot olyckor ska styra genomförandet.

Räddningstjänsten tillhandahåller telefonrådgivning, information på hemsidan, men även utskrivna information. Samtlig personal anställd vid Räddningstjänsten har förmåga att kunna ge grundläggande information och råd till den enskilde gällande brandskydd.

Olika sociala medier är ytterligare en del av Räddningstjänstens kanaler för informationsspridning liksom att finnas på plats vid olika evenemang. Att möta kommuninvånare genom hembesök eller på gator och torg med informationskampanjer eller olika former av uppvisningar, bidrar också till spridning av kunskap om Räddningstjänstens verksamhet.

7.3 Rengöring och brandskyddskontroll

Räddningstjänsten ska se till att kommunens skyldigheter enligt LSO beträffande rengöring (sotning) och brandskyddskontroll av fasta förbränningsanordningar uppfylls i Karlskrona och Ronneby kommuner. Frister för brandskyddskontroll och erforderlig kompetens att utföra denna har beslutats och meddelats av MSB. Frister för rengöring fastställs av direktionen. Direktionen får även besluta om brandskyddskontroll enligt 3 kap 4§ LSO i särskilda fall. Rätten att fatta beslut om brandskyddskontroll i särskilda fall delegeras enligt delegationsordningen.

För Karlskrona och Ronnebys kommuner upprättar därför direktionen efter upphandling avtal med entreprenörer som utför sotning och brandskyddskontroll inom respektive kommun. Kommunfullmäktige i respektive kommun fastställer taxa för rengöring och brandskyddskontroll. Taxan justeras årligen genom indexuppräknings. Respektive skorstensfejarmästare ansvarar för att uppdatera och underhålla förteckning över objekt för rengöring och brandskyddskontroll. Räddningstjänsten säkerställer att de avtalade entreprenörerna har förmåga att genomföra uppdraget om rengöring och brandskyddskontroll bland annat genom att regelbundet följa upp:

- Att brandskyddskontrollerna genomförs rättssäkert.
- Att rengöring och brandskyddskontroll genomförs i enlighet med gällande frister.
- Att entreprenörerna har tillgång till rätt resurs och kompetens för uppdraget.

Handlingsprogram

Räddningstjänsten möjliggör för den enskilde att rengöra sin förbränningsanordning. Dispens för rengöring av egen anordning i den egna fastigheten lämnas efter att brandskyddskontroll utförts och en särskild ansökan upprättats och godkänts av Räddningstjänsten. Skorstensfejarmästaren utgör remissinstans i egenotningsärenden.

7.4 Övriga förebyggande åtgärder

Räddningstjänsten arbetar för att kommunerna i Blekinge ska vara säkra och trygga kommuner genom samarbete och samverkan med andra myndigheter och organisationer, verksamhetsutövare och kommunala förvaltningar både lokalt, regionalt och nationellt. Räddningstjänsten strävar efter att arbeta på ett likvärdigt sätt mot kommunerna med vissa variationer utifrån den lokala riskbilden. Samverkan sker i ett flertal olika forum, exempelvis genom deltagande i brottsförebyggande råd, säkerhetsledningar, konferenser, informationsmöten samt i dialog med medborgare.

Vid verksamhet där brand- och olyckssäkerheten är av stor vikt, såsom vid festivaler, marknader, tillfälliga övernattningar, stora idrottsevenemang, konserter och övriga offentliga tillställningar, samråder Räddningstjänsten med arrangören kring brand- och olyckssäkerheten. Vid riktigt stora evenemang såsom Försvarmaktens flygdag sker en omfattande samverkan med samtliga inblandade aktörer såväl före som under och efter evenemanget.

Med andra räddningstjänster, främst i sydöstra Sverige, sker regelbundet samverkansmöten i olika forum bland annat genom gemensamma träffar mellan de olika räddningstjänstorganisationernas avdelningar för förebyggande verksamhet.

Räddningstjänsten samverkar regelbundet med Länsstyrelsens och kommunernas säkerhets- och beredskapsansvariga gällande trygghet, kris och höjd beredskap. En gång per vecka genomförs ett samverkansmöte med länets samtliga organisationer för räddningstjänst, kommunerna, Länsstyrelsen, Polismyndigheten, Regionen, Försvarmakten, Trafikverket och SOS Alarm. Vid samverkansmötet avhandlas bland annat inträffade händelser, säkerhetsläget, kommande evenemang, vädervarningar, Försvarmaktens verksamhet i område och annat som kan medföra samverkansbehov. Exempelvis under större Försvarmaktsövningar eller förväntad väderpåverkan, kan samverkansmöten ske dagligen eller då behov uppstår mellan de berörda aktörerna.

Räddningstjänsten utgör stöd till kommunerna och utgör remissinstans avseende brandskydd inför bygglov och/eller startbesked, eftersom brandskyddet är en väsentlig del av byggprocessen. Räddningstjänsten stödjer även kommunerna genom att granska översiktsplaner, detaljplaner och områdesbestämmelser ur ett säkerhetsperspektiv med riskanalysen som en av grundstenarna. För att värna om de grupper bland befolkningen som är mest riskutsatta för brand samverkar Räddningstjänsten med kommunernas förvaltningar för vård och omsorg kring vilka åtgärder som kan vara mest effektiva för att skydda dessa personer mot brand.

Brandskydd i byggprocessen

Figur 51: Bilden visar Räddningstjänsten på platsbesök vid nybyggnation av höga trähus för bostäder vid Kihlströms Kaj, Karlskrona.

Handlingsprogram

Räddningstjänsten är remissinstans till Polismyndigheten vid offentlig tillställning. I de lokaler där det serveras alkoholhaltiga drycker ställs, i samband med prövningen av ansökan till serveringstillstånd, särskilda krav på brandskyddet. Räddningstjänsten utgör stöd till kommunerna för att säkerställa att lokalerna är ändamålsenliga ur brand- och säkerhetssynpunkt. Räddningstjänsten är även remissinstans till Polismyndigheten vid ansökan om tillstånd att driva hotell- och pensionatsrörelse.

Räddningstjänsten deltar i det regionala arbetet med suicidprevention och åtgärder vid larm till händelser med hot om självmord.

Länsstyrelsen i Blekinge län har meddelat föreskrift om eldningsförbud med stöd av förordningen om skydd mot olyckor som gäller när de har kungjorts eller vid den senare tidpunkt som anges i beslutet. Det finns två nivåer i Länsstyrelsens föreskriftsmallar; eldningsförbud och skärpt eldningsförbud. Länsstyrelsen och länets räddningstjänsters samlade bedömning ligger till grund för val av nivå. Normalt brukar brandrisk stegra i nivå över tid, vilket innebär att det är att föredra att välja den lägre nivån som första åtgärd. Beslut om eldningsförbud grundar sig på de uppgifter som hämtas från informationssystemet Brandrisk skog och mark samt allmän väderinformation om sol, vind, regn etc. En sammantagen bedömning görs av följande parametrar:

1. Brandriskprognos enligt FWI- och bränsleuttorkning aktuell dag.
2. Åskriskprognos
3. Förutvarande väderhistorik
4. Blixregistrering
5. Information från räddningstjänsterna
6. Social närvaro i skog och mark
7. Övriga omständigheter

Samråd sker även mellan Länsstyrelsen och Räddningstjänsten avseende omfattning av skogsbrandflygets verksamhet vid höga brandriskvärden.

8 RÄDDNINGSTJÄNST – FÖRMÅGA OCH VERKSAMHET

Detta kapitel beskriver hur Räddningstjänstens operativa verksamhet är ordnad och vilken förmåga som ska finnas. Kraven på Räddningstjänstens operativa verksamhet regleras i LSO utifrån de nationella mål som redovisades i handlingsprogrammets kapitel 6.1. Räddningstjänstens tolkning av dessa bestämmelser tillsammans med den egna ambitionen ligger till grund för den förmåga som beskrivs i handlingsprogrammet. Räddningstjänstens operativa riktlinjer utgör ett komplement till handlingsprogrammet där bland annat räddningsstyrkornas förmågor, kompetenskrav på befäl och brandmän samt krav på antal övningstimmar beskrivs mer i detalj.

8.1 Övergripande beskrivning

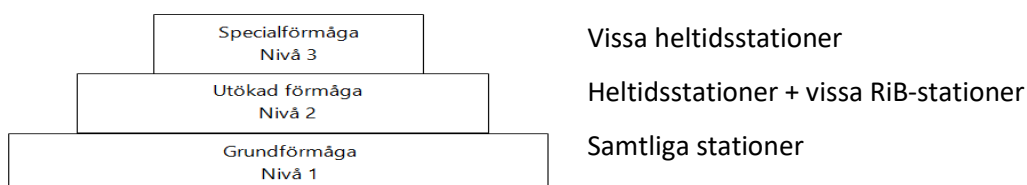
Då den enskilde drabbas av en olycka som denne inte kan hantera på egen hand har Räddningstjänsten beredskap och förmåga att hjälpa den enskilde med denna hantering. Räddningstjänsten är organiserad för att hantera de risker som redovisas i riskanalysen, men inte dimensionerad för att på egen hand kunna hantera allt som kan inträffa. Många större eller komplicerade händelser kräver samverkan med andra räddningstjänster, organisationer och myndigheter.

Räddningstjänsten ska vara organiserad så att en grundförmåga upprätthålls inom varje räddningsstyrkas primära insatsområde och beredskap för speciella händelser ska finnas samlat på

Handlingsprogram

vissa stationer. Utrustning som kräver specialkompetens och utrustning för händelser som inte erfordrar kort insatstid ska finnas på den brandstation som svarar för beredskapen för den aktuella uppgiften. Samtliga räddningsstyrkor ska vid en högre nivå även dimensioneras för samtliga lägre nivåer och samtliga räddningsstyrkor ska kunna bistå övriga styrkor som förstärkningsresurs.

Räddningsstyrkornas förmågor

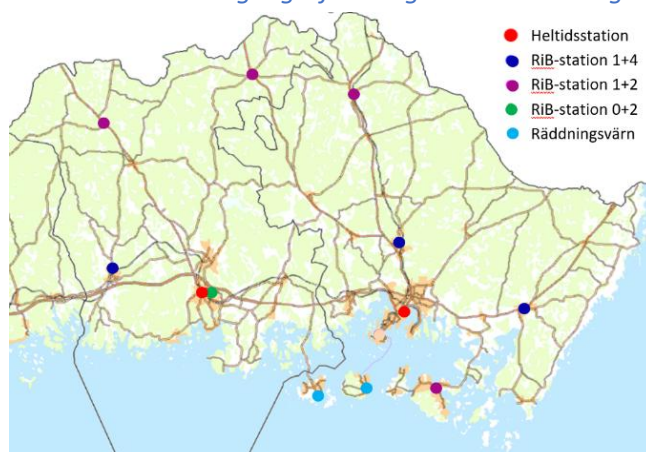

Figur 52: Dimensioneringstrappan, principskiss.

8.1.1 Tillgång till egna resurser

Den operativa organisationen består förutom av en övergripande ledning, även av två heltidsstationer, åtta RiB-stationer och två räddningsvårn. På stationen i Ronneby kombineras både heltids- och RiB-personal.

Brandstationernas geografiska läge och bemanning

Figur 53: Räddningstjänstens ambition för beredskapen vid brandstationerna.

Som högsta operativa ledningsresurs vid särskilt komplicerade räddningsinsatser eller räddningsinsatser med stort ledningsbehov finns en regional insatsledare (RIL) med brandingenjörsexamen samt räddningstjänstutbildning för brandingenjörer i beredskap dygnet runt. En insatsledare (IL) finns i jour dygnet runt. Insatsledarna ska lägst ha genomgått ledningskurs insatsledare eller motsvarande äldre utbildning. Två styrkeledare (SL) finns i jour dygnet runt på heltidsstationerna, och respektive RiB-styrka leds av en styrkeledare i beredskap. Ett undantag är RiB-styrkan i Eringsboda, som består av två brandmän. Styrkeledarna, heltid såväl som RiB, har samtliga genomgått som lägst ledningskurs styrkeledare.

Brandstationerna finns utspridda i 11 av kommunernas största tätorter. RiB-stationer finns på sju orter. Räddningsvårn finns på Hasslö och Aspö. Som extra resurs finns ett skogsbrandvårn som verkar över hela länet och är speciellt inriktat på att hantera skogsbränder. Anspänningstiden, det vill säga tiden från larm till dess att räddningsstyrkan lämnar brandstationen, varierar mellan 90 sekunder för heltidsstationerna till 10 minuter på den RiB-station (Eringsboda) som har längst anspänningstid. Skogsbrandvårnet har två timmars inställetid.

Handlingsprogram

Personalstyrka och anspänningstid

Tätort	Antal brandmän	Antal befäl	Anspänningstid	Anmärkning
Karlskrona	5	1 SL + 1 IL	90 sekunder	
Jämjö	4	1 SL	5 minuter	Uppfylls ej avseende bemanning ²
Sturkö	2	1 SL	5 minuter	
Rödeby	4	1 SL	5 minuter	
Holmsjö	2	1 SL	5 minuter	
Ronneby	4	1 SL	90 sekunder	
Ronneby	2	-	8 minuter	
Bräkne-Hoby	4	1 SL	5 minuter	
Hallabro	2	1 SL	5 minuter	
Eringsboda	2	1 SL	10 minuter	Uppfylls ej avseende bemanning ³
Summa	31	10		

Tabell 9: Räddningstjänstens bemanning och anspänningstid för respektive brandstation i normalläget.

Räddningsvärnspersonalen har ingen beredskap, men är utrustade med personmottagare och larmas på alla olyckor inom ett visst geografiskt område kring respektive brandstation. Personalen i skogsbrandvärnets larmas via mobiltelefoner. Till följd av rekryterings-situationen kan bemanningen av RiB-organisationen periodvis avvika. Rekryteringsinsatser pågår fortlöpande.

Samtlig anställd personal i Räddningstjänsten ska kunna utgöra "första insatsperson" (FIP). Detta innebär att Räddningstjänstens personal under ordinarie beredskap eller annan tjänsteutövning ska ha förmåga att kunna påbörja nödvändiga förstahandsåtgärder vid olycka. FIP larmas om denne befinner sig i närområdet för olyckan och kan vara på olycksplatsen snabbare än ordinarie räddningsstyrka. Räddningstjänstens personbilar, minibussar mm är därför utrustade med adekvat släck-, liv- och sjukvårdsutrustning för en enklare förstainsats som kan utföras av en person.

Vattendykning

Figur 54: Räddningsdykare är en specialresurs som larmas med automatik vid alla drunkningsolyckor inom kommunalt ansvarsområde i Blekinge.

Räddningstjänstens resurser larmas via SOS Alarms system för dynamisk resurshandling som tar hänsyn till vilka resurser som är snabbast till skadeplats och har rätt förmåga. Räddningstjänsten har i förväg definierat vilken förmåga som ska larmas beroende på händelsetyp och omfattning. När positionen för den aktuella händelsen är känd, kan SOS Alarm aktivera larmplanen, varvid resurser med efterfrågade förmågor larmas. Vissa specialresurser larmas med automatik i det recept för

² En brandman saknas i dagsläget.

³ En styrkeledare saknas i dagsläget.

Handlingsprogram

respektive olyckstyp som SOS Alarm nyttjar vid utalarmering. Andra specialresurser larmas efter behov. Räddningstjänsten har egna specialresurser med placering enligt tabell 10.

Specialresurser

Resurs av särskild vikt	Placering
Vattendykare	Karlskrona
MIRG	Karlskrona, Ronneby
Kem- /saneringsresurs	Karlskrona
Arbetsjordning vid järnväg	Karlskrona, Ronneby, Holmsjö
Depåcontainer "friska brandmän"	Karlskrona
Skogsbrandsresurs	Karlskrona, Ronneby
Restvärderäddning	Karlskrona, Ronneby
Oljeskyddsresurs	Karlskrona
Ledningsfordon	Blekinge
Resurs för ras och tung räddning	Karlshamn ⁴
Resurs för vertikal räddning	Ronneby
Terränggående fordon	Karlskrona, Ronneby
Höjdfordon	Karlskrona, Ronneby
Större båtresurs	Karlskrona, Ronneby
Tankbil	Karlskrona, Ronneby, Rödeby, Jämjö, Bräkne-Hoby
Skumresurs	Karlskrona, Ronneby
Motorsprutor	Samtliga brandstationer
Översvämningsresurs/pumpar	Samtliga stationer
Skärsläckare	Karlskrona, Ronneby
Släcksystem CAFS	Karlskrona, Ronneby
Andningsskydd – depå, fyllning, verkstad	Karlskrona, Ronneby
Slangtvätt	Karlskrona
UAS	Karlskrona
Mätinstrument för farliga ämnen	Karlskrona
Personal med specialkompetens inom nationell sambandsledning och FSOL-Räddningstjänst	Karlskrona
Verktyg för losstagning, klippverktyg	Karlskrona, Ronneby, Rödeby, Jämjö, Bräkne-Hoby
Hoppkudde	Karlskrona
AOSP	Samtliga brandstationer
Ytlivräddning	Samtliga brandstationer
Defibrillator	Samtliga brandstationer

Tabell 10: Tabellen visar Räddningstjänstens specialresurser och resursens placering.

8.1.2 Tillgång till resurser i samarbete med andra kommuner

Genom avtal med närliggande räddningstjänster säkerställs en gränslös räddningstjänst där snabbaste räddningsstyrka larmas till varje händelse för att säkerställa att insatstiden är så kort som möjligt vid varje insats. Systemledningen inom RSB tillser att erforderliga resurser larmas till pågående händelser, att beredskap finns för nya larm och att samverka om resursutnyttjande sker mellan olika räddningsledningssystem. Inom RSÖS finns ständigt en beredskapsfunktion för inriktning och prioritering av resurser mellan de ingående länen samt gentemot övriga delar av Sverige, främst i

⁴ Larmas via avtal med Räddningstjänsten Västra Blekinge.

händelse av många och/eller mycket resurskrävande räddningsinsatser. Genom RSÖS finns därmed tillgång till en stor mängd personella och materiella resurser. RSÖS utgör i sin tur del av ett ännu större samarbete runt förstärkningsresurser i södra Sverige tillsammans med bland annat räddningstjänsterna i Skåne, Halland, Västra Götaland, Stockholmsregionen samt Bergslagen.

8.1.3 Alarmering av räddningsorganet

Räddningstjänsten har avtal med SOS Alarm om utalarmering av Räddningstjänsten efter inkommet larmsamtal eller vid automatisk överföring av brand- eller gaslarm. Utalarmering sker enligt principerna för dynamisk resurshantering där närmaste resurs larmas utifrån i förväg fastställt resursbehov för aktuell olyckstyp. SOS Alarm larmar ut respektive räddningsstyrka i första hand via fiberförbindelse och i andra hand via Rakelnätet. Reservväg och reservrutiner för utalarmering finns och provas regelbundet i händelse av att ordinarie larmväg fallerar. Fast installation för reservkraft finns vid brandstationerna Karlskrona och Ronneby. Batteribackup för utalarmering finns vid övriga brandstationer. Vid avbrott eller störningar i telenäten då det inte går att ringa 112 har allmänheten i kommunerna möjlighet att larma Räddningstjänsten genom att bege sig till någon av brandstationerna där särskilda larmskåp finns uppsatta utanför respektive brandstation.

8.1.4 Brandvattenförsörjning

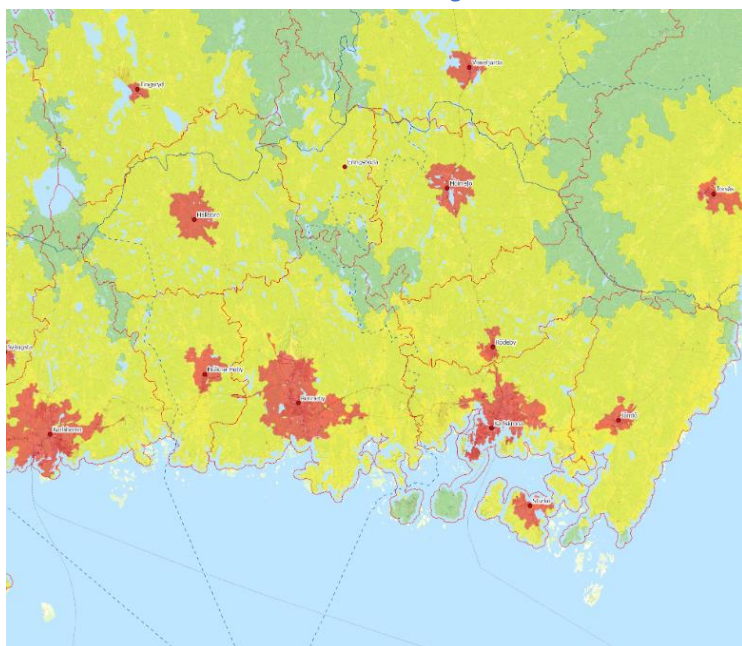
Vatten för brandsläckning ska tillhandahållas av kommunerna via brandposter i de kommunala vattenledningsnäten. Vatten kan också tas från öppet vattendrag samt från räddningsfordon. Brandposter anslutna till kommunens dricksvattennät, där kommunalt dricksvatten är framdraget, inom förbundets geografiska område är en viktig komponent för effektiva räddningsinsatser. Räddningstjänsten samverkar med medlemskommunerna om utformningen av såväl nya brandpostnät som befintliga, information om förändringar i brandpostnäten och kartmaterial. I samband med exploatering av nya områden, där det nya området kommer att definieras som tätbebyggt område, ska brandpostsystem anordnas. I områden med flerfamiljshus lägre än fyra våningar, villor, radhus och kedjehus samt i andra jämförbara områden får brandposterna anordnas enligt system där tankfordon används, under förutsättning att Räddningstjänsten kan göra insats med tankbil inom rimlig tid. Förteckning över krigsbranddammars, övriga vattentag och branddammars har upprättats. Dammarna är positionerade i Räddningstjänstens kartsystem och används i viss omfattning även inom den framtida räddningstjänsten.

8.1.5 Tid från att larmet inkommer till 112 till att första kommunala räddningsresurs når olika delar av kommunen

Insatstiden, det vill säga tiden från larm till dess att insatsen kan påbörjas, varierar beroende på var olyckan inträffar. Generellt är det kortare insatstid i de större tätorterna beroende på närheten till brandstationerna. Normalt nås befolkningen i någon av kommunernas större tätorter av hjälp inom 10 minuter och på landsbygden normalt inom 20 minuter. Mer avlägsna delar av kommunerna, exempelvis ute i skärgården på öar utan fast förbindelse, kan man behöva vänta på hjälp i 30 minuter eller mer. Ungefär 55 % av befolkningen inom Blekinges kommuner bedöms kunna nås av en första räddningsstyrka inom 10 minuter och 40 % inom 10 - 20 minuter. Endast 2 % bedöms få vänta längre tid än 20 minuter.

Handlingsprogram

Framkomsttider östra delen av Blekinge

Figur 55: Karta som visar förekommande framkomsttider till östra delen av Blekinge. Källa: Sweco 2025. Underlaget i sin helhet förvaras hos Räddningstjänsten.

Placering av brandstationerna med dess bemanning baseras till största delen på kommunernas riskbild, bland annat genom kategorisering av de typer av byggnader som finns i området och vilka krav som då ställs på Räddningstjänsten för att säkerställa en trygg och säker utrymning. Vid brand i byggnad och trafikolyckor är tiden från olyckans start till det att räddningsinsatserna kan påbörjas särskilt avgörande för resultatet, likaså vid drunkningsolyckor. Vanligtvis är behovet stort att snabbt påbörja rökdykning alternativt att hämta ner hjälpbehövande med Räddningstjänstens stegutrustning för att rädda liv vid brand i byggnad. Tiden för att påbörja släckinsats är också avgörande för Räddningstjänstens möjlighet att rädda egendom. En snabb losstagningsinsats är en förutsättning för att klara liv och hälsa vid en trafikolycka. Ett vedertaget begrepp är den så kallade "gyllene timmen" vilken innebär att en svårt skadad person bör vara intagen för sjukhusvård inom en timme från olyckstillfället.

Responstider

Kommun	Svarstid hos SOS (sek)	Larmhanteringstid (sek)	Tid från larm till SOS till dess att första resurs är framme (min)
Karlskrona	11	126	11,4
Ronneby	11	120	12,1

Tabell 11: Tid från anrop/larmsamtal till dess att första räddningsresurs är framme på olycksplats. De redovisade tiderna är mediantider hämtade från mätningar perioden 2017-2020.

För att minska insatstiden har förutom FIP även förlarm och i väntan på räddningstjänst, IVPR, införts. Förlarm innebär att SOS Alarm larmar den brandstation som ligger närmast olyckan i ett mycket tidigt skede av intervjun med den nödställda, även om uppgifterna om händelsen inte är kompletta. Förlarmet följs sedan av ett huvudlarm då kompletterande uppgifter tillförs larminformationen. Tid till hjälp kan på detta sätt förkortas väsentligt för den nödställda och en första insats kan påbörjas tidigare. Konceptet för IVPR beskrivs närmare i kapitel 8.1.6. För att stärka den enskildes förmåga att själv kunna agera i händelse av brand eller annan olycka har Räddningstjänsten genomfört olika utbildningsinsatser bland annat för boende i byar dit Räddningstjänstens körtid är lång och på vissa bebodda öar i skärgården, där även viss brandsläckningsutrustning placerats ut på strategiska platser.

Islivräddning

Figur 56: Bildserien visar upptag av person i isvak från Hansabräda. Isolycka är en av flera olyckstyper där insatstiden kan vara avgörande för utgången av olyckan.

8.1.5.1 Avsteg från insatstiderna

Vid flera samtidigt pågående larm, tidskrävande insatser eller vid hjälp till annan kommun eller statlig myndighet samt vid särskilda övningar eller andra speciella beslutade uppdrag tillåts avsteg från insatstiderna. Vid längre pågående insats, normalt mer än 60 minuter, ska Räddningstjänsten dock ha målsättningen att återta den normala insatstiden 10 minuter i de större tätorterna Karlskrona och Ronneby genom att normalt besätta berörd brandstation eller fiktiv station med annan räddningsstyrka. Detta eftersom sannolikheten för flera larm är väsentligt större i de större tätorterna än i mindre orter. Med fiktiv station avses en strategiskt vald plats där räddningsstyrkan grupperar tillfälligtvis i syfte att korta ner insatstiden, till exempel längs E22 mitt emellan Karlskrona och Ronneby. Övriga orter besätts därmed normalt inte med annan räddningsstyrka vid pågående larm. Målsättningen ska dock vara att kunna påbörja räddningsinsats i dessa mindre tätorter inom 30 minuter vid andralarm, företrädesvis genom närliggande räddningsstyrka larmas.

8.1.6 Överlåtande åt annan att vidta inledande begränsade åtgärder

För att öka möjligheten till snabbare räddningsinsats har Räddningstjänsten tecknat en överenskommelse med Helikopterflottiljens 3. helikopterskvadron om IVPR (I Väntan På Räddningstjänst). Räddningstjänsten har utbildat delar av Helikopterskvadronens personal som ofta rör sig inom kommunerna i att utföra förstahandsåtgärder i händelse av brand eller annan olycka där snabb insats är av stor vikt för att rädda liv eller egendomsvärden. Helikopterskvadronens enheter positioneras via sina Rakelterminaler i SOS Alarms kartsystem och larmas vid vissa händelser där de bedöms kunna vara före Räddningstjänstens enheter på plats. Helikopterskvadronens fordon har för detta ändamål även försetts med adekvat utrustning såsom släckutrustning och utrustning för avspärning.

8.1.7 Samverkan med andra aktörer

Samverkan är en naturlig del i Räddningstjänstens operativa verksamhet och en förutsättning för att kunna nyttja tillgängliga resurser på ett optimalt sätt. Räddningstjänsten samverkar med andra räddningstjänster, kommuner, statliga myndigheter och privata aktörer för att uppnå ett så bra resultat som möjligt vid en insats. Samverkansavtal tecknas och uppdateras löpande då behov finns. I följande underkapitel redovisas de aktörer som utgör Räddningstjänstens viktigaste samverkande parter.

8.1.7.1 Medlemskommuner

Mellan medlemskommunerna och Räddningstjänsten har man överenskommit att Räddningstjänsten åtar sig vissa uppgifter i den mån uppgifterna inte hindrar Räddningstjänstens egen verksamhet utifrån LSO. Räddningstjänsten har åtagit sig olika uppgifter enligt nedanstående förteckning. Vilka uppgifter som utförs i vilken kommun varierar mellan de olika kommunerna, exempelvis:

Handlingsprogram

- Utbildning i grundläggande brandkunskap för elever i grundskolan.
- Prova och underhålla utomhusvarningssystemen (VMA).
- Stödjande och rådgivande roll till medlemskommunernas arbete med krisberedskap.
- Lyfthjälp, då exempelvis hemtjänstpersonal inte orkar lyfta upp en brukare som fallit.
- Sanering av kommunal vägbanan efter utförd räddningsinsats.
- Mätning av bakgrundsstrålning var sjunde månad.

8.1.7.2 Närliggande kommuner och kommunalförbund

I de fall en angränsande kommuns räddningstjänst har möjlighet att snabbare kunna göra en insats inom Räddningstjänstens geografiska område har avtal tecknats med Räddningstjänsterna Västra Blekinge, Östra Kronoberg och Sydost utifrån ömsesidig utalarming via DRH.

8.1.7.3 Region Blekinge

Samverkan med Region Blekinges ambulanssjukvård är en naturlig del av att hantera en olycka eller annan akut händelse. Det praktiska samverkansarbetet innebär att organisationerna genomför parallella insatser i samverkan där varje organisation leder och ansvarar för sin del. Samverkan med Regionen omfattar även insatser vid självmordsförsök, hjärtstoppassistans och transporter av skadade i terräng. Vid olyckor med farliga ämnen som kräver livräddande personsanering utgör Räddningstjänsten en viktig resurs i saneringsarbetet på skadeplatsen. Räddningstjänsten på Aspö larmas ut på ett flertal typer av akuta sjukdomstillstånd tillsammans med sjukvårdsvärnet.

8.1.7.4 Statliga myndigheter

8.1.7.4.1 Polismyndigheten

Samverkan med Polismyndigheten är en naturlig del vid arbetet på en brand- eller olycksplats. Polismyndigheten informeras om samtliga insatser som Räddningstjänsten larmas till, men skickar inte per automatik polisresurser till varje insats. Samverkan med Polismyndigheten, utöver de akuta räddningsinsatserna, rör främst utredningsarbete efter händelser där Räddningstjänsten bistår med sin sakkunskap. På begäran av Polismyndigheten eller Åklagarmyndigheten upprättar Räddningstjänsten sakkunnigutlåtanden beträffande brand- och rökspridning efter bränder som förväntas leda till åtal. Räddningstjänsten deltar vid behov i Polismyndighetens tekniska undersökningar av brandplatser dels för eget lärande, dels för att bistå Polismyndigheten med kunskap om brandförlopp och brandspridning.

8.1.7.4.2 Försvarmakten

Försvarmakten har personal och en mängd olika resurser som kan vara användbara i händelse av bränder och andra olyckor. Vid kommunal räddningstjänst regleras stödet i enlighet med LSO. Stöd från Försvarmakten kan även lämnas i enlighet med Förordning 2002:375 om Försvarmaktens stöd till civil verksamhet. I Karlskrona och Ronneby finns ett flertal olika förband knutna antingen till Ronneby Garnison i Kallinge med exempelvis F17 och 3.helikopterskvadron eller Marinbasen i Karlskrona med exempelvis 3.sjöstridsflottiljen, Sjöstridsskolan och Blekingegruppen (hemvärn). I kapitlet nedan anges några särskilt värdefulla förmågor.

Flygflottiljen F17:s basräddningsavdelning ansvarar för initiala räddningsinsatser på flygplatsen. Räddningsstyrkan är i beredskap dygnet runt och ska kunna påbörja insats mot ett havererat flygplan inom flygplatsens område. Räddningsstyrkans fordon för terrängtransporter och fordon med skumsläckningsresurser kan utgöra resurser för Räddningstjänsten även utanför flygplatsen

Handlingsprogram

Samverkansövning skogsbrand

Figur 57: Utveckling av samverkan med andra myndigheter och organisationer är mycket viktigt och bedrivs på flera sätt. Bland annat genom gemensamma utbildningsinsatser i skogsbrandsläckning.

Mellan Räddningstjänsten och 3.helikopterskvadron har tecknats en särskild överenskommelse om IVPR. Samverkan beskrivs utförligare i handlingsprogrammets kapitel 8.1.6. Vidare kan Försvarsmakten bland annat bidra med följande resurser och kompetens:

- Skogsbrandsbekämpning och/eller personal- och materieltransporter med helikopter.
- Ledningsresurs för samordning och koordinering av mark- och flygande enheter vid skogsbrand.
- Personal- och materieltransporter i skärgården med Marinens fartyg.
- Dokumentation via foto eller värmekamera från helikopter eller flygplan.
- Utbildning och övningsverksamhet vid bland annat Sjöstridsskolan samt Dykeri- och navalmedicinskt center.
- R3-plutonen med dess personal och materiel vid skogsbrand, annan större brand eller olycka.
- Personalresurs i samband med personalkrävande insatser exempelvis i samband med omfattande skogsbränder och oljeskador eller med specialresurser, exempelvis vattendykare.
- Expertstöd vid olycka eller överhängande fara för olycka med kompositmaterial eller kemiska stridsmedel, exempelvis senapsgas.

Koordinering av flygande resurser vid skogsbrand

Figur 58: I maj år 2021 stod Räddningstjänsten värd för den första övning som genomförts i Sverige avseende koordinering av flygande resurser för skogsbrandsläckning. I övningen deltog förutom Räddningstjänsten även Försvarsmakten, MSB, SAAB, HeliAir, Kustbevakningen och Länsstyrelsen.

8.1.7.4.3 Kustbevakningen (KBV)

KBV är ansvarig för miljöräddningstjänst till sjöss och sjöövervakning (4 kap 5§ LSO). I kustnära havsområden samverkar Räddningstjänsten och KBV vid utsläpp av farliga ämnen. KBV innehar även expertkunskap vid olycka eller överhängande fara för olycka med kemiska stridsmedel (främst senapsgas). KBV:s fartyg kan biträda Räddningstjänsten för transport av personal och materiel till öar i skärgården men även med brandbekämpning från de fartyg som är utrustade med brandpump. KBV:s räddningsdykare kan nyttjas som kem-, rök eller vattendykare exempelvis som resurs vid

Handlingsprogram

långvarigare kemikalieutsläpp eller fartygsolyckor. Kustbevakningsflyget kan nyttjas för att förmedla lägesbilder och dokumentera olyckor med stor geografisk utbredning till exempel vid oljeutsläpp eller skogsbränder som stöd för räddningsledarens (RLs) beslut. Räddningstjänsten biträder KBV vid kustnära miljöräddning samt vid miljöräddning till sjöss genom sin MIRG-organisation.

8.1.7.4.4 Sjöfartsverket

På havet ansvarar Sjöfartsverket för sjöräddningsinsatser där liv kan vara i fara, förutom vid i förväg överenskomna hamnområden där kommunal räddningstjänst är ansvariga för räddningsinsatsen. Aktuella hamnområden redovisas i bilaga C. Vid kustnära olyckor larmas både kommunal räddningstjänst och Sjöfartsverkets resurser via SOS Alarm respektive JRCC. Detta för att den drabbade ska få snabbast möjliga hjälp oavsett om snabbaste resurs är statlig eller kommunal. Av samma skäl larmas såväl kommunal räddningstjänst som Sjöfartsverkets SAR-helikopter vid drunkningsolyckor i kommunala vatten som sjöar, åar och andra vattendrag. JRCC kan även vara behjälpliga med larmning och samband i de fall Svenska Sjärräddningssällskapet, SSRS, används vid kommunala räddningstjänstupdrag. Närmaste SAR-helikopterbasering finns i Kristianstad där Sjöfartsverket har en SAR-helikopter i beredskap för sjö- och flygräddningsuppdrag. Helikoptern är i normalfallet i luften 15 minuter efter larm. Vid flygolycka ansvarar Sjöfartsverket för räddningsinsatsen till dess att haveriplatsen är lokaliserad. Vid varnings- eller haverilarm larmas kommunal räddningstjänst samtidigt som Sjöfartsverkets egna resurser för att inte förlora tid i händelse av konstaterat haveri. Vid varningslarm då flygplanet eller helikoptern avser att försöka landa på flygplatsen larmas dessutom alltid F17:s egen räddningsstyrka.

Sjöfartsverket har tillsammans med Kustbevakningen avtal med Räddningstjänsten om MIRG för medverkan vid statliga räddningsinsatser till sjöss. MIRG-organisationen är ett komplement till fartygets egen organisation och omfattar bland annat rökdykning i livräddande syfte för att underlätta vid evakuering. I dessa fall utgör Sjöfartsverkets SAR-helikopter ett alternativ för transport till haveristen.

MIRG – Maritime Incident Response Group

Figur 59: Räddningstjänsten under MIRG-övning i samverkan med Kustbevakningen och Sjöfartsverket.

8.1.7.4.5 Myndigheten för civilt försvar (tidigare MSB)

MCF har på olika platser i landet upprättat depåer med förstärkningsmateriel för bland annat skogsbrand, indikering av farliga ämnen, kem- och miljöskydd, oljeskydd, skogsbränder och översvämningar. Skopande flygplan och mindre helikoptrar finns i beredskap för skogsbränder under skogsbrandsäsongen. MCF tillhandahåller även personella förstärkningsresurser som experter exempelvis inom områdena samband, stabsarbete, insatsledning och värdlandsstöd. Förstärkningsresurserna larmas via tjänsteman i beredskap på MCF och beskrivs närmare i tabellen nedan.

Handlingsprogram

MCFs nationella förstärkningsresurser

Resurs	Anmärkning	Plats för närmaste resurs
Skogsbrand	Brandslang, strål- och grenrör, motorsprutor, vattenspridare, motorsågar, sexhjulingar med släp, slangupprullare	Ljungby, Högsby
Helikopter för skogsbrandsläckning	10 helikoptrar som kan ombaseras beroende på brandriskprognos.	Dynamisk
Skopande flygplan för skogsbrandbekämpning	4 flygplan som kan ombaseras beroende på brandriskprognos.	Dynamisk
Höghöghetspumpar för vattentransport	15 m ³ /min för transport av vatten längre sträckor	Kristinehamn
Kem	Kempumpar, utrustning för tätning av läckage, arbete i explosiv miljö, impaktering	Perstorp
Person- och materielsanering	Utrustning för sanering av insatspersonal, livräddande personsanering och sanering av materiel som använts under insats	Hässleholm
Oljeutsläpp	Länsor, strandskyddsdukar, pumpar och skimrar för oljeupptagning, båtar och terrängfordon, personlig skyddsutrustning, avfallscontainers och storsäckar för mellanlagring av olja	Malmö, Oskarshamn
Indikering	Analysinstrument för gaser, vätskor, fasta ämnen och joniserande strålning	Göteborg
Företagens kemberedskap	Expert-, personal- och materielstöd vid olycka med klor, svaveldioxid, ammoniak, natriumhydroxid, kaliumhydroxid, salpetersyra, saltsyra, svavelsyra, oleum och natriumhypoklorit	Olika orter
Översvämning	Översvämningbarriärer, höghöghetspumpar på 20 m ³ /min för vattentransport kortare sträckor, sandsäckar	Kristinehamn
Räddningsskola	Fordon, materiel, vissa personella resurser	Revinge
Samverkan och ledning	Expertstöd, utrustning och metodstöd inom bland annat: stabsmetodik, samverkan och ledning, expertis inom krishanteringssystemet, kriskommunikation, Rakel och samband, system för beslutsstöd och kommunikationslösningar	Dynamisk
Värdlandstöd	Expertstöd, personal och materiel för mottagning och koordinering av internationella resurser	Dynamisk
Ambulansflyg vid masskadeutfall	Sex intensivvårdsplatser, sex-tolv bärar för liggande patienter – ej intensivvård, ca 20 sittplatser för gående patienter eller anhöriga	Arlanda/Västerbotten
Sök och räddning	Hitta människor i rasmassor, stabilisera och forcera byggnadsdelar, medicinskt stabilisera patienter, losstagnation av personer	Kristinehamn

Tabell 12: Beskrivning av MCFs nationella förstärkningsresurser. Vissa resurser kan ombaseras dit resursen bedöms behövas bäst, såsom flygplan och helikoptrar vid stor risk för skogsbrand eller översvämningmateriel vid höga flöden.

8.1.7.4.6 SOS Alarm AB

SOS Alarm AB har på uppdrag av staten ansvar för nödnumret 112 inom Sverige. SOS Alarm har även en central roll i samhällets krisberedskap. SOS Alarm är en samordnande länk mellan ett brett nätverk av hjälpresurser med bland annat regioner, Polismyndigheten, räddningstjänster, fjäll-, flyg- och sjöräddning. Räddningstjänsten har i avtal med SOS Alarm beskrivit uppdraget i larmkedjan från inkommande 112-samtal till utlarmning av räddningsresurser och kommunikationen under en insats.

8.1.7.4.7 Länsstyrelsen

Länsstyrelsen ansvarar för räddningstjänst och sanering vid utsläpp av radioaktiva ämnen enligt 4 kap 6§ LSO. Länsstyrelsen har i förväg utsett ett antal potentiella RL från Räddningstjänsten att leda en sådan räddningsinsats. Under en samhällsstörning ska Länsstyrelsen samverka, samordna och stödja länets aktörer för att inrikta samhällets åtgärder och resurser så att konsekvenserna för samhället blir så små som möjligt. Länsstyrelsen har även en roll vid stora olyckor som omfattar flera kommuner eller andra omfattande eller komplicerade räddningsinsatser. Civilområdesansvarig

Handlingsprogram

Länsstyrelse kan då utse RL för insatsen eller själva välja att överta ansvaret för Räddningstjänsten. Övertagandet gäller då hela Räddningstjänsten och inte enbart den räddningsinsats som pågår. Räddningstjänsten och Länsstyrelsen samverkar inom det geografiska området i flera frågor som rör samhällets krisberedskap och totalförsvaret, bland annat genom länsnätverket K-Sam.

8.1.7.4.8 Trafikverket

Genom avtal med Försäkringsbranschens Restvärderäddning bistår Räddningstjänsten Trafikverket vid trafikolyckor på statliga vägar och järnvägar genom att skapa framkomlighet och sanera samt att biträda tågföraren vid evakuering av tåg. Vid utredningar efter trafikolyckor samarbetar Räddningstjänsten med Trafikverkets olycksutredare för att tillvarata erfarenheter och sprida lärdomar.

8.1.7.4.9 Myndigheten för stöd till trossamfund (SST)

SST har i uppdrag att verka för samordning av trossamfundens insatser i krisberedskapen. Trossamfunden i Sverige har värdefulla kunskaper och resurser att bidra med i krisberedskapen, såväl i det förberedande och förebyggande skedet som när en olycka väl har skett.

8.1.7.5 Frivilligorganisationer

8.1.7.5.1 Svenska sjöräddningssällskapet

Sjöräddningssällskapet, SSRS, är en ideell förening vars fartyg bemannas av frivilliga besättningspersoner. SSRS larmas ut via SOS Alarm vid assistans till kommunal räddningstjänst i dess ansvarsområde och vid sjöräddningsinsatser via JRCC. Båtar bemannas och lämnar normalt kaj inom 15 minuter efter larm. Sjöräddningsstationer finns i Karlskrona och på Hasslö. SSRS har svävare stationerade i Karlskrona för räddningsinsatser då isläget inte medger vanlig fartygstrafik eller för insatser på grunt vatten. SSRS kan nyttjas som resurs för exempelvis transporter till/från öar eller andra strandnära svårtillgängliga platser, för brandsläckning vid båtbränder, vid begränsning av oljeskador i hamnar eller för biträde med vattenförsörjning vid bränder på öar som saknar broförbindelse.

8.1.7.5.2 Frivilliga resursgrupper, FRG

Frivilliga utgör en viktig del i samhällets krisberedskap när det visar sig att ordinarie planerade resurser inom krisberedskapen inte räcker till. Medlemskommunerna har därför tecknat avtal med och utbildat ett antal frivilliga resurspersoner som kan bistå med exempelvis förplägnad, information, stöd till utrymda, vägvisning och depåpersonal.

8.1.7.5.3 Maskinringen

Maskinringen är en sammanslutning av mestadels lantbrukare och skogsföretag. De tillhandahåller skogsmaskiner för avverkning och röjande av brandgator, traktorer med gödseltunnor för vattentransport med mera och kan kallas ut i händelse av exempelvis skogsbrand eller stormskador.

8.1.7.5.4 Frivilliga Flygkåren

Frivilliga flygkåren, FFK, har för närvarande uppdraget åt Länsstyrelsen att utföra skogsbrandbevakning under skogsbrandssäsongen. Antalet flygningar per dag anpassas efter brandriskprognosen och följer en i förväg upplagd slinga för att täcka in så stor del av länet som möjligt. I händelse av upptäckt brand ska FFK först och främst rapportera in branden till SOS Alarm. Därefter ska de kvarstanna över brandplatsen och lotsa fram första räddningsenhet till rätt plats.

Handlingsprogram

8.1.7.5.5 Föreningen Gränslös Samverkan (FGS)/Frivilliga automobilkåren (FAK)

Vid extrema väderförhållanden eller vid andra tillfällen då transport krävs där vanliga fordon har begränsad framkomlighet samverkar Räddningstjänsten med FAK och FGS om transporter i terräng med bandvagnar. Föreningen och FAK har tillgång till flera bandvagnar, hjullastare och annan materiel. Några av bandvagnarna är utrustade med vattentankar som kan användas vid skogsbrandsläckning. Andra är utrustade för sjukvårds- eller persontransporter. Genom FAK utbildas bandvagnsförare och genom FGS säkerställs beredskap med personal i händelse av exempelvis vädervarningar.

Föreningen Gränslös Samverkan

Figur 60: FGS har ett flertal resurser i händelse av exempelvis skogsbrand, snöoväder eller isläge. Foto: FGS.

8.1.7.6 Övriga

8.1.7.6.1 Släckmedelscentralen

Släckmedelscentralen Aktiebolag (SMC AB) administreras genom Drivkraft Sverige och finansieras av drivmedelsbolagen i Sverige. SMC AB är en viktig samverkansresurs vid omfattande bränder i petroleumprodukter med sin särskilda kunskap och släckutrustning. Resurserna kan också på Räddningstjänstens begäran användas vid andra typer av händelser, exempelvis vid översvämningar som pumpresurs eller vid större skogsbränder för vattenförsörjning.

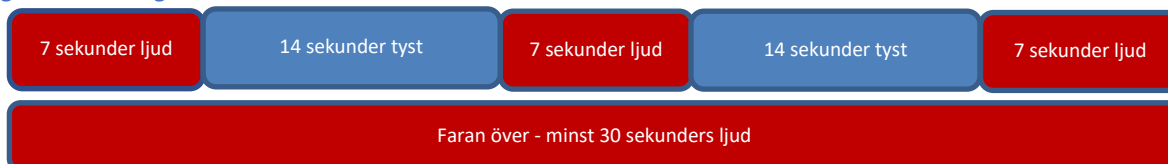
8.1.8 Varning och information till allmänheten

Om en brand eller annan olycka kan medföra fara för allmänheten kan RL använda sig av VMA, "Viktigt Meddelande till Allmänheten", för att varna och informera berörda. VMA används förutom vid olyckor även vid andra allvarliga händelser och störningar i viktiga samhällsfunktioner. Varningssystemet innefattar information i radio och TV, från Krisinformation.se via webb, app och i sociala medier och som notis i Sveriges Radios app SR Play. Varningen kan även skickas som talmeddelande till fast telefoni inom det drabbade området och som sms till mobiltelefon om den är registrerad, eller används, i det drabbade området. Hur VMA får användas följer av Lag (2023:407) om viktigt meddelande till allmänheten samt tillhörande Förordning (2023:579) om viktigt meddelande till allmänheten.

Kommuninnevånare i vissa tätorter kan även varnas och informeras vid allvarigare olyckshändelser genom ett system för utomhusvarning bestående av ljudsändare som kan ge ifrån sig signalen "Viktigt meddelande". Signalen åtföljs av aktuell information, råd och anvisningar via Sveriges Radio P4. Utomhussignalerna testas var tredje månad. Signalen låter oavbrutet i sju sekunder, sedan följer fjorton sekunders tystnad. Detta upprepas sex gånger. Signaltestet pågår under minst två minuter. Då faran avvärijts ljuder en enda lång signal "Faran över" under 30 sekunder. Räddningstjänsten innehar ansvaret för tillsyn och drift av larmanläggningarna i vissa medlemskommuner.

Handlingsprogram

Signalen "Viktigt meddelande"

Figur 61: Signalen innebär att man ska gå inomhus, stänga dörrar, fönster och ventilation samt lyssna på Sveriges Radio P4.

Systemet är även tänkt att användas vid beredskap och krigsfara genom att sända signalerna för beredskapslarm respektive flyglarm. Signalen för beredskapslarm utgörs genom att upprepa en 30 sekunders lång signal följt av 15 sekunders tystnad som upprepas under en minut. Beredskapslarm används vid omedelbar krigsfara för att kalla in civil personal till militärtjänstgöring. Signalen för flyglarm utgörs av korta tonstötter. Tonstötterna är 2 sekunder långa med 2 sekunders paus mellan som upprepas under en minut. Signalen innebär att ett luftangrepp kan vara nära förestående och sänds för att varna befolkningen så att de kan uppsöka skyddsrum eller annat skyddat utrymme.

Erfarenheter från kriget i Ukraina

Figur 62: Räddningsfordon som förstörts vid ryska missilattacker i Ukraina. Källa: MSB.

8.2 Beskrivning per olyckstyp

Av kapitel 4 Risker framgår vilka vanligt förekommande olyckor som Räddningstjänsten larmas till. I hanteringen av en olycka är en viktig utgångspunkt vilken övergripande effekt som ska uppnås i och med Räddningstjänstens agerande. För att uppnå dessa effekter behöver vissa uppgifter genomföras i syfte att ha positiv effekt på händelseförloppet – så kallade nyckeluppgifter. Av dessa nyckeluppgifter är vissa sådana som är viktiga för att omedelbart begränsa det fortsatta olycksförloppet direkt i samband med att Räddningstjänstens första enheter anländer till olycksplatsen. Andra nyckeluppgifter kan vara centrala för att bryta hela skadeförloppet. Förmågan generellt för de olika larmtyperna är densamma dygnet runt, förutsatt att resursen inte är insatt vid annan händelse.

Handlingsprogram

Effekt, nyckeluppgift och särskilda resurser vid typolyckor

Olyckstyp	Effekt som ska uppnås	Nyckeluppgift	Resurs av särskild vikt
Brand i byggnad	<ul style="list-style-type: none"> - Rädda liv - Släcka brand - Förhindra brandspridning - Förhindra skador på egendom - Förhindra skador på miljön 	<p><i>Inledande uppgifter</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Omedelbar livräddning - Omedelbar släckinsats - Akut omhändertagande av skadad - Skapa och förmedla aktuell lägesbild <p><i>För att bryta skadeförloppet</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Invändig släckning genom rökdykning - Invändig släckning ej rökdykning - Invändig livräddning - Egendomsräddning genom rökdykning - Egendomsräddning ej rökdykning - Utvändig släckning - Förhindra spridning till annan brandcell - Förhindra spridning till annan byggnad - Utrymning via stege - Utrymning via höjdfordon - Restvärdesräddning - Akut omhändertagande - Ledning och samordning - Samverkan med andra aktörer 	<ul style="list-style-type: none"> - Höjdfordon⁵ - Rökskyddsresurs - Skärsläckare - CAFS - Tankfordon - Motorsprutor - Depåsystem "Friska brandmän"⁶ - Restvärdesresurs - UAS - Ledningsfordon
Trafikolycka	<ul style="list-style-type: none"> - Rädda liv - Förhindra följdolyckor - Förhindra skador på egendom - Förhindra skador på miljön - Minska samhällspåverkan 	<p><i>Inledande uppgifter</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Avspärning - Säkra olycksplatsen mot påkörning och brand - Akut omhändertagande av skadad - Skapa och förmedla aktuell lägesbild <p><i>För att bryta skadeförloppet</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Losstagning - Förhindra utsläpp - Ledning och samordning - Samverkan med andra aktörer 	<ul style="list-style-type: none"> - Verktyg för losstagning - Resurs för ras och tung räddning - Kemresurs - Buffertfordon - Skumresurs - Båtresurs - Ledningsfordon
Brand ute	<ul style="list-style-type: none"> - Rädda liv - Släcka brand - Förhindra brandspridning - Förhindra skador på egendom - Förhindra samhällspåverkan 	<p><i>Inledande uppgifter</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Omedelbar livräddning - Akut omhändertagande av skadad - Skapa och förmedla aktuell lägesbild <p><i>För att bryta skadeförloppet</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Vattenförsörjning - Vattentransport - Brandsläckning våt metod - Brandsläckning torr metod - Begränsning våt metod - Begränsning torr metod - Logistik - Ledning och samordning - Samverkan med andra aktörer 	<ul style="list-style-type: none"> - Tankfordon - Skogsbrandsresurs - Terrängfordon - Motorsprutor - UAS - Ledningsfordon - Båtresurs - Flygande resurser - Logistikresurs - Sambandsresurs

Tabell 13: Tabellen anger per olyckstyp vilka övergripande effekter som ska uppnås samt vilka nyckeluppgifter som är centrala för att hanteringen av olyckan ska kunna bedömas vara genomförd ur Räddningstjänstens perspektiv. För olyckstyperna anges även vilka resurser som kan vara av särskild vikt för att kunna hantera olyckan och uppnå önskad effekt.

⁵ Byggnation med krav på höjdfordon som alternativ utrymningsväg, dvs höjd från marken till underkant fönster maximalt 23 meter, finns idag endast i tätorterna Karlskrona och Ronneby.

⁶ "Friska brandmän" är ett koncept i tre steg med depåfunktion som medger ombyte och viss avtvättning, hantering av kontaminerad klädsel och annan utrustning, men också för att säkerställa tillgång på andningsskydd, förtäring, belysning med mera under insatsen.

Handlingsprogram

Effekt, nyckeluppgift och särskilda resurser vid typolyckor forts

Olyckstyp	Effekt som ska uppnås	Nyckeluppgift	Resurs av särskild vikt
Olycka med farliga ämnen	<ul style="list-style-type: none"> - Rädda liv - Förhindra skadeutbredningen - Förhindra skador på egendom - Förhindra skador på miljön 	<i>Inledande uppgifter</i> <ul style="list-style-type: none"> - Avspärrning - Omedelbar livräddning - Akut omhändertagande av skadad - Skapa och förmedla aktuell lägesbild - Varning - Indikering - Utrymning eller inrymning <i>För att bryta skadeförloppet</i> <ul style="list-style-type: none"> - Hindra/begränsa utsläpp genom tätning, invallning, pumpgrop, impaktering etc. - Kemdykning - Sanering - Ledning och samordning - Samverkan med andra aktörer 	<ul style="list-style-type: none"> - Kemresurs - Tankfordon - Skumresurs - Oljeskyddsresurs - Båtresurs - UAS - Ledningsfordon - Depåfunktion ”Friska brandmän”
Naturolycka	<ul style="list-style-type: none"> - Rädda liv - Förhindra skador på egendom - Förhindra skador på miljön - Minska samhällspåverkan 	<i>Inledande uppgifter</i> <ul style="list-style-type: none"> - Avspärrning - Omedelbar livräddning - Akut omhändertagande av skadad - Skapa och förmedla aktuell lägesbild <i>För att bryta skadeförloppet</i> <ul style="list-style-type: none"> - Terrängtransporter - Pumpa vatten - Invallning - Losstagning - Ledning och samordning - Samverkan med andra aktörer 	<ul style="list-style-type: none"> - Resurs för ras och tung räddning - Pumpar - Motorsprutor - Terrängfordon - UAS - Ledningsfordon
Nödständig person	<ul style="list-style-type: none"> - Rädda liv 	<i>Inledande uppgifter</i> <ul style="list-style-type: none"> - Omedelbar livräddning - Akut omhändertagande av skadad - Skapa och förmedla aktuell lägesbild <i>För att bryta skadeförloppet</i> <ul style="list-style-type: none"> - Ledning och samordning - Ned- eller upptagning av person från hög resp låg höjd - Samverkan med andra aktörer 	<ul style="list-style-type: none"> - Resurs för vertikal räddning - Resurs för ras och tung räddning - Hoppkudde - Höjdfordon
Drunkning	<ul style="list-style-type: none"> - Rädda liv 	<i>Inledande uppgifter</i> <ul style="list-style-type: none"> - Ytlivräddning - Vattendykning - Akut omhändertagande av skadad - Transport på vatten - Skapa och förmedla aktuell lägesbild <i>För att bryta skadeförloppet</i> <ul style="list-style-type: none"> - Ledning och samordning - Samverkan med andra aktörer 	<ul style="list-style-type: none"> - Vattendykare - Ytlivräddare - Båtresurs - Hansabräda - UAS

Tabell 14: Tabellen anger per olyckstyp vilka övergripande effekter som ska uppnås samt vilka nyckeluppgifter som är centrala för att hanteringen av olyckan ska kunna bedömas vara genomförd ur Räddningstjänstens perspektiv. För olyckstyperna anges även vilka resurser som kan vara av särskild vikt för att kunna hantera olyckan och uppnå önskad effekt.

I tabell 15 anges en samlad, övergripande bedömning av de olika räddningsstyrkornas initiala egna förmåga vid olika förekommande olyckstyper. Samtliga styrkor ska, som inledande uppgift, kunna göra en första omedelbar insats för att rädda liv då personer finns i livshotande miljö eller position. I förekommande fall ska styrkan kunna bistå med sjukvårdsuppgifter för att begränsa skador på människor. Samtliga styrkor ska också kunna fatta beslut om och säkra olycksplatsen mot följdolyckor genom avspärrning, utrymning och varning i skadeområdet.

Handlingsprogram

Operativ förmåga

Olyckstyp	Olyckstyp i detalj	Heltid	RiB 1+4	RiB färre än 1+4	Värn ⁷
Brand i byggnad	Villa	Hanterar själva	Hanterar själva	Begränsa	Fördröja
	Flerbostadshus - en lägenhet	Hanterar själva	Hanterar själva	Begränsa	Fördröja
	Flerbostadshus - källare, vind, flera lägenheter	Begränsa	Begränsa	Begränsa	Fördröja
	Industri, handel, vård, skola	Begränsa	Begränsa	Fördröja	Fördröja
Brand ute	Fordon	Hanterar själva	Hanterar själva	Hanterar själva	Begränsa
	Gräs	Hanterar själva	Hanterar själva	Hanterar själva	Begränsa
	Skog	Fördröja	Fördröja	Fördröja	Fördröja
	Avfall/återvinning	Hanterar själva	Hanterar själva	Hanterar själva	Begränsa
Trafikolycka	Singel	Hanterar själva	Hantera själva	Begränsa ⁸	Fördröja
	Flera fordon	Begränsa	Begränsa	Begränsa	Fördröja
	Flygplan, fartyg, buss, tåg	Begränsa	Begränsa	Begränsa	Fördröja
Olycka med farliga ämnen	Utsläpp	Hantera själva ⁹ Begränsa	Fördröja	Fördröja	Fördröja
Naturollycka	Stormskada	Hanterar själva	Hanterar själva	Hanterar själva	Fördröja
	Översvämning	Begränsa	Begränsa	Begränsa	Begränsa
	Ras	Fördröja	Fördröja	Fördröja	Fördröja
Drunkning	Person i ytläge	Hanterar själva	Hanterar själva	Hanterar själva	Begränsa
	Person under ytan	Hanterar själva ¹⁰ Begränsa	Begränsa	Begränsa	Begränsa
Nödständig person	Vertikal räddning	Begränsa	Begränsa	Begränsa	Fördröja
	Hot om självmord	Hanterar själva	Hanterar själva	Hanterar själva	Begränsa
	Fastklämd	Hanterar själva	Hanterar själva	Begränsa	Fördröja

Tabell 15: Samlad bedömning av Räddningstjänstens initiala operativa förmåga. Insattider till kommunernas olika delar framgår av figurerna 55. Särskilt vad gäller tid från larmsamtal till utrymning via räddningstjänstens stegutrustning vid brand i byggnad är denna tid satt till 10 minuter vid samtliga heltids- och RiB-stationer förutom Eringsboda där tiden är 20 minuter.

Olyckstyperna är ett urval utifrån identifierade händelsetyper i Räddningstjänstens riskanalys. Fordonsbrand exempelvis utgörs i de allra flesta händelser av brand i en personbil, varvid en sådan brand normalt kan hanteras fullt ut av en räddningsstyrka. Om det i själva verket visar sig vara ett större antal fordon som satts i brand räcker det sannolikt inte med en räddningsstyrka utan fler styrkor behöver larmas. Ett annat exempel är drunkningslarm där det i de flesta fall endast rör sig om larm till en person som är drabbad. Är det många personer som befaras drunkna räcker inte en räddningsstyrka till, utan fler resurser kommer att behövas.

⁷ Räddningsvärn hanterar aldrig en händelse själva utan larmas alltid tillsammans med annan station.

⁸ Stationerna Rödeby, Jämjö och Bräkne-Hoby har utrustning för att på egen hand hantera enklare losstagning. Dock larmas alltid närmaste heltidsstyrka vid trafikolycka där losstagning av fastklämda personer befaras.

⁹ I Karlshamn finns en utökad förmåga vad gäller att hantera och bryta skadeförloppet vid olyckor med farliga ämnen. Vid mer omfattande utsläpp larmas förmågan från Karlshamn via avtal med Räddningstjänsten Västra Blekinge.

¹⁰ Karlskronas vattendykare

Handlingsprogram

Rökdykning

Figur 63: Rökdykning är en vanligt förekommande uppgift vid livräddning och egendomsräddning vid brand i byggnad.

Förmågan att hantera en typhändelse delas in i antingen att den aktuella räddningsstyrkan hanterar händelsen på egen hand eller har möjlighet att fördröja eller begränsa skadeutvecklingen. Bedömningen grundar sig på vad den egna styrkan i normalfallet ska kunna hantera innan eventuell förstärkande styrka eller ledningsfunktion är på plats utifrån en normalhändelse som bygger på riskanalys och statistik från inträffade händelser. Vilka funktioner och antal enheter som larmas till en viss typ av händelse regleras i Räddningstjänstens larmplaner (kapitel 8.1.3). Larmplanerna är dynamiska och utformade så att erforderliga resurser larmas för att i normalfallet kunna hantera den tänkta typhändelsen. För mycket allvarliga händelser, exempelvis omfattande utsläpp av farliga ämnen, flyg- eller tågolycka finns förberedda större larmplaner för att snabbt kunna larma ett stort antal resurser.

Räddningstjänsten tolkar och värderar riskbilden löpande och anpassar verksamheten vid behov, exempelvis utifrån vädervarningar (såsom skogsbrandrisk, storm, halka) eller olika större publika evenemang genom att till exempel utöka bemanningen, öka antalet ledningsresurser, minska anspänningstiden på utvalda RiB-stationer, positionera om räddningsenheter eller specialresurser

Försvarsmaktens flygdag 2019

Figur 64: De flygdagar som anordnas på F17 drar stora mängder besökare och är det största regelbundna evenemang som sker inom Räddningstjänstens område. Runt 35 000 besökare kunde räknas in år 2024. Vid flera tillfällen, både i Sverige och utomlands har haverier med dödlig utgång skett under uppvisningarna. Planering och genomförande av flygdagen kräver därför särskild organisation och ett väl förberett ledningslag. De många äldre flygfarkosterna som deltar och deras många gånger lika gamla flygförare utgör en risk i sig. Övning och utbildning i att hantera dessa gamla flygplan görs i insatsförberedande syfte (bilden längst till vänster), då kunskapen om hur man exempelvis snabbt lösgör en flygförare i händelse av haveri kan vara avgörande för om föraren ska överleva eller inte. Foto andra från vänster samt längst till höger: Försvarsmakten.

De olika räddningsstyrkornas förutsättningar att hantera de olika larmtyperna skiljer sig åt, beroende på att bemanning, materiel, utbildning och övning varierar utifrån riskbilden. Alla dessa skillnader i förmågan framgår inte av tabell 12. En RiB-styrka med mindre bemanning har exempelvis sämre uthållighet och kapacitet att hantera en typhändelse än som framgår av tabellen. För att möjliggöra större kapacitet och ökad förmåga har Räddningstjänsten möjlighet att använda sig av så kallad fri inryckning vid larm till vissa typhändelser, där man kan befara risk för liv eller omfattande egendomsskador inom RiB-stationernas insatsområden. Även skärpt beredskap på vissa stationer kan användas för att höja uthålligheten och kapaciteten. En detaljerad beskrivning av de olika räddningsstyrkornas förmåga, tid till förstärkning framgår av Räddningstjänstens operativa riktlinjer.

8.2.1 Övriga insatser

Bland övriga händelser finns dels det som är räddningstjänst enligt LSO såsom exempelvis fastklämda personer, personer fast på hög eller låg höjd, djurräddning, akuta vatten- och stormskador. Dels sjukvårdsrelaterade larm, personer som fastnat i hissar utan att vara i akut fara, hjälp till Polismyndigheten i händelse av exempelvis bombhot och icke akuta översvämningar. Två tredjedelar av de övriga uppdragen under år 2020 var räddningstjänstuppdrag enligt LSO och en tredjedel andra uppdrag. Flertalet av insatserna som faller utanför LSO är sjukvårdsrelaterade såsom IVPA (I Väntan På Ambulans)/hjärtstoppslarm som Räddningstjänsten utför genom avtal med Regionen. Räddningsstyrkan larmas då denna förväntas vara på plats före ambulans för att vidta livsuppehållande åtgärder tills ambulans anländer och tar över insatsen. Även lyfthjälp till ambulans eller hemtjänst genomförs genom avtal med Regionen och kommunerna.

De icke akuta uppdragen är oftast av sådan art att det räcker med en räddningsstyrka för att utföra dessa varvid den extra belastning uppdragen medför på beredskapen i organisationen ofta är begränsad. Det händer dock att Räddningstjänsten nekar att utföra sådana uppdrag då belastningen på organisationen för övrigt är hög eller då väsentlig övningsverksamhet skulle störas. Exempelvis har Räddningstjänsten nekat att åta sig uppdrag som bärhjälp åt färdtjänst inne på sjukvårdsinrättning då räddningsstyrkan varit engagerad i egen övning.

8.3 Ledning i Räddningstjänsten

Räddningstjänsten ska vara ändamålsenligt ordnad och räddningsinsatser ska kunna påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt (1 kap 3§ LSO). För att kunna uppnå detta behövs ett väl anpassat räddningsledningssystem. Räddningstjänsten ingår i ett räddningsledningssystem - RSB som är dimensionerat för att leda de räddningsinsatser som behövs utifrån såväl lokal som regional riskbild. Räddningsledningssystemet har tillräcklig kapacitet och robusthet för att hantera flera räddningsinsatser samtidigt, för att hantera omfattande räddningsinsatser och att dygnet runt bemanna tre ledningsnivåer; systemledning, insatsledning och uppgiftsledning. RSB är ett av tre ledningssystem som ingår i den större räddningstjänstsamverkan RSÖS. Tillsammans bygger de tre ledningssystemen en robust och redundant förmåga att hantera många, komplicerade och resurskrävande händelser.

Systemledning innehåller normativ och strategisk ledning. Normativ ledning avser tolkning av organisationens roll, exempelvis avgöra om en händelse uppfyller kriterierna för räddningstjänst. Strategisk ledning avser beslut om beredskap för hela organisationen samt tilldelning och prioritering av resurser till pågående insatser.

Insatsledning innehåller räddningsledning och samordning på olycksplatsen. Räddningsledning avser den samlade ledningen av en insats. Samordning av enskilda enheter innebär hantering av olika enheters uppgifter i tid och rum.

Uppgiftsledning innebär ledning av enskild enhets lösande av uppgift.

Räddningsledningssystemet kan delas upp i två huvudsakliga delar: övergripande ledning (systemledning) och ledning av enskilda räddningsinsatser (insatsledning och uppgiftsledning). Ledningsfunktionerna avseende enskilda räddningsinsatser utgörs av styrkeledare (SL), insatsledare (IL) samt regional insatsledare (RIL), som är gemensam i länet.

Handlingsprogram

Den övergripande ledningen är gemensam för RSB med vakthavande befäl (VB) och vakthavande räddningschef (VRC). Lokal räddningschef (RCH) har behörighet att utse RL. Delegation som RL utges enligt gällande delegationsordning efter en bedömning att nödvändig kompetens innehas. Ansvars- och uppgiftsfördelning mellan RCH, VRC och VB ingående i systemledningen kan grovt beskrivas enligt nedanstående:

Lokal räddningschef

Ansvarar för att Räddningstjänsten är ändamålsenligt ordnad enligt LSO och ansvarar för den förebyggande och den operativa verksamhetens uppdrag och roll. Räddningschefs kompetens följer av MSBs föreskrift MSBFS 2022:1 föreskrifter och allmänna råd om behörighet att vara räddningschef eller räddningsledare i kommunal räddningstjänst. Räddningschefs kompetens regleras i detalj i operativa riktlinjer. Exempel på uppgifter är att:

- Dimensionera Räddningstjänsten enligt hot och riskbild.
- Ansvara för att förebyggande verksamhet bedrivs enligt LSO och LBE.
- Verkställa och underhålla resurser enligt handlingsprogram.
- Medverka i styrgrupp RSB.

Vakthavande räddningschef

Beslutar om tillämpning av utryckningsverksamhetens uppdrag och roll enligt LSO och Handlingsprogram samt ansvarar för beslutsdomän systemledning enligt ledningsdoktrinen. Exempel på uppgifter är att:

- Värdera systemets uppdrag och roll.
- Samverka med andra aktörer.
- Omvärldsbevakning, hotbilder, analys och bedömning.

Vakthavande befäl

Effektuerar och samordnar utryckningsverksamhetens uppdrag och roll samt övervakar och verkställer uppgifter enligt ledningsdoktrinen. Exempel på uppgifter är att:

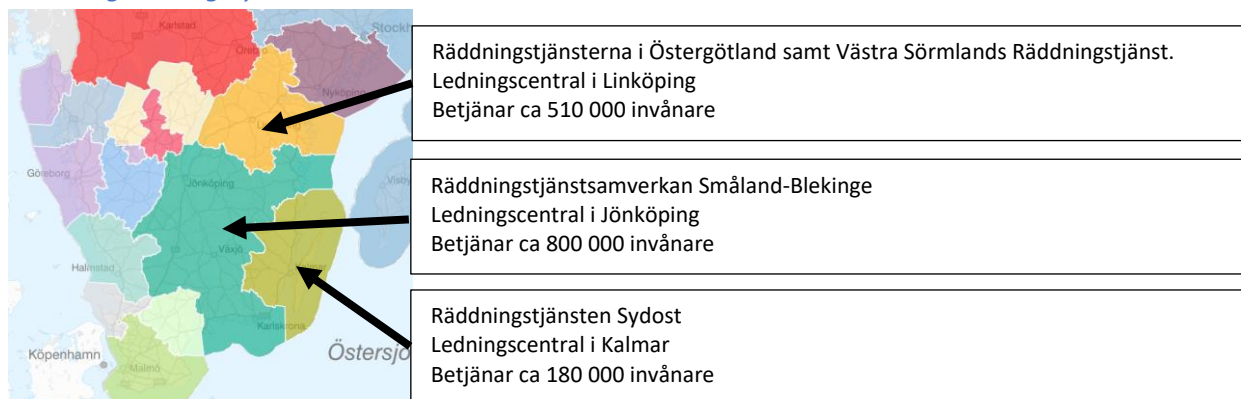
- Arbetsleda ledningsbefäl.
- Leda dagliga lägesuppdateringar med förekommande ledningsenheter.
- Tillse att godtagbar beredskap upprätthålls för nya insatser.
- Samverka med andra aktörer.
- Verkställa åtgärder enligt larmplan och vid behov utföra justeringar.
- Bedöma och stödja styrke- och ledningsbehov vid och inför insatser.
- Bedöma och stödja ett effektivt genomförande av insatser.
- Bedöma och stödja åtgärder efter insatser.
- Värdera behov av och hantera kommunikation externt och internt.

8.3.1 Övergripande ledning

RSB bedriver, dygnet runt och året om, övergripande ledning för de 22 organisationerna för räddningstjänst som ingår i räddningstjänstssamverkan. Den övergripande ledningen bedrivs utifrån en helhetssyn för räddningstjänstverksamheten inom samtliga kommuner som respektive räddningstjänstorganisation verkar i. Genom RSB kan Räddningstjänsten dygnet runt anpassa ledning och användning av räddningsresurser utifrån aktuell riskbild och pågående räddningsinsatser.

Handlingsprogram

Räddningsledningssystemet

Figur 65: RSB (blågrönt) består av Blekinge, Kronoberg och Jönköpings län samt Västervik, Hultsfred och Vimmerby kommuner i norra Kalmar län och Ydre kommun i södra delen av Östergötland. Tillsammans med räddningsledningssystemen i Östergötland (orange) och resterande kommuner i Kalmar län (olivgrönt) har räddningstjänstorganisationerna sedan år 2018 samarbetat i RSÖS, där regelbunden samverkan och resursförmedling sker i händelse av mer omfattande räddningsinsatser eller annan påverkan. De olika ledningscentralerna utgör nödvändig redundans i systemet i händelse av att annan ledningscentral slås ut eller behöver avlastning på annat sätt.

Den övergripande ledningen bedriver kontinuerligt omvärldsbevakning för att kunna upptäcka händelser och skeenden som kan föranleda att man behöver anpassa beredskapen. Det kan till exempel vara hög brandrisk i skog och mark, höga flöden, större Försvarsmaktsaktiviteter, stora evenemang, social oro eller andra händelser i samhället som kan öka risken för olyckor eller påverka framkomligheten för räddningsresurser. Beredskapen anpassas normalt genom strategiska förflyttningar av olika resurser eller genom att systemet förstärks med ytterligare resurser.

I den övergripande ledningen verkar ledningsnivåerna VRC, VB samt ledningsbefäl (LB) som alltid finns i tjänst dygnet runt, året om. Dessutom tillhandahåller SOS Alarm två ledningsoperatörer/räddningsåtgörare (LOP/RÅ) i ledningscentralen (LC) dygnet runt. VRC är ledningssystemets högsta beslutsfattare och verkar på uppdrag av räddningsscheferna.

VRC finns i beredskap, förväntas kunna verka direkt på distans och ska kunna inställa sig på LC inom en timme från att funktionen aktiverats. LC är samlokaliserad med SOS Alarm i Jönköping.

VB, LB och LOP/RÅ är fysiskt på plats i LC där VB ansvarar för den dagliga driften avseende omvärldsbevakning, beredskap och hantering av pågående insatser. LB stöder och har ett nära samarbete med VB. LC tar emot medlysningar från samtal till SOS och bedömer om det finns behov av insats från Räddningstjänsten.

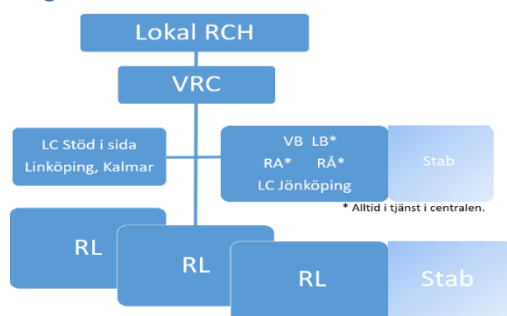
LC deltar vid behov i samtalen och kan ställa kompletterande frågor. Om det finns ett konstaterat behov, eller om misstanke om behov inte kan undanröjas, larmas resurser enligt framtagna larmplaner.

Ledning av räddningsinsatser påbörjas direkt när LB eller VB kopplas in i samtalet och börjar göra en bedömning av vad som har inträffat. Övergripande ledning fattar beslut om avsikt och ram för insatsen samt gör prioriteringar gentemot andra pågående insatser och beredskapsläget.

Den övergripande ledningen kan göra avsteg från larmplanerna, både beträffande fler och färre larmade resurser, för att anpassa resurserna utifrån behovet vid den enskilda händelsen och utifrån det aktuella beredskapsläget.

Handlingsprogram

Organisationskiss RSB

Figur 66: Organisationskiss som grovt visar den hierarkiska uppbyggnaden av RSB vid tre samtidiga räddningsinsatser. Beroende på räddningsinsatsens omfattning och komplexitet kan RSB aktivera såväl yttre som inre staber som stöd för både enskild RL och/eller den övergripande ledningen. Vid störningar i RSB:s egen LC eller vid behov av förstärkning kan stöd erhållas från LC i Kalmar respektive Linköping.

Den övergripande ledningen kan fatta beslut om att omfördela resurser utifrån behovet vid den enskilda händelsen och utifrån det aktuella beredskapsläget. Det kan till exempel handla om att prioritera om en specialresurs eller strategiskt förflytta en räddningsstyrka till annan plats än dess brandstation. Vid behov initierar den övergripande ledningen samverkan med andra aktörer och säkerställer information till allmänheten om till exempel risker i samband med insatser. Det finns redundans vid händelse av störningar av LC genom RSÖS då annan LC kan överta hela eller delar av ordinarie LC:s arbete.

Ledningsresurser

Befattning	Antal befäl	Responstid i min	Utöva ledning i fordon i min	Inställelsetid i min
Styrkeledare RiB	7	5-10	5-10 min	--
Styrkeledare heltid	2	1,5	1,5	--
Insatsledare	1	1,5	1,5	45 till skadeplats
Regional Insatsledare	1	1	5	60 till skadeplats 30 till brandstation
Ledningsbefäl	1	Ständigt tillgänglig	--	Ständigt tillgänglig
Vakthavande befäl	1	1,5	--	1,5 till LC
Vakthavande Räddningschef	1	1,5	--	60 till ledningscentral

Tabell 16: Räddningstjänstens tillgängliga ledningsresurser. Problem med att bemanna upp RiB-stationen i Eringsboda gör att tillräckligt antal styrkeledare idag saknas. De brandmän som ingår i Eringsbodas RiB-styrka är utbildade till arbetsledare.

Vid behov, till exempel vid större händelser eller hög belastning, kan stab upprättas exempelvis genom omfördelning av redan beredskapssatta ledningsresurser och/eller genom inkallning av personal. Staben bemannas med de funktioner och den kompetens som är nödvändig i det aktuella fallet, exempelvis gällande analys, kommunikation, logistik eller personalfrågor. Stab kan verka antingen som stöd till systemledningen i anslutning till LC eller som skadeplatsnära stöd till enskild RL. Utifrån aktuell riskbild kan även stabspersonal förläggas i beredskap. I dokumenten operativa riktlinjer och ledningsdoktrin för Räddningstjänstssamverkan Småland-Blekinge beskrivs ledningsorganisationen mer detaljerat.

8.3.2 Ledning av räddningsinsatser

Med ledning av räddningsinsats - insatsledning - avses ledning och samordning av enskilda räddningsinsatser. I varje räddningsstyrka finns ett befäl med kompetens för insatsledning av begränsade insatser. Vid olyckor som kräver flera insatta styrkor finns särskilda ledningsresurser för att hantera ett större behov av ledning och samordning. Vid omfattande insatser upprättas stab som stöd för ledningsarbetet. Stab kan upprättas inne på LC i Jönköping, på brandstationerna Karlskrona och Ronneby eller mer skadeplatsnära.

Handlingsprogram

Vilka resurser som larmas för att leda en räddningsinsats beror på ledningsbehovet för den aktuella händelsen. RL ansvarar för räddningsinsatsen och ska normalt sett befinna sig på ledningsplats i nära anslutning till olycksplatsen eller på annan lämplig plats. RL ansvarar bland annat för att sätta målet med insatsen, fördela uppgifter och resurser utifrån målet och följa upp genomförandet. RL ska kontinuerligt rapportera till den övergripande ledningen hur insatsen genomförs och vilken effekt den ger samt säkerställa samverkan med andra aktörer på skadeplats. RCH utser RL genom delegation. Vilka som innehar delegation att verka som RL finns angivna i aktuell delegationsordning. RL:s kompetens följer av MSBs föreskrift MSBFS 2022:1 föreskrifter och allmänna råd om behörighet att vara räddningschef eller räddningsledare i kommunal räddningstjänst. I operativa riktlinjer regleras RL:s kompetens, krav på övningstimmar etc i detalj.

Den gränslösa räddningstjänst som beskrivs i kapitel 8 gäller även ledningsresurser, vilket innebär att Räddningstjänstens ledningsresurser vid behov kan leda eller delta i räddningsinsatser i annan kommun. På samma sätt kan ledningsresurser från andra organisationer för räddningstjänst vid behov leda eller delta i räddningsinsatser i inom Blekinges kommuner. Tiden från det att den hjälpsökande larmar till dess att första ledningsresurs kan påbörja ledning framgår av tabell 16.

Styrkeledare är knuten till respektive brandstations räddningsstyrka och har kompetens som omfattar insatsledning vid mindre komplicerade händelser och uppgiftsledning. SL leder normalt egen utryckningsstyrka och är RL till dess högre befäl tar över. SL-heltid utgår normalt från brandstationerna i Karlskrona och Ronneby inom 90 sekunder från larm, men får vid övning, utbildning eller annan tjänsteutövning normalt befinna sig inom 10 minuter från respektive tätort. SL-RiB ska under sin beredskapstjänstgöring normalt kunna rycka ut inom den anspänningstid som anges i tabell 9 för respektive RiB-stations insatsområde.

Insatsledare har normalt sin arbetsplats på brandstationen i Karlskrona men kan röra sig fritt inom sitt insatsområde. IL ska normalt bege sig till olycksplatsen så snart denne larmas för att utöva räddningsledning. IL agerar främst i funktionen insatsledning på skadeplats, men även i uppgiftsledning vid mer komplicerade händelser.

Regional insatsledare är i första hand en operativ roll för ledning av komplexa räddningsinsatser, men utgör också den övergripande ledningens ingång till räddningstjänsterna i länet för lokalkännedom och kontakter med till exempel kommuner, Regionen och Länsstyrelsen. Inställetiden för RIL är 60 minuter till skadeplats, undantaget vissa särskilda fall som exempelvis vid räddningsinsatser i skärgården där det saknas fast förbindelse med land.

Vid stora och komplexa räddningsinsatser samverkar räddningstjänsterna med att förstärka den skadeplatsnära ledningsorganisationen med personal i jour eller beredskap. Inom länet, inom RSB och inom RSÖS finns möjlighet att kalla in ytterligare personal eller omfördela ledningsresurser. Både RIL och IL har tillgång till fordon för att upprätta mobil ledningsplats.

8.3.3 Samtidiga och omfattande räddningsinsatser

Räddningstjänsten har förmåga att i normalfallet, under en begränsad tid, hantera flera samtidiga händelser eller enstaka större händelser enligt tabell 15. I händelse av en långvarig insats, flera samtidiga insatser eller en större insats med flera räddningsstyrkor insatta under längre tid genomför den övergripande ledningen förändringar i beredskapen för att säkerställa en godtagbar förmåga i

Handlingsprogram

händelse av nya larm. Förändringar i beredskap kan exempelvis vara att RiB-personal får hålla beredskap på brandstation och därmed minska anspänningstiden, förflyttning av räddningsstyrkor till fiktiv station för att säkerställa en så kort insatstid som möjligt eller inkallning av ledig personal. Det kan vid utdragna större insatser eller flera samtidigt större insatser även genomföras prioriteringar i Räddningstjänstens övriga verksamhet.

Räddningstjänsten har specialresurser enligt kapitel 8.1. Dessa specialresurser är begränsade i antal och när de är insatta i en händelse minskar förmågan att genomföra nya insatser där samma specialresurs behövs. I sådant fall behöver annan specialresurs av samma typ larmas från annan station inom eller utom Räddningstjänstens geografiska område. Detta medför att tiden till att en sådan resurs är på plats i såna fall kan bli väsentligt förlängd. För exempelvis specialresursen vattendykare finns närmaste sådan beredskapssatt resurs i Kalmar med drygt en timmes körtid, då egen resurs är upptagen. För särskilt kritiska specialresurser såsom höjdfordon för utrymning, finns rutiner för att säkerställa en godtagbar beredskap för nya larm i de områden där krav finns på höjdfordon för utrymning.

Vid en omfattande räddningsinsats inom Räddningstjänstens geografiska område genomförs åtgärder både för att säkerställa beredskap för nya larm och för att kunna resurssätta räddningsinsatsen över tid. Vissa avsteg avseende insatstider till kommunernas tätorter medges enligt kapitel 8.1.5.1. Räddningstjänsten har genom samarbetena inom RSB, RSÖS, samverkan med statliga myndigheter såsom Forsvarsmakten, MCF, Kustbevakningen med flera en förmåga att genomföra omfattande räddningsinsatser, då denna samverkan möjliggör tillgång till ett stort antal räddningsstyrkor, ledningsresurser och övriga förstärkningsresurser. Samverkan inom RSÖS innebär även att resurser från andra regioners räddningstjänster snabbt kan larmas. Inom RSÖS finns en beredskapsfunktion för inriktning och prioritering av resurser mellan de ingående länen samt gentemot övriga delar av Sverige, IPF. Funktionen utgörs av en VRC inom RSÖS geografiska område som tillikauppgift. Samarbetet inom RSÖS innebär att arbetsmetodiken vid räddningsinsatser likriktas vilket underlättar vid omfattande räddningsinsatser och ökar förmågan att ta emot och effektivt använda externa resurser. RSB och RSÖS har förberedda rutiner för givande och mottagande av omfattande stöd till och från andra räddningstjänster i Sverige.

Arbete fortgår med att ytterligare knyta räddningstjänsterna i regionen närmare varandra avseende dynamisk resurshantering, fördjupat samarbete mellan ledningscentralerna och gemensam ledningsdoktrin.

8.4 Räddningstjänstens förmåga under höjd beredskap

Det försämrade säkerhetspolitiska läget har medfört ett stort behov att återuppta arbetet med att planera för räddningstjänstens verksamhet under höjd beredskap och krig. Planeringen ska genomföras enligt de planeringsanvisningar som lämnas av regeringen och täcka hela hotskalan inklusive terrorattacker, IT-störningar och andra typer av hot som inte täcks in i den konventionella krigföringen. Den grundläggande förmågan att hantera krigssituationer ska bygga på förmågan att hantera kriser i samhället i fredstid. Den kommunala organisationen för räddningstjänst utgör en viktig del av totalförsvaret. Totalförsvaret regleras i Lag (1992:1403) om totalförsvaret och höjd beredskap. Totalförsvaret består av militär verksamhet (militärt försvar) och civil verksamhet (civilt försvar). Det civila försvaret handlar om att värna civilbefolkningen, säkerställa viktiga

Handlingsprogram

samhällsfunktioner och bidra till Försvarsmaktens förmåga. Räddningstjänst under höjd beredskap (RUHB) ingår i det civila försvaret.

Planeringsstöd

Figur 67: Sveriges förmåga att hantera ett läge med höjd beredskap är fortfarande i ett uppbyggnadsskede. Räddningstjänsten deltar i förekommande planering, övning och utbildning på lokal, regional och nationell nivå, samt tar del av de riktlinjer och instruktioner från myndigheterna som fortlöpande arbetas fram.

Genom en samordnad planering, gemensamma övnings- och utbildningsinsatser samt gemensamt resursutnyttjande stärks förmågan både hos Försvarsmakten och hos civila aktörer som Räddningstjänsten, inklusive förmågan ta emot och att lämna stöd. Räddningstjänst under höjd beredskap beskrivs i 8 kap LSO. För att skydda och rädda människor och egendom vid höjd beredskap ska Räddningstjänsten enligt 8 kap 2§ LSO utöver sina normala uppgifter även ansvara för:

- Upptäckande, utmärkning och röjning av farliga områden.
- Indikering, sanering och andra åtgärder för skydd mot nukleära och kemiska vapen.
- Kompletterande åtgärder som är nödvändiga för att denna verksamhet ska kunna fullgöras.
- Delta i åtgärder för första hjälp och transport av skadade samt för befolkningskydd.

Till dessa punkter har kriget i Ukraina även visat på hur viktigt det är att fortsätta bedriva förebyggande arbete samt sotning och brandskyddskontroll. En vägledning från MCF är under arbete.

Räddningstjänsten har sedan 2024 tillförts resurser för planering av räddningstjänstens verksamhet under höjd beredskap och krig samt utbildning av befintlig personal och civilplikliga.

Utbildningsinsatser för att stärka förmågan genomförs kontinuerligt enligt särskild planering och i samverkan med övriga aktörer inom totalförsvaret. Räddningstjänsten har dessutom fått och kommer fortsätta få extra materiel från MCF. Bland annat elverk, skyddsutrustning och diverse räddningsmateriel.

Lagen klargör att i övrigt ska samma regler och förhållanden gälla som vid utförande av kommunal räddningstjänst. Lednings-, räddnings- och skadeförebyggandeorganisationen ska utnyttjas med så små förändringar som möjligt enligt ansvarsprincipen. Den fredstida organisationen innehåller många förmågor som har relevans även för delar av de tillkommande uppgifterna, framförallt gällande CBRNE samt resurser för ras och tung räddning. Räddningstjänstens förmåga att genomföra räddningsinsatser under höjd beredskap bygger därmed på den fredstida förmågan att genomföra samtida räddningsinsatser och omfattande räddningsinsatser. I händelse av höjd beredskap kan det förväntas att det periodvis kan inträffa fler olyckor av typerna beskrivna i tabell 12 än normalt. Det kan innebära hårdare prioriteringar gällande vilka insatser som resurser larmas till, samt även hur omfattande responsen är till olika händelser. Det kan även förväntas att störningar gör att brandstationer och resurser behöver agera mer autonomt än i normalfallet.

Handlingsprogram

Räddningstjänstens personal är krigsplacerad på Räddningstjänsten, dock med vissa undantag för personal som sedan tidigare är krigsplacerad inom Försvarsmakten. Placeringen kvarstår som längst till dess man fyller 70 år. Arbete pågår med att identifiera kompetenser av särskild vikt, där förflyttning av personal som idag främst är krigsplacerade inom Försvarsmakten kan komma att bli aktuell. MCF har påbörjat utbildning och tillförsel av civilpliktiga som ställs till Räddningstjänstens förfogande. I skrivande stund har ett fåtal civilpliktiga tillfört Räddningstjänsten Blekinge, som under tre år sammanlagt ska tillföras 120 civilpliktiga.

Arbetet genomförs utifrån den nu gällande kommunöverenskommelsen för civilt försvar som omfattar arbete med krigsorganisation, kompetenshöjande åtgärder samt säkerhetsskydd. Räddningstjänsten deltar efter förmåga i förkommande aktiviteter i syfte att återuppbygga erforderlig förmåga under höjd beredskap. Räddningstjänstens förmåga under höjd beredskap och krig beskrivs i detalj i Räddningstjänstens krigsorganisation.

9 UPPFÖLJNING, UTVÄRDERING OCH LÄRANDE

9.1 Uppföljning

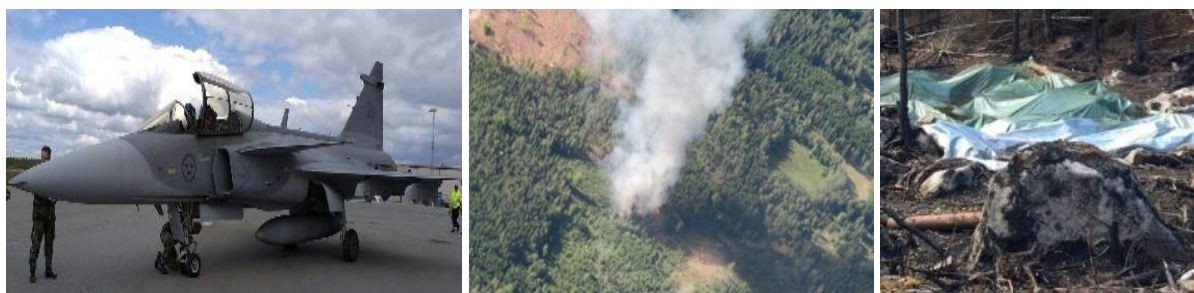
Verksamheten utvärderas kontinuerligt, dels inom ram för medlemsdialog, dels i direktionen där framförallt ekonomi, handlingsprogram, verksamhetsplan, intern kontrollplan och tillsynsplan beslutas, följs upp och återspeglar. Årlig uppföljning till medlemskommunerna görs via årsredovisning och delårsbokslut där även måluppfyllnad redovisas. Medlemskommunernas fullmäktigeförsamlingar har också utsett lekmanarevisorer som i sin tur anlitar sakkunniga revisorer, för granskning av verksamheten.

9.2 Erfarenhetsåterföring

Genom erfarenhetsåterföring skapas underlag för att minska antalet olyckor och minska konsekvenserna av de olyckor som inträffar. Räddningstjänsten svarar för att olyckor som föranlett räddningsinsats utreds. Utredningarna syftar till att skapa en slagkraftig räddningstjänst med medborgaren i fokus och att värdefulla lärdomar tas tillvara. I 3 kap 10§ LSO står angivet:

”När en räddningsinsats är avslutad skall kommunen se till att olyckan undersöks för att i skälig omfattning klarlägga orsakerna till olyckan, olycksförloppet och hur insatsen har genomförts”.

JAS-haveriet år 2018

Figur 68: Vid JAS-haveriet utanför Möllyerd, Ronneby kommun, i augusti år 2018 förekom kolfiberkomposit, motmedel och en mängd andra farliga ämnen, vilket ställde stora krav på räddningsinsatsens genomförande och medförde en omfattande olycksutredning. De erfarenheter Räddningstjänsten drog under räddningsinsatsen och det efterföljande arbetet har bland annat lett till en nationell vägledning i hantering av kolfiberkomposit efter bränder och andra olyckor. Vägledningen ger konkreta råd om bland annat skyddsnivåer, riskavstånd och begränsningsåtgärder för såväl räddningspersonal som utredare och saneringspersonal. Bildsviten visar från vänster till höger ett JAS 39 Gripen, haveriplatsen strax efter nedslaget samt haveriplatsen efter att farliga områden täckts med presenningar i syfte att minska spridningen av farliga ämnen. Foto i mitten: Sjöfartsverket.

Handlingsprogram

För att kunna återföra erfarenhet från inträffade olyckor är det av väsentligt intresse att olyckan utreds i skäligen omfattning så att olycksförloppet kan klargöras och att den drabbade om möjligt får återkoppling på händelseförloppet. Detsamma gäller för utredning av insatsens genomförande där utvärderingen säkerställer att en erfarenhetsbank byggs upp för utveckling av nya metoder och ändrade arbetssätt i både förebyggande, förberedande och operativ verksamhet. Vunna erfarenheter ska tas tillvara och utgöra en naturlig del i den övnings- och utbildningsverksamhet som Räddningstjänsten genomför. Räddningstjänsten ska även verka för att erfarenheter från andra tas tillvara och sprids såväl inom som utom den egna organisationen. Erfarenheter från olycksutredningarna återförs regelbundet till MCF men även till andra myndigheter, kommuner, organisationer och enskilda som kan ha intresse av informationen. Efter vissa räddningsinsatser kontaktas den enskilde för återkoppling. Denna återkoppling utgör också en väsentlig del av erfarenhetsåterföringen efter en olycka.

Insatsens komplexitet, oklarheter och möjlighet till lärdomar styr på vilken nivå olycksutredningen ska genomföras. Beroende på olycka och insats kan fokus på olycksorsak, olycksförlopp och räddningsinsats variera. Utredningarna sker på tre olika nivåer:

- Nivå 1: Normal insats – RL skriver händelserapport efter varje räddningsinsats och beskriver händelseförloppet, insatsens genomförande och eventuella avvikelser och/eller lärdomar.
- Nivå 2: Ensamutredare med erforderlig kompetens utreder olyckan.
- Nivå 3: En grupp arbetar med utredningen. Personer med kompetens från verksamheten/området där olyckan inträffat ska finnas med.

Olycksutredning och insatsutvärdering utförs av brandingenjörer, insatsledare eller styrkeledare beroende på räddningsinsatsens komplexitet. Beroende på händelsetyp genomförs olycksutredningar även i samverkan med andra myndigheter såsom Haverikommissionen, Trafikverket, Polismyndigheten, Försvarmakten, andra räddningstjänster med flera. Länsstyrelsen samordnar en operativ samverkansgrupp (OPSAM) där erfarenheter med fokus ledningssamverkan utvärderas av blåljusaktörerna i ett koncept som kallas GUL (Gemensam Utvärdering Lärande)-

9.3 Avvikelsehantering

I samband med att händelserapporten skrivs eller att det under olycksutredningen identifieras avvikelser i arbetsmiljön ska dessa dokumenteras och hanteras utifrån syfte att förbättra verksamheten och fånga upp förbättringsförslag. Avvikelsehanteringen hanterar inte enbart tillbud, avvikelser och olyckor vid räddningsinsatser utan används även vid övning och annan verksamhet.

9.4 Kamratstödsverksamhet

Räddningstjänstens personal utsätts inte bara för fysiska utan även psykiska påfrestningar i händelse av svåra insatser. Räddningstjänsten har därför en organiserad kamratstödsverksamhet med utbildade kamratstödare som kan genomföra avlastande samtal för att minska risken för efterreaktioner och posttraumatisk stress hos den personal som genomfört en svår insats. Nedan följer exempel på händelser då avlastande samtal normalt ska genomföras:

- Dödsolyckor.
- Allvarliga personskador vilka sannolikt leder till döden eller bestående men.
- Vid akut allvarlig sjukdom eller plötsligt dödsfall bland egen personal.

Handlingsprogram

- Nästan-olyckor, tillbud som kunnat resultera i allvarlig olycka med egen personal inblandad.
- Vid uppenbart hot mot personal i yrkesutövning.
- På begäran av enskild anställd som deltagit vid insats.
- Vid allvarlig olycka med barn inblandade.
- Om allvarliga misstag begåtts.

Avlastande samtal utförs av en eller två kamratstödjare och bör genomföras senast 48 timmar efter den inträffade händelsen. Samtalsledarna ska vara väl förtrodda med samtals avsikt och genomförande, samt ha de involverades förtroende. Även under kamratstödssamtal kan det lyftas fram avvikelser, tillbud eller värdefulla erfarenheter som behöver omhändertas. Detta sker då på ett sådant sätt att tilliten för förtroligheten i samtalen inte rubbas.

Psykiskt krävande insatser

Figur 69: Räddningstjänstens personal hanterar många svåra händelser varje år. Till de mer psykiskt krävande hör insatser där barn är inblandade eller där egen personal riskerat att omkomma eller skadas svårt.

Handlingsprogram

BILAGA A DOKUMENTFÖRTECKNING

I dokumentförteckningen anges dokumentet som åsyftas samt i förekommande fall vem som fattat beslutet och datum för beslut.

Riktlinjer och styrdokument

Nr	Beteckning	Beslutad datum	Beslutad av vem
1.	Förbundsordning Räddningstjänsten Östra Blekinge	2021-09-30 2021-09-07	Ronneby kommun Karlskrona kommun
2.	Medlemsöverenskommelse	2021-09-30 2021-08-16	Ronneby kommun Karlskrona kommun
3.	Reglemente för revisorer	2021-09-30	Kommunerna
4.	Verksamhetsplan	Årligen	Direktionen
5.	Delegationsordning	2023-12-13	Direktionen
6.	Delegationsordning Intern – vidaredelegation Östra Blekinge	2025-03-17	Räddningschef
7.	Delegationsordning Arbetsmiljö	2021-11-20	Räddningschef
8.	Risk- och sårbarhetsanalys Blekinge	2024	Länsstyrelsen
9.	Förebyggande riktlinjer	2024	Räddningschef
10.	Internkontrollplan	Årligen	Direktionen
11.	Handlingsprogram Östra Blekinge 2022	2021-12-15	Direktionen
12.	Reglemente för direktionen	2014-01-30 2014-02-13	Ronneby kommun Karlskrona kommun
13.	Risikanalys Blekinge	2025-03-20	Räddningschefer
14.	Tillsynsplan	2025-11-19	Direktionen
15.	Pandemiplan	2020-03-18	Direktionen

Tabell 17: Politiskt beslutade styrdokument för Räddningstjänsten Blekinges verksamhet.

Handlingsprogram

Övriga dokument - förteckning

Nr	Beteckning	Beslutad	Beslutad av vem
16.	Ledningsdoktrin Räddningstjänstsamverkan Småland-Blekinge	2021-12-08	Räddningschef
17.	Operativa riktlinjer	2024-12-16	Räddningschef
18.	Öppna jämförelser – SKR	2020	
19.	Riskhanteringsplan för översvämning Karlskrona 2020-2027- Länsstyrelsen Blekinge 2021:4	2021	Länsstyrelsen
20.	Översiktsplan Ronneby kommun, Ronneby 2035	2018-06-20	Kommunen
21.	Översiktsplan Karlskrona kommun, Karlskrona 2050 - samrådshandling nr 2	2020	Kommunen
22.	Regional bostadsmarknadsanalys för Blekinge län 2021 - Länsstyrelsen Blekinge 2021:2	2021	Länsstyrelsen
23.	Sveriges framtida befolkning 2018–2070 - SCB	2018-04-26	
24.	Helårsbedömning 2024, Säkerhetspolisen	2024	
25.	Risikanalys Ronneby kommun	2019-12-17	Kommunen
26.	Risikanalys Karlskrona Kommun	2019-10-24	Kommunen
27.	Oljeskyddsplan - Blekinge Län	Reviderad utgåva 2018	Länsstyrelsen
28.	Länsstyrelsens plan för skogsbrandsbevakning och eldningsförbud	2024	Länsstyrelsen
29.	Länsstyrelsens plan för övertagande	2025-09-18	Länsstyrelserna Södra civilområdet
30.	Risikområden för ras, skred, erosion och översvämning. SGI och MSB.	2021-06-01	
31.	Riktlinje för skogsbrand Blekinge	2025	Räddningschefer
32.	Lednings- och stabshandbok Blekinge	Under arbete	
33.	Sjötrafik 2024	2025	Trafikanalys
34.	Insatskarta och befolkningsanalys	2025	

Tabell 18: Övriga dokument av vikt vid tiden för upprättande av handlingsprogrammet.

Handlingsprogram

Förteckning över för verksamheten väsentliga gällande avtal

Avtal gällande samverkan, giltiga vid tidpunkten för handlingsprogrammets fastställande:

- Övergripande ledning av kommunal räddningstjänst, Småland – Blekinge
- Samverkansavtal, Räddningstjänsten Östra Kronoberg
- Samverkansavtal, Räddningstjänsten Sydost
- Samverkansavtal, Räddningstjänsten Bromölla
- Samverkansavtal, Räddningstjänsten Osby
- Samverkansavtal, Räddningstjänsten Kristianstad
- Överenskommelse IVPR, Helikopterflottiljen
- Hjärtstopp/IVPA, Region Blekinge
- MIRG, Sjöfartsverket
- MIRG, Kustbevakningen
- Avtal gällande materialdepåer i skärgården
- Samverkansavtal Föreningen Gränslös Samverkan
- Avtal gällande utlåning av flytvästar
- Avtal om underhåll och skötsel av medlemskommunernas VMA-anläggningar
- Överenskommelse om transporter till sjöss och insatser på kommunalt vatten, Sjöräddningssällskapet
- Avtal om personlyft, medlemskommunerna
- Avtal om sanering av kommunala vägar, medlemskommunerna

Avtal gällande vara/tjänst, giltiga vid tidpunkten för handlingsprogrammets fastställande

- Avtal om administrativa tjänster, Karlskrona kommun
- Avtal om IT och Telefoni, Karlskrona kommun
- Avtal om sotning och brandskyddskontroll, Skorstensfejarmästarna Syd AB
- Avtal om sotning och brandskyddskontroll, Ronneby Sotningsdistrikt AB
- Restvärderäddning, Försäkringsbranschens Restvärderäddning AB
- SOS Alarm AB
- AddSecure AB

Övriga avtal/överenskommelser

- Krigsplacering av personal, Rekryteringsmyndigheten
- Registerkontroll av personal, Säkerhetspolisen

Handlingsprogram

BILAGA B BESKRIVNING AV SAMRÅD

Handlingsprogrammet har beretts internt och därefter varit på externt samråd 2021-10-27 till och med 2021-11-26. Samråd har genomförts skriftligen. En övergripande sammanställning av remissrundan redovisas nedan liksom de synpunkter av särskild vikt som har framförts. Visst samråd med externa parter har genomförts inför bildandet av det nya kommunalförbundet Räddningstjänsten Blekinge under hösten 2025. Relevanta synpunkter har använts vid uppdateringen av nuvarande handlingsprogram. Dessa synpunkter redovisas särskilt i tabell 20.

Beskrivning av extern samråd 2021

Remissinstans	Synpunkter av särskild vikt	Kommentar
Räddningstjänsten Västra Blekinge	<ol style="list-style-type: none"> Avsnitt 8 följer inte helt den struktur som angetts i MSBFS 2021:1. Bilaga A, referensdokument, saknar information om vem och datum för när referensdokumentet beslutats. 	<ol style="list-style-type: none"> Ytterligare kapitel har tillagts avsnitt 8. Datum för beslut samt vem som fattat beslutet har tillagts i förekommande fall.
Räddningstjänsten Emmaboda-Torsås	Inget att erinra.	
Räddningstjänsten Östra Kronoberg		Inget svar har inkommit.
Räddningstjänsten Jönköping		Inget svar har inkommit.
Länsstyrelsen Blekinge	<ol style="list-style-type: none"> Lyckebydammen saknas i sammanställningen av farliga verksamheter enligt LSO. 	<ol style="list-style-type: none"> Sammanställningen är uppdaterad med dammanläggningen i Lyckeby.
Försvarmakten Södra Militärregionen		<p>Södra Militärregionen har meddelat att man inte har befogenhet att svara på denna typ av remiss utan har hänvisat remissutgåvan till Högkvarteret.</p> <p>Inget svar har inkommit från Högkvarteret.</p>
Försvarmakten Marinbasen	<ol style="list-style-type: none"> Foton hämtade från www.fmv.se som visar klargöring av torpeder föreslås utgå av säkerhetsskyddskäl. Vissa förband saknas i verksamhetsbeskrivningen. Istället föreslås "Karlskrona Garnison" användas vilket omfattar hela verksamheten. Föreslås ändrad beskrivning av Örlogshamnen. Påtala att militära övnings- och skjutfält kan innebära risk för oexploderad ammunition (OXA). Marinbasen uppfattar beskrivningen av utökade risker som någon form av övergripande bedömning. För mer detaljerade bedömningar bedömer dock Marinbasen att underlaget bör kompletteras med vad som avses, i vilka situationer samt med beskrivning av de resurser som finns för att hantera olika typer av risker. I avsnittet farliga anläggningar föreslås ändring av texten i styckets första mening samt sista två meningarna i stycket. I avsnittet masskadeutfall används vissa begrepp som kan skapa frågetecken och istället föreslås att använda mer generella begrepp såsom Försvarmaktens verksamhet. 	<ol style="list-style-type: none"> Samtliga foton och beskrivande text har tagits bort. Dokumentet har uppdaterats med Karlskrona Garnison på förekommande ställen i texten. Den föreslagna beskrivningen av Örlogshamnen har uppdaterats. Dokumentet har uppdaterats med risk för OXA. Räddningstjänsten tillstår att beskrivningen av utökade risker är övergripande. Räddningschefen anser att ett fördjupat underlag vore önskvärt föreslår att ett sådant arbetas fram i samverkan under år 2022. Texten under "farliga anläggningar" har uppdaterats med de föreslagna ändringarna. Texten under "masskadeutfall" har uppdaterats med de föreslagna ändringarna. Dokumentet har uppdaterats med risker vid hantering och transport av flytande syre.

Handlingsprogram

	11. Beskrivningen av risker föreslås kompletteras med transport/hantering av flytande syre på Trossö/Örlogshamnen och riskerna kopplat till det vid en eventuell trafikolycka eller annan incident.	
Försvarsmakten F17	Inget att erinra.	
Försvarsmakten 3 Helikopterskvadron	12. Föreslår att dokumentet kompletteras med helikopterlandningsplats vid Gö hamn. 13. I beskrivningen av IVPR-verksamheten föreslås "avtal" bytas mot "överenskommelse".	12. Dokumentet har uppdaterats med helikopterlandningsplats vid Gö Hamn. 13. Avtal har bytts mot överenskommelse på förekommande platser i dokumentet.
Sjöfartsverket	Inget att erinra.	
Kustbevakningen	14. Det saknas flera hamnar som ligger under det kommunala ansvaret, då även bryggor och vatten i bryggans omedelbara närhet utgör kommunal räddningstjänst enligt MSBs handbok.	14. Räddningschefen har bett MSB om ett förtydligande avseende skrivningen rörande bryggor och hamnar i handboken. Inga nya hamnområden skrivs in i avvaktan på svar från MSB.
Trafikverket		Inget svar har inkommit.
Region Blekinge		Inget svar har inkommit.
Polismyndigheten Region Syd		Inget svar har inkommit.
Karlskrona Kommun	Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden: 15. Det bör finnas ett eget sammanfattande miljöavsnitt där miljöproblematik beskrivs vid räddningsinsatser. 16. Det saknas en beskrivning för hur/om räddningstjänsten arbetar förebyggande när det gäller att förhindra miljöskador samt hur miljöskador kan minimeras i det akuta skedet. 17. Havs- och vattenmyndigheten saknas i beskrivningen av samverkande myndigheter.	15. Ett eget miljöavsnitt faller utanför den struktur som anges i MSBFS 2021:1. Räddningschefen avser dock påtala detta för MSB inför kommande revidering. Miljöperspektiv har dock omhändertagits och beskrivits i flera andra kapitel i enlighet med strukturen i föreskriften. 16. Förebyggande arbete och förmågor avseende andra olyckor än brand är mycket översiktligt beskrivet i dokumentet. Räddningstjänsten avser inte att ändra detta, men tar med sig synpunkten till kommande handlingsprogram. 17. Räddningstjänsten anser Havs- och vattenmyndigheten inte utgör en sådan samverkanspart som faller in under enligt MSBs handbok till föreskriften.
Ronneby kommun		Inget svar har inkommit.
Kommunal		Inget svar har inkommit.
Vision		Inget svar har inkommit.
Brandmännens Riksförbund heltid		Inget svar har inkommit.
Brandmännens Riksförbund RiB		Inget svar har inkommit.
Sveriges Ingenjörer	Foto och beskrivning av flygolycka med dödlig utgång föreslås utgå av hänsyn till efterlevande.	Foto har tagits bort. Händelsen beskrivs översiktlig med endast text utifrån den ökade risk för flygolyckor som närhet till flygplats medför.
Ledarna	Inget att erinra.	Inget svar har inkommit.

Tabell 19: Beskrivning av externt samråd inför beslut av handlingsprogrammet 2022-2025.

Handlingsprogram

Beskrivning av extern samråd 2025

Remissinstans	Synpunkter av särskild vikt	Kommentar
Räddningstjänsten Sydost	<ol style="list-style-type: none"> Innehållet är delvis alltför detaljrikt. Inledande begreppslista som förklarar förkortningar borde finnas med. Gammal benämning på räddningsledningssystemet. 	<ol style="list-style-type: none"> Innehållet är detaljrikt. Ingen förändring görs vid nuvarande uppdatering utan ses över vid nästa mandatperiod då ett mer genomgripande arbete med handlingsprogrammet görs. Begreppslista införs. Ändrat namnet till Räddningstjänsten Sydost.
Räddningstjänsten Östra Kronoberg		
Räddningstjänsten Jönköping		
Räddningstjänsten Osby		
Räddningstjänsten Kristianstad		
Räddningstjänsten Bromölla		
Räddningstjänsten Älmhult	Inga synpunkter.	
Länsstyrelsen Blekinge	<ol style="list-style-type: none"> Två farliga verksamheter saknas i texten. Högre krav ställs på Räddningstjänstens att delta i planärenden utifrån risker förknippade med befolkningsutveckling. Vill se utökat resonemang avseende komplexitet kring utländsk militär närvaro i Blekinge. Civilområdesansvarig Länsstyrelse ansvarar för övertagande av kommunal räddningstjänst. Lantmäteriet utreder FFKs möjlighet att dela bilder vid skogsbrand. Beskrivning av GUL-konceptet för utvärdering av insatser saknas. Vissa redaktionella ändringar. 	Dokumentet har uppdaterats med flertalet av synpunkterna. Vad gäller texten om FFKs möjlighet att dela bilder har denna tagits bort i avvaktan på riktlinjer för informationsdelning.
Försvarmakten Södra Militärregionen		
Försvarmakten Marinbasen		
Försvarmakten F17	Inga synpunkter	
Försvarmakten 3 Helikopterskvadron		
Sjöfartsverket	JRCC kan även nyttjas för larm och samband då SSRS nyttjas vid kommunal räddningstjänst.	Kompletterat med möjlighet att nyttja JRCC vid kommunal räddningstjänst.
Kustbevakningen	Inga synpunkter	
Trafikverket	Redaktionella förändringar samt uppdateringar av statistik.	Ändrat i texten efter förslag. Statistik har uppdaterats.
Region Blekinge	Förslag på förtydligade vad gäller samverkan med Regionen under masskadesituation och CBRNe-händelse.	Förtydligade avseende masskadesituation och livräddande personsanering har införts.
Polismyndigheten Region Syd		
SSRS	Förslag på ändrad skrivning om SSRS uppdrag och verksamhet.	Ändrat i text efter förslag.
Karlskrona Kommun		
Ronneby kommun	Risk för administrativ belastning avseende uppföljning av de övergripande målen.	Förändrar inte skrivningen i handlingsprogrammet, men tar med

Handlingsprogram

	Uppföljningssystemet bör hållas enkelt och effektivt.	synpunkten i kommande uppföljningsarbete.
Kommunal		
Vision		
Brandmännens Riksförbund heltid		
Brandmännens Riksförbund RiB		
Sveriges Ingenjörer	<ol style="list-style-type: none"> 1. Lyckebydammen tillhör dammsäkerhetsklass B. 2. Förslag på förändrad skrivning avseende Räddningstjänstens stöd till kommunerna avseende brandskydd i byggprocessen 3. Ändring av förmåga i tre fall tabell 15. 4. Komplettering av riskobjekt tabell 22 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Lyckebydammen tillagd i texten. 2. Skrivningen uppdaterad enligt förslag. 3. Tabellen uppdaterad med förmåga "hanterar själva" i tre fall. 4. Tabellen uppdaterad med Augerums Bergtäkt och Foodia Fisk.
Ledarna		
MSB	MSBs egen planering utifrån myndighetens operativa roll berörs inte.	

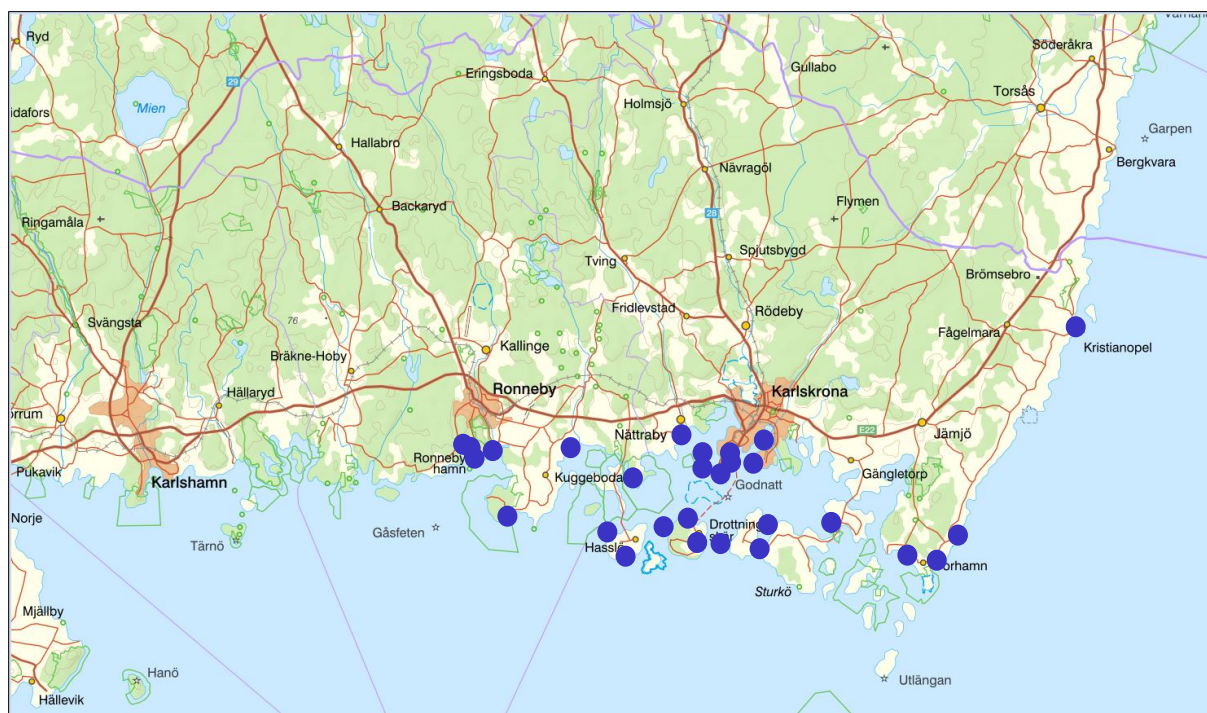
Tabell 20: Beskrivning av relevanta synpunkter utifrån externt samråd inför Räddningstjänsten Blekinges handlingsprogram. Vid blanka rader har inget remissvar inkommit. Direktionens beslut om att föreslå medlemskommunerna att avbryta bildandet av Räddningstjänsten Blekinge fattades två dagar innan remisstidens utgång.

Handlingsprogram

BILAGA C ÖVERSIKTSKARTA HAMNOMRÅDEN

I denna bilaga återfinns kartor över vilka områden i vatten som ska betraktas som hamn och där Räddningstjänsten Östra Blekinge svarar för räddningsinsatser. Hamnområden markeras med blått i kartorna. Observera att kartorna har olika skalor.

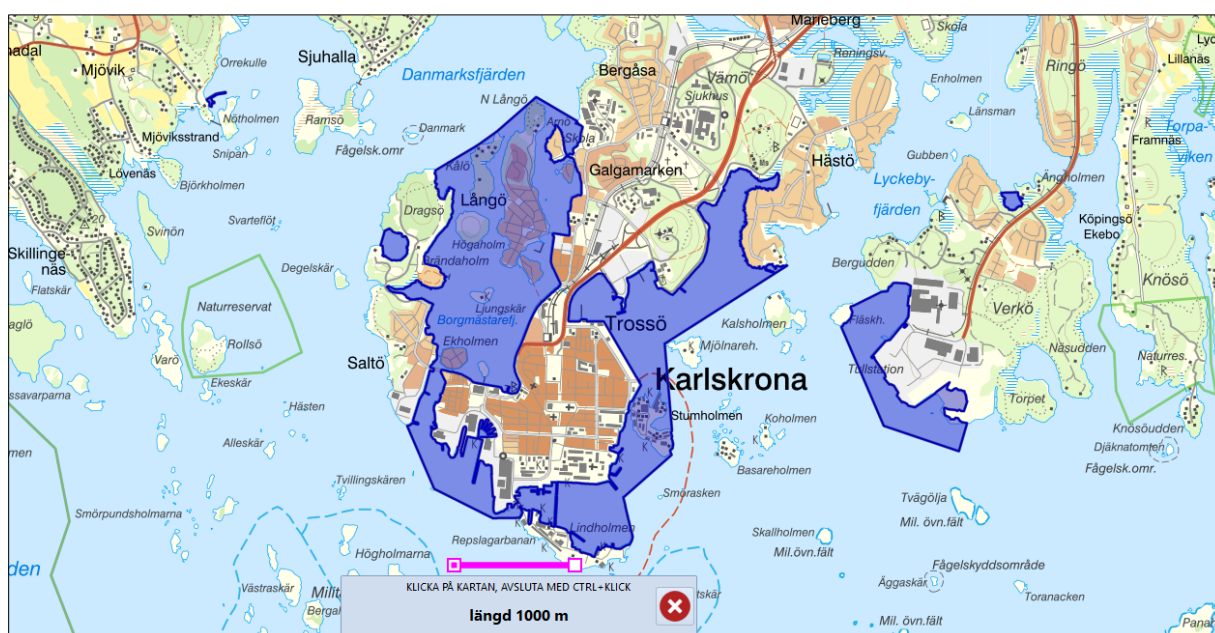
Översiktskarta

Figur 70: Översiktskarta hamnområden.

Karlskrona kommun

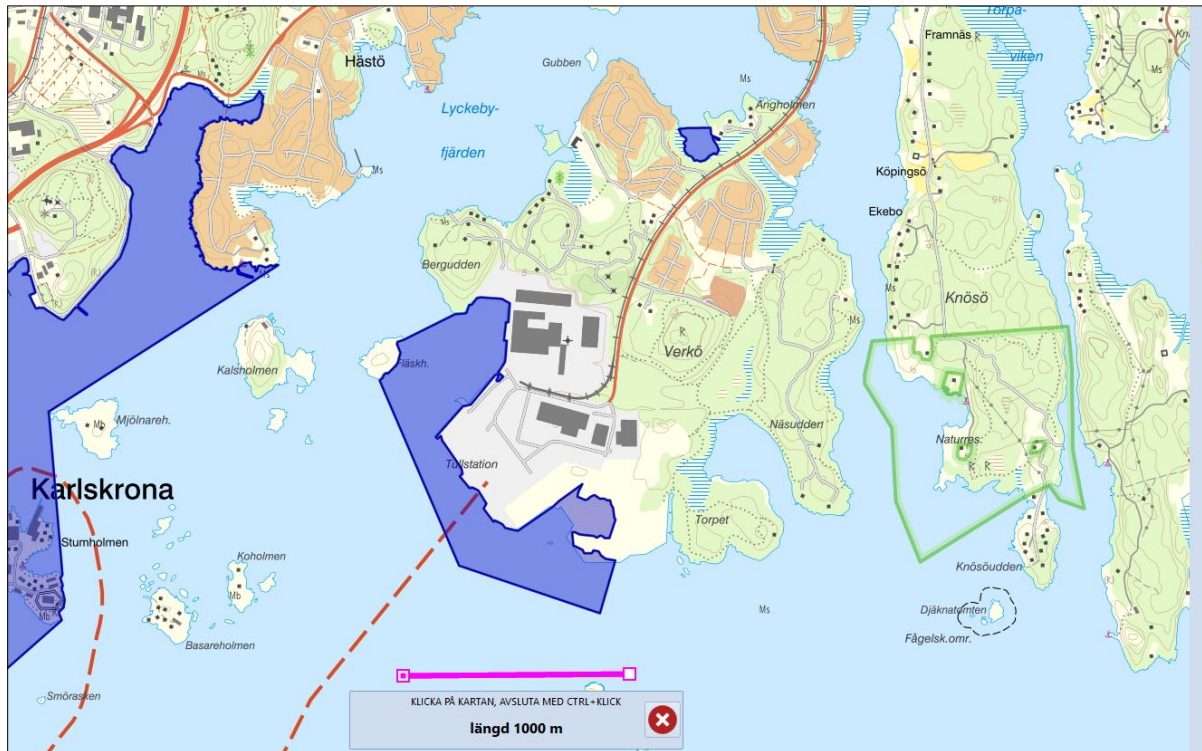
Karlskrona tätort

Figur 71: Översiktskarta hamnområden runt Karlskrona tätort.

Handlingsprogram

Verkö

Figur 72: Verköhamnen.

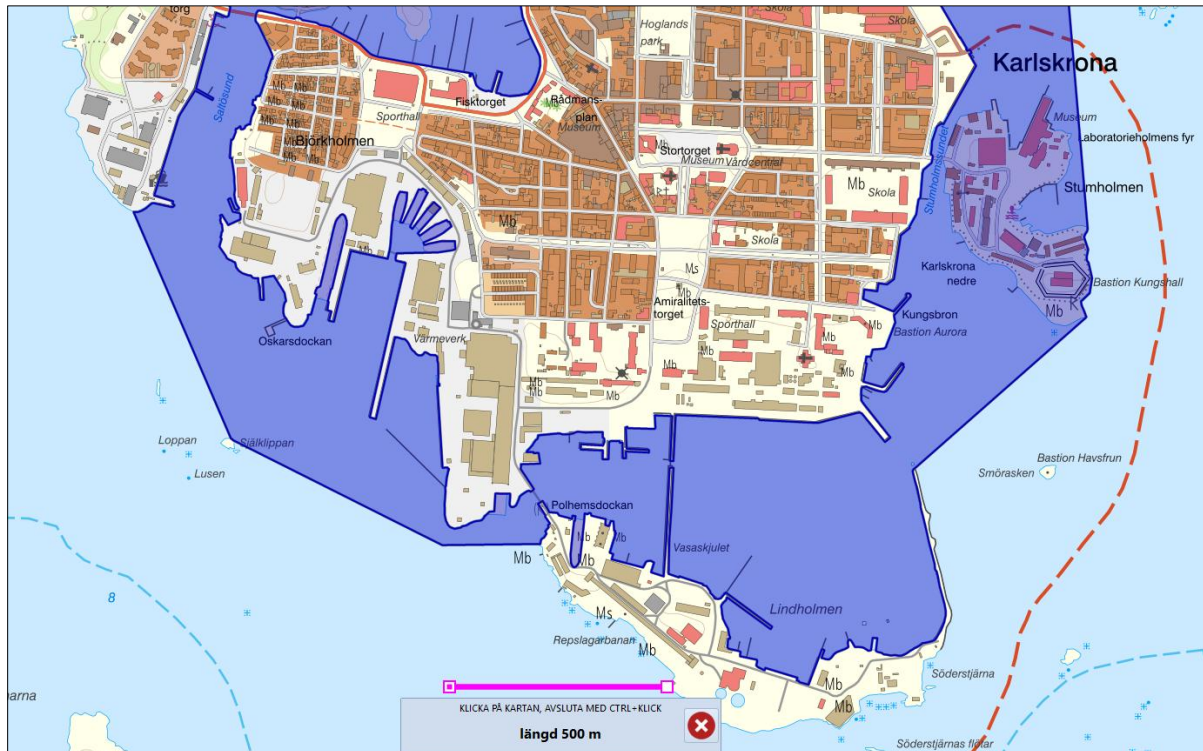
Verkö

Figur 73: Norrebackaviken.

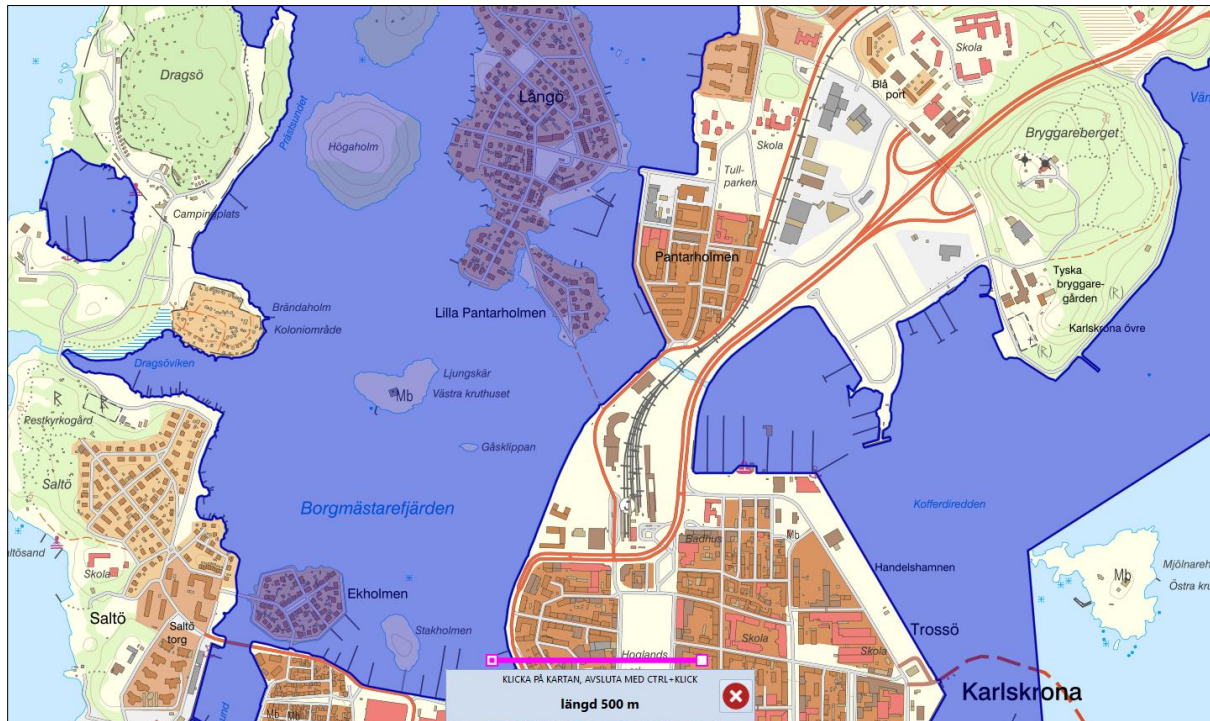
Handlingsprogram

Karlskrona

Figur 74: Karlskrona tätort – södra delen av Trossö med Örlogshamnen.

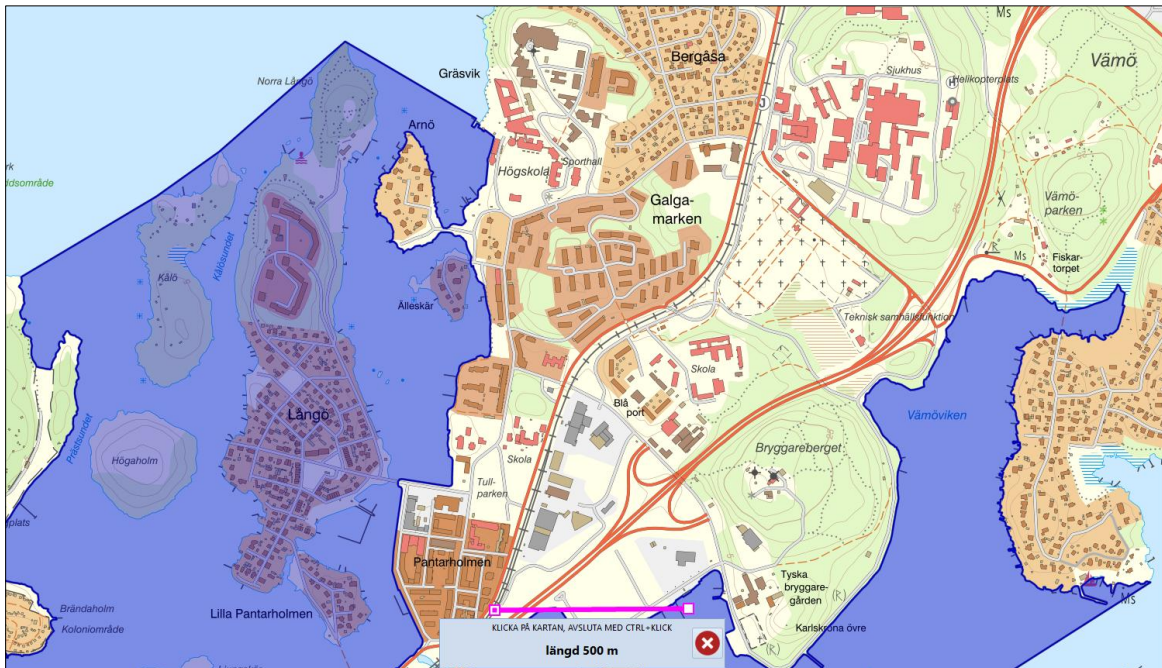
Karlskrona

Figur 75: Karlskrona tätort – mellersta delen med Borgmästarefjärden och norra delen av Trossö med Handelshamnen.

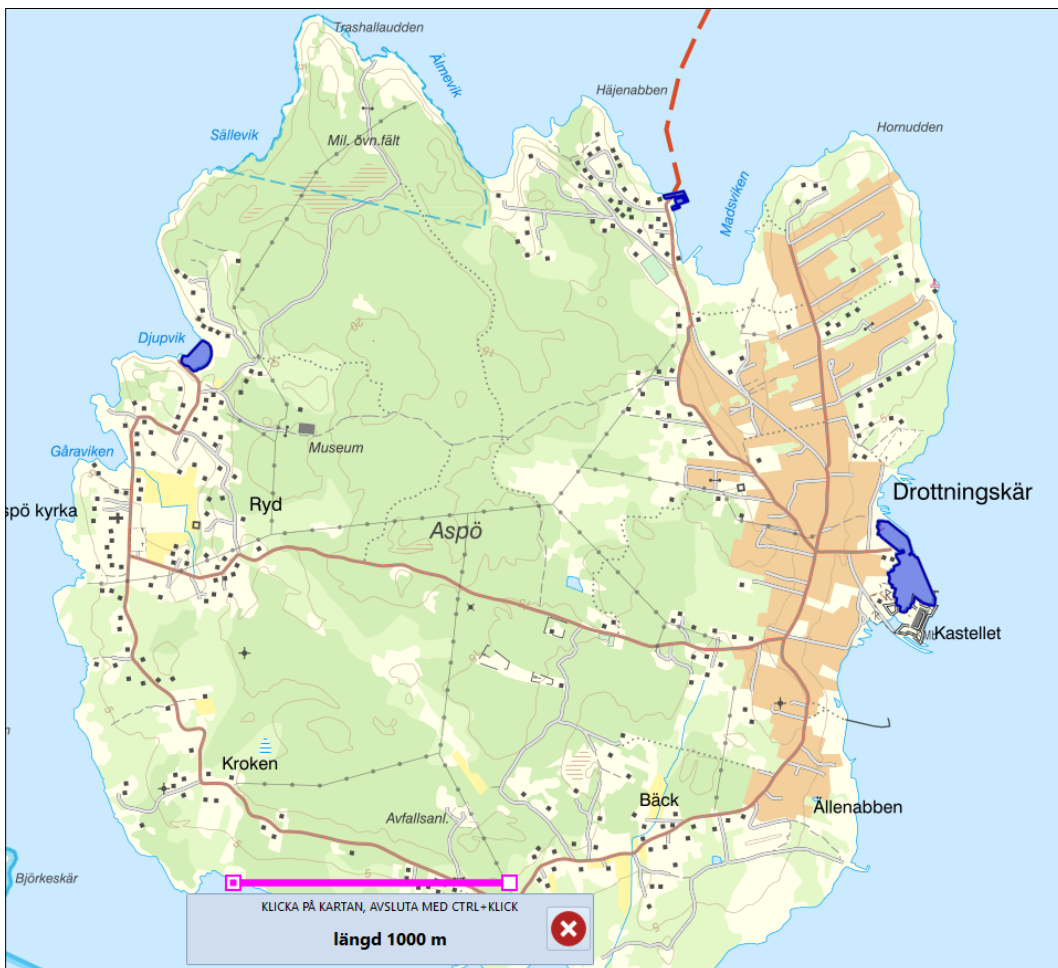
Handlingsprogram

Karlskrona tätort

Figur 76: Karlskrona tätort– norra delen med Långö och Vämövik.

Aspö

Figur 77: Översiktskarta Aspö.

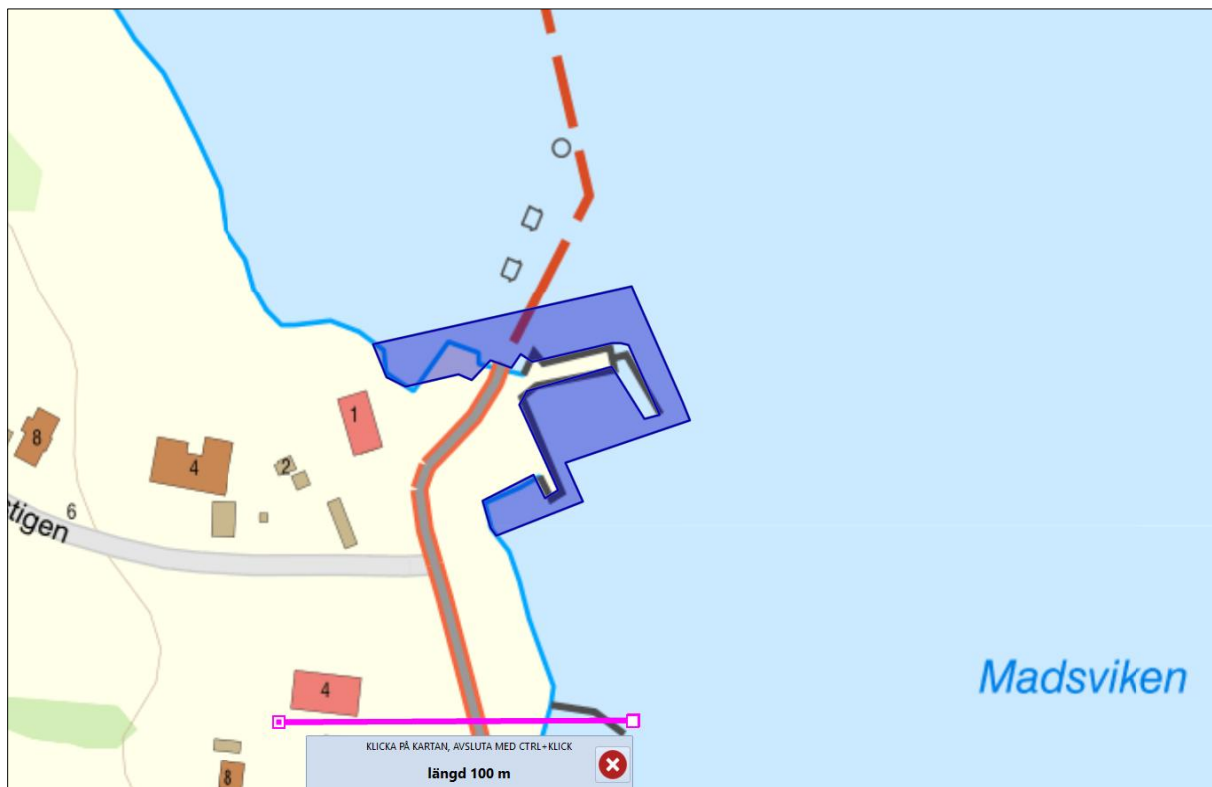
Handlingsprogram

Aspö

Figur 78: Aspö västra sidan - Djupvik.

Aspö

Figur 79: Aspö norra sidan – Madsviken vid färjeläget.

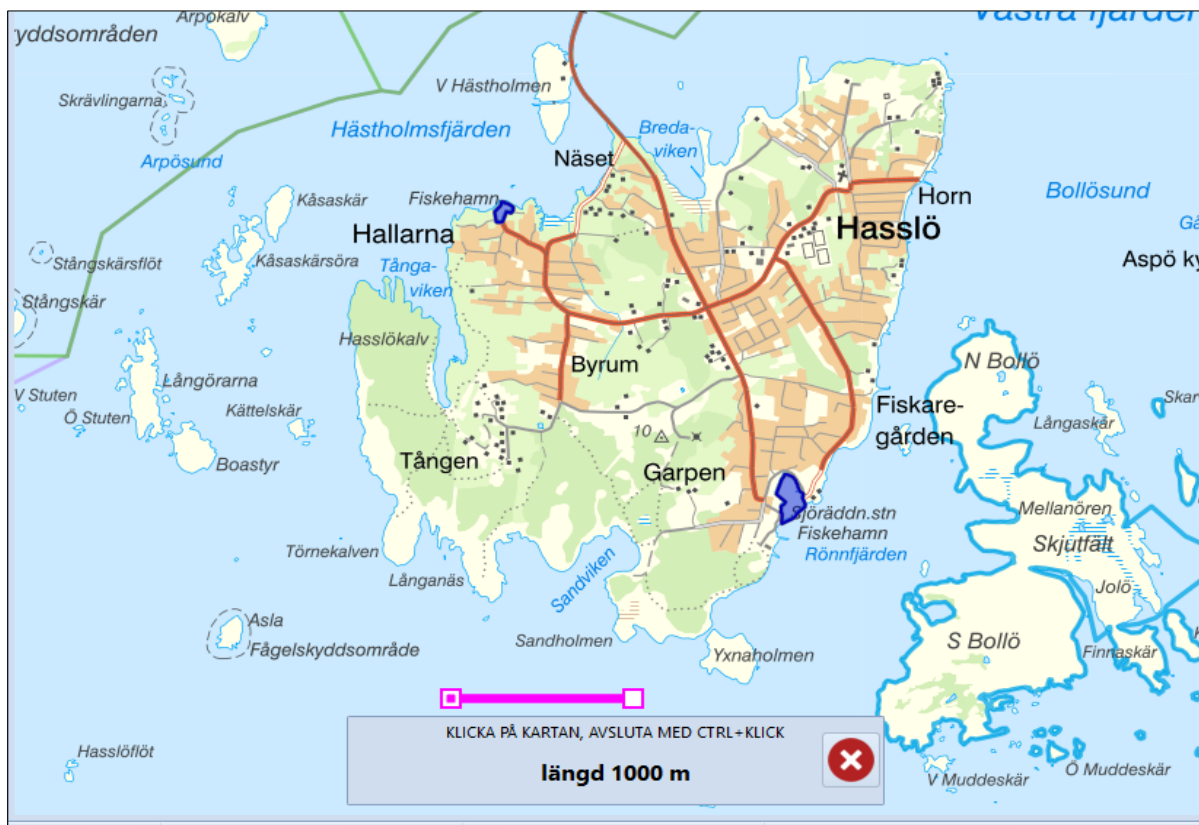
Handlingsprogram

Aspö

Figur 80: Aspö Östra sidan - Lökanabben vid Drottningsskärs kastell.

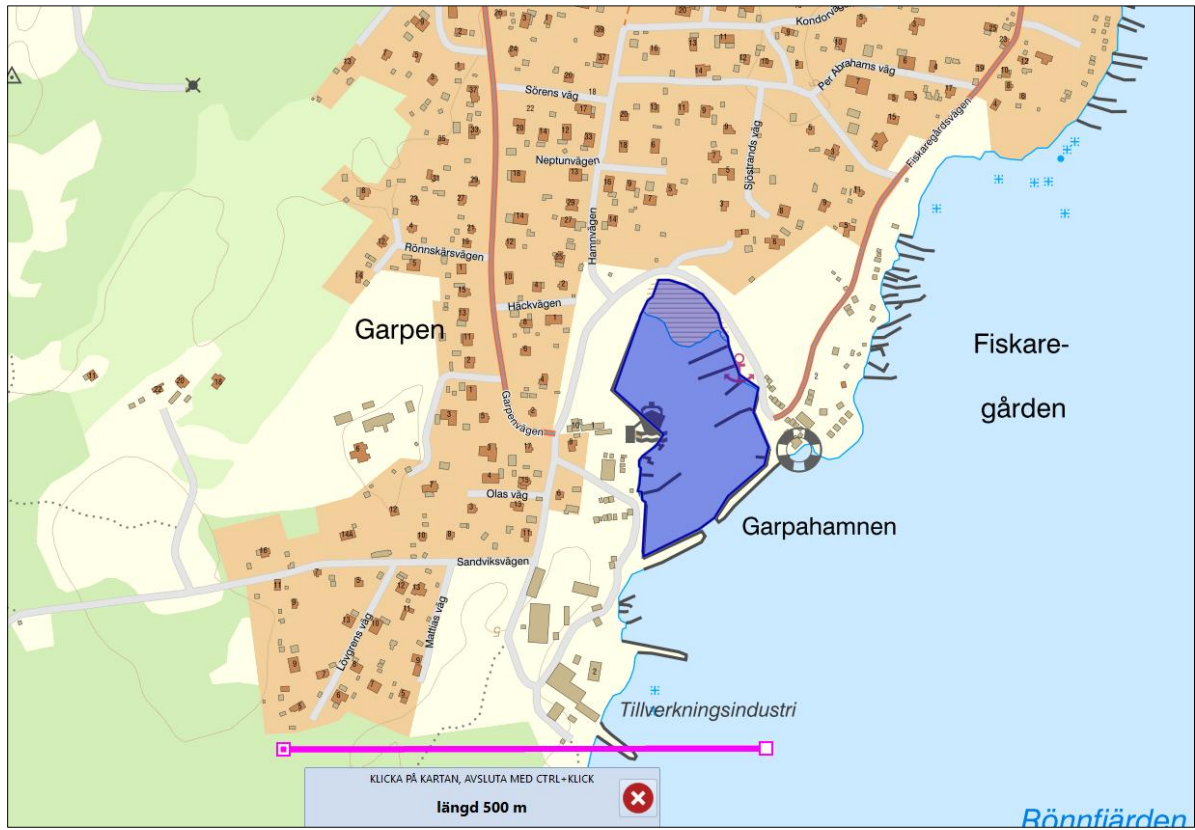
Hasslö

Figur 81: Översiktskarta Hasslö.

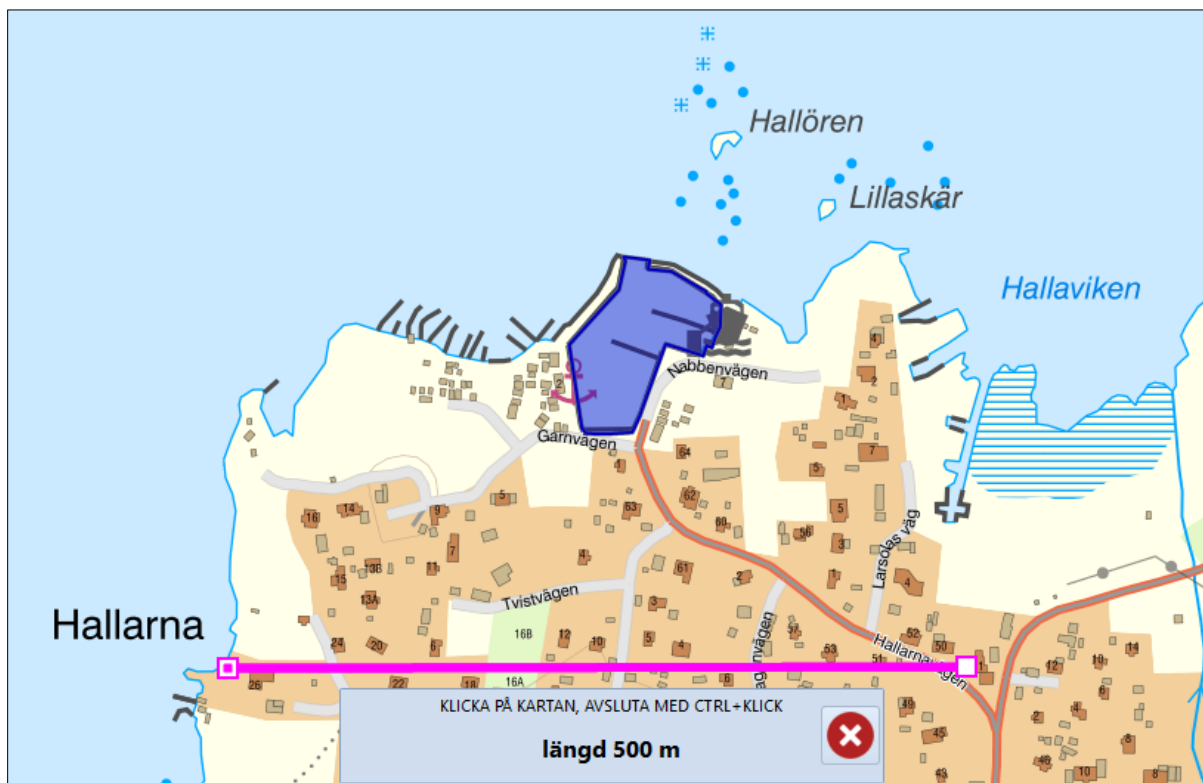
Handlingsprogram

Hasslö

Figur 82: Hasslö; Garpahamnen

Hasslö

Figur 83: Hasslö, Hallarna.

Handlingsprogram

Kristianopel

Figur 84: Kristianopel.

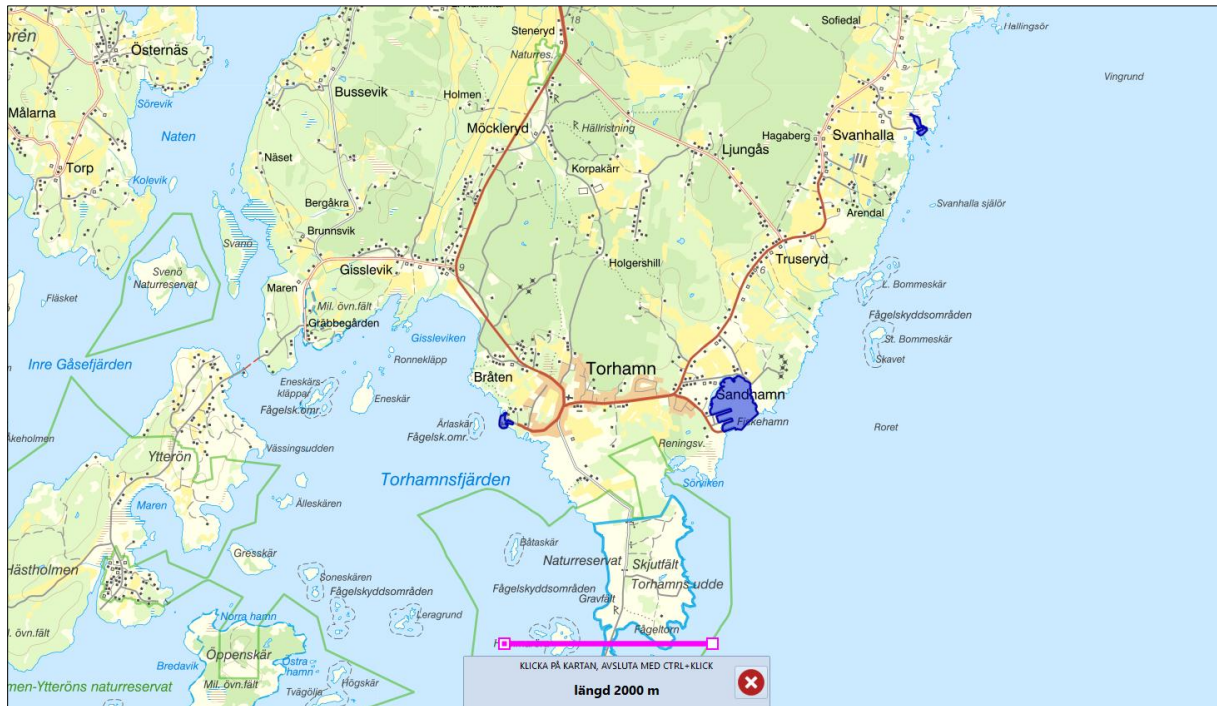
Nättraby

Figur 85: Nättraby – Mjövik.

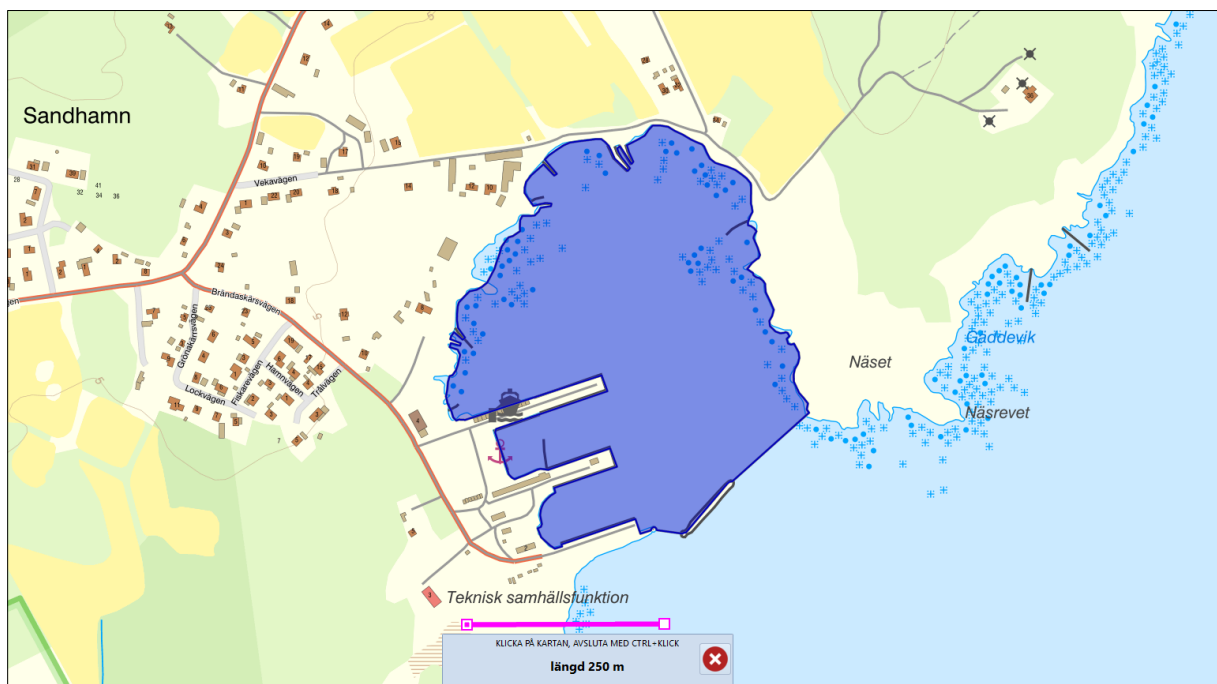
Handlingsprogram

Torhamn

Figur 86: Översiktskarta Torhamn med Svanhalla

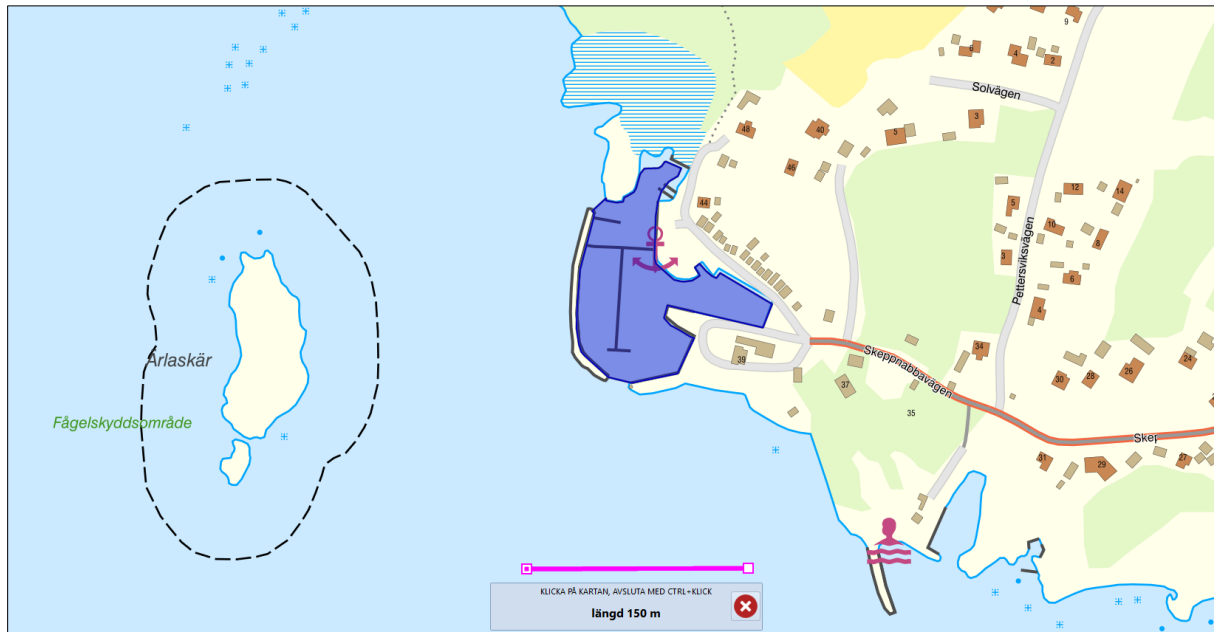
Torhamn

Figur 87: Torhamn – östra delen med Sandhamn

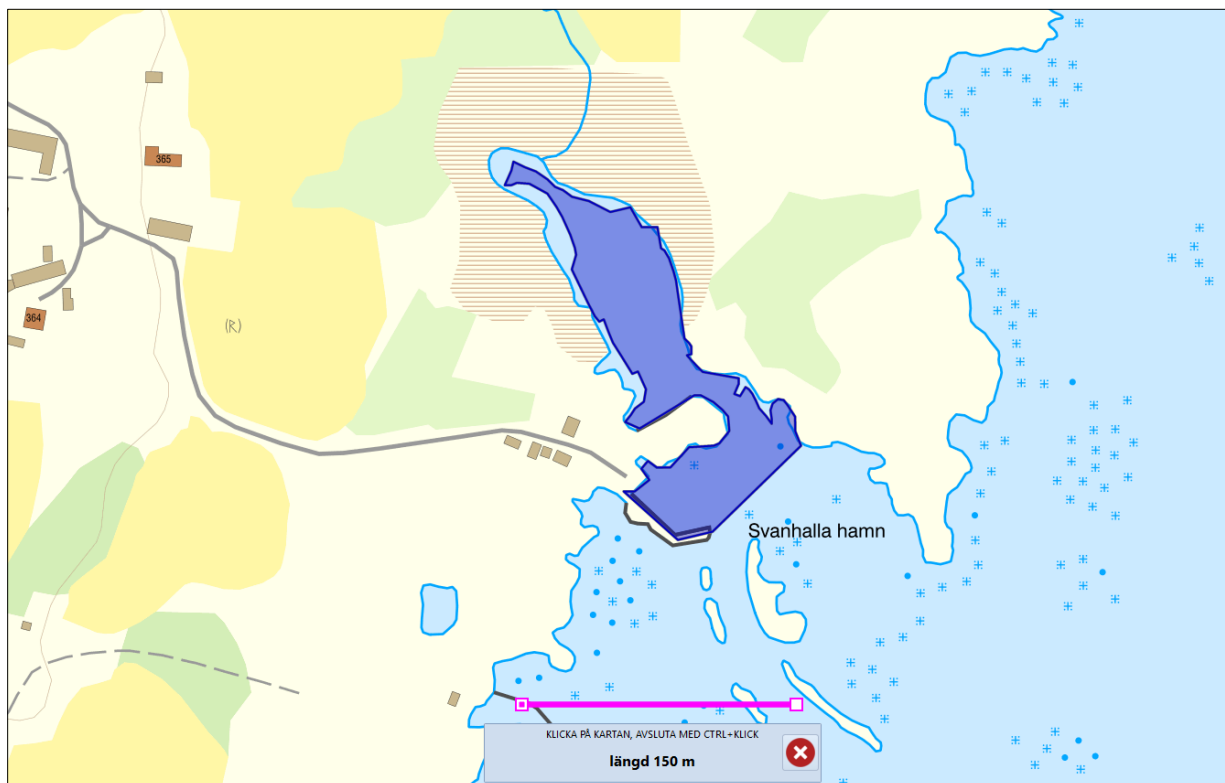
Handlingsprogram

Torhamn

Figur 88: Torhamn – västra delen.

Svanhalla

Figur 89: Svanhalla sydost om Jämjö

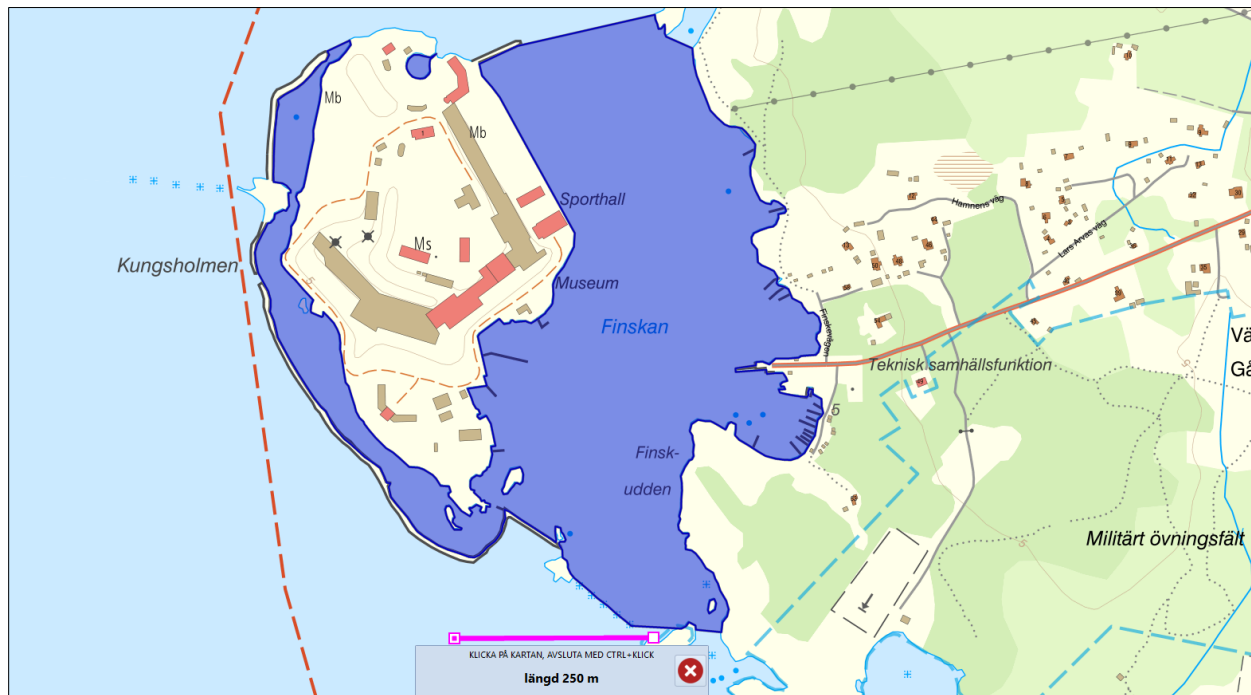
Handlingsprogram

Tjurkö, Sturkö och Senoren

Figur 90: Översiktskarta – Tjurkö, Sturkö och Senoren.

Tjurkö

Figur 91: Tjurkö - Finskan och Kungsholmen

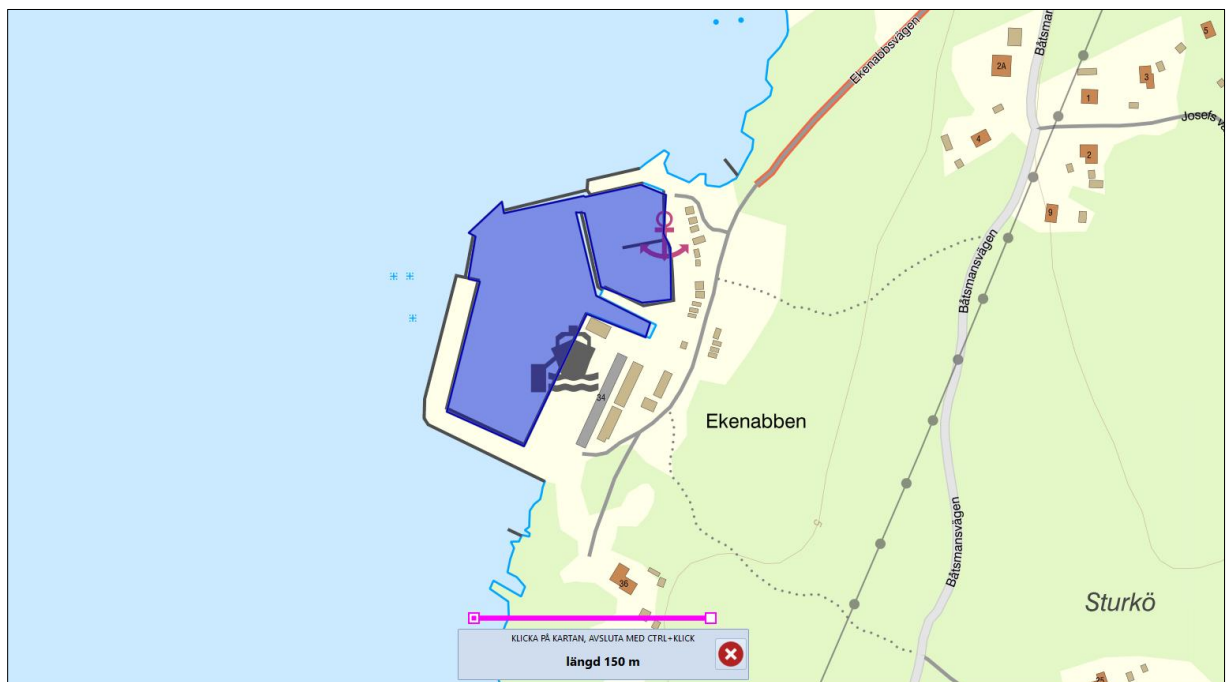
Handlingsprogram

Senoren

Figur 92: Senoren – Ekenäs.

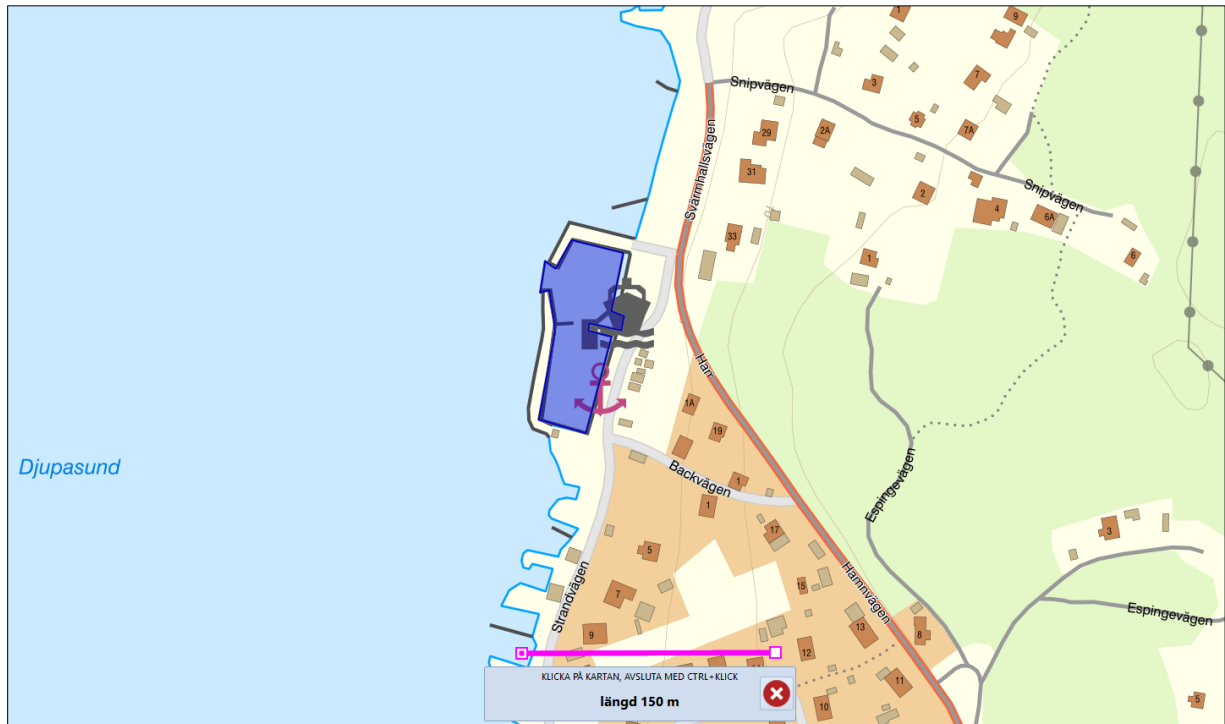
Sturkö

Figur 93: Sturkö - Ekenabben

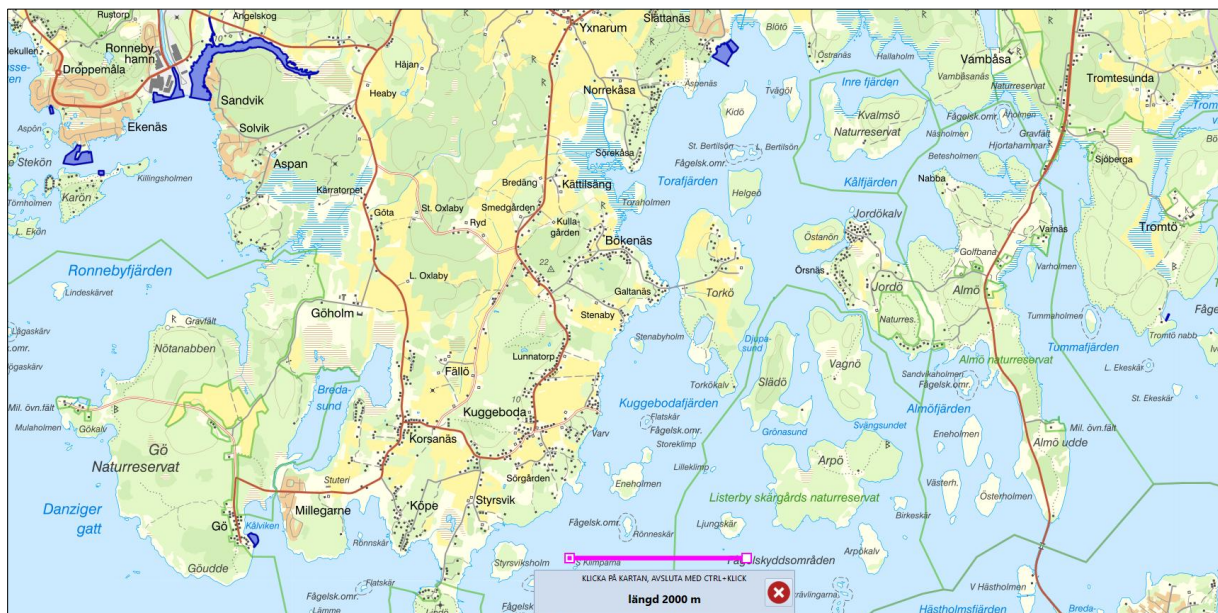
Handlingsprogram

Sturkö

Figur 94: Sturkö - Sanda

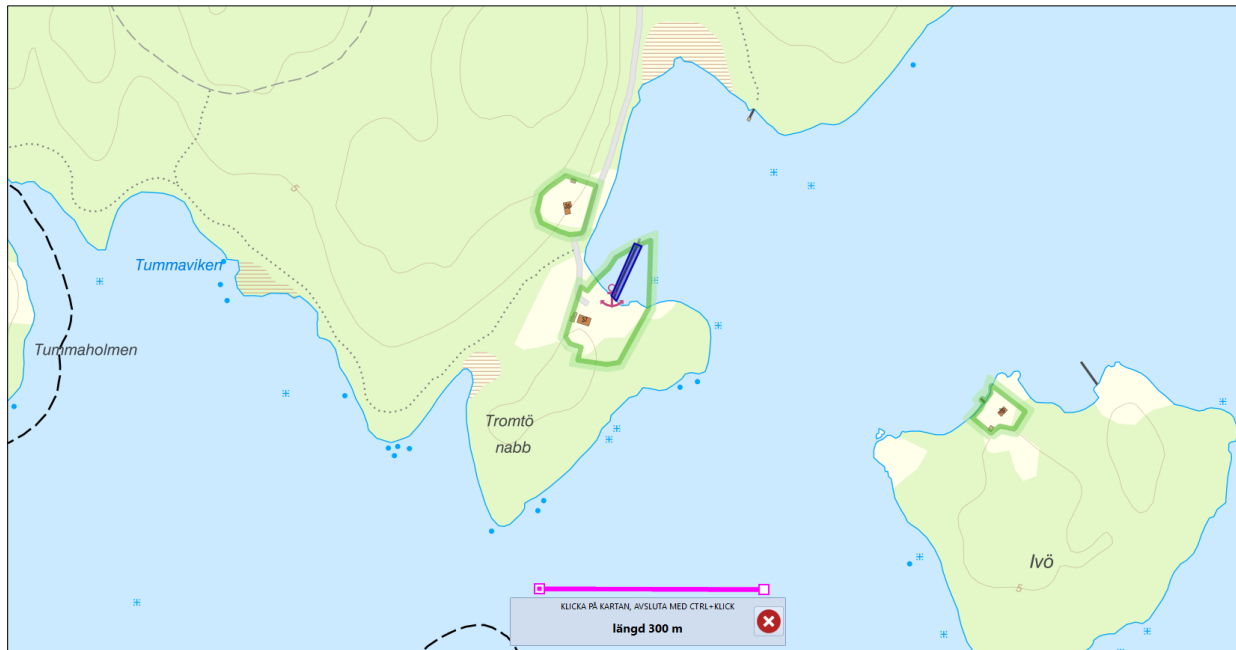
Ronneby kommun

Figur 95: Översiktskarta Ronneby kommuns hamnområden.

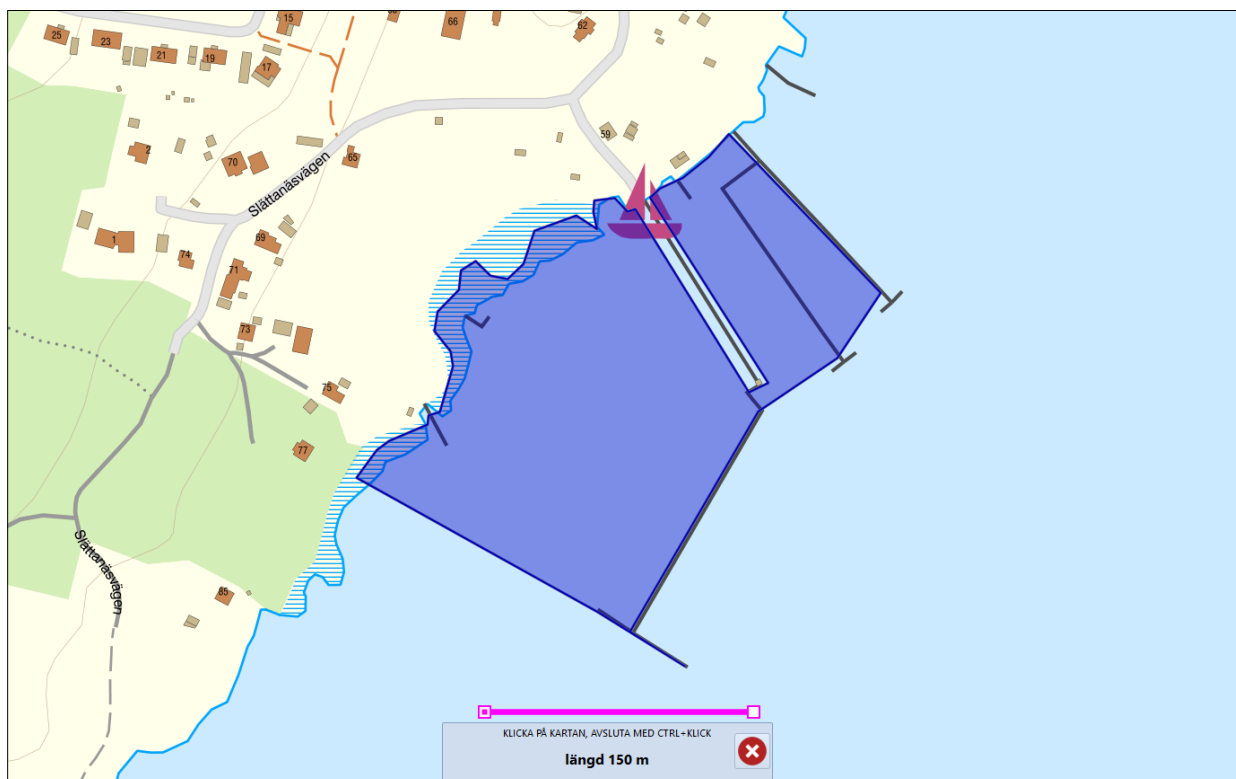
Handlingsprogram

Tromtö

Figur 96: Tromtö.

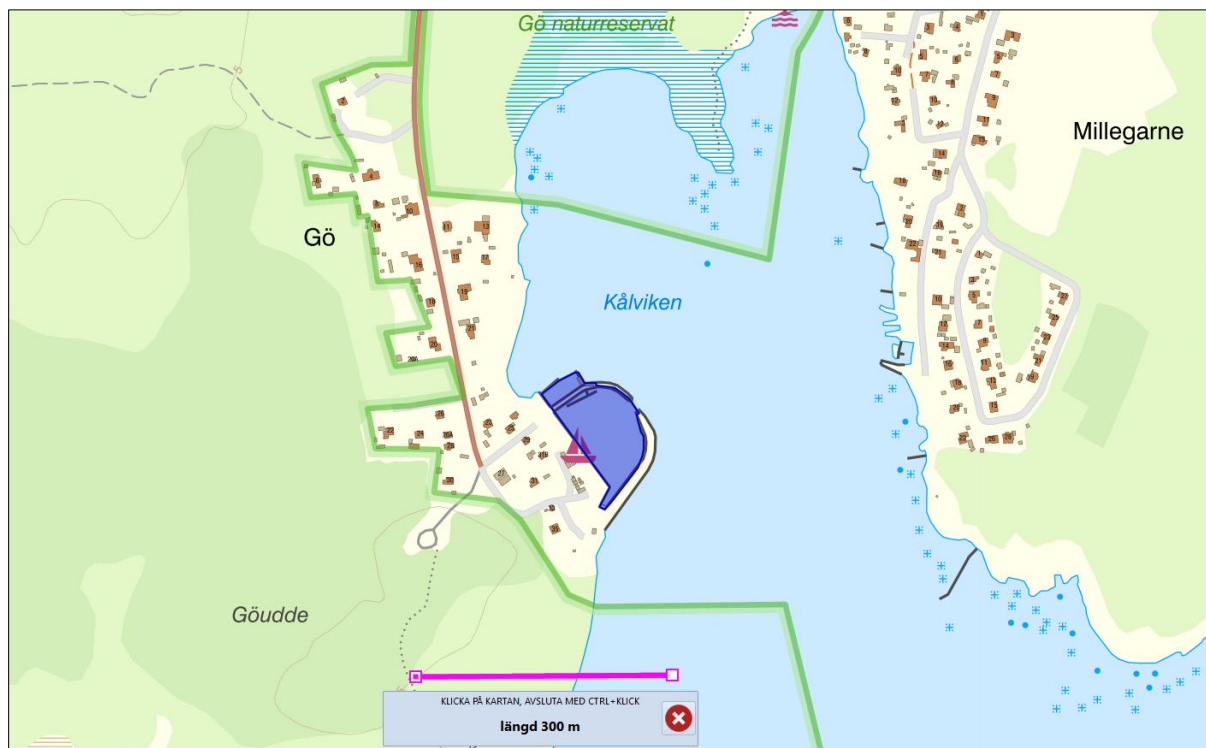
Listerby - Slättanäs

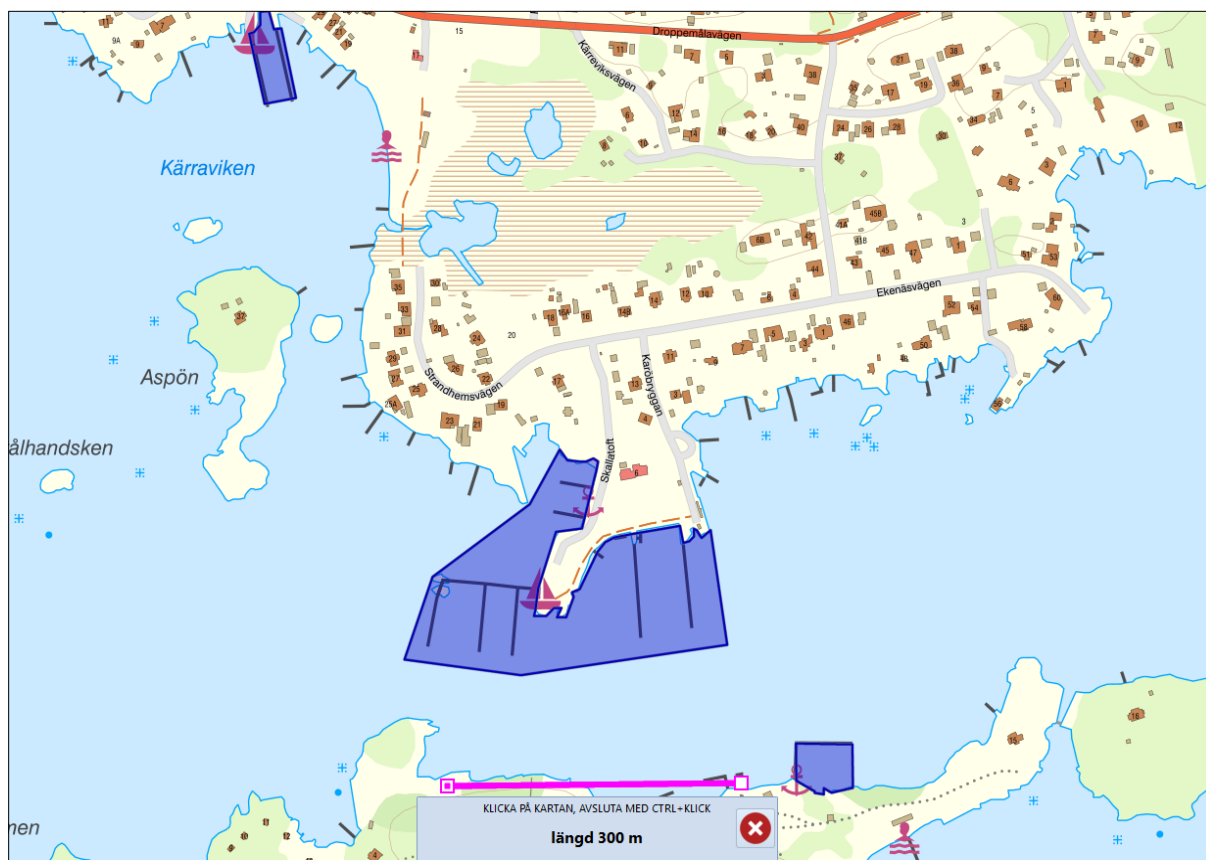
Figur 97: Listerby - Slättanäs

Handlingsprogram

Gö

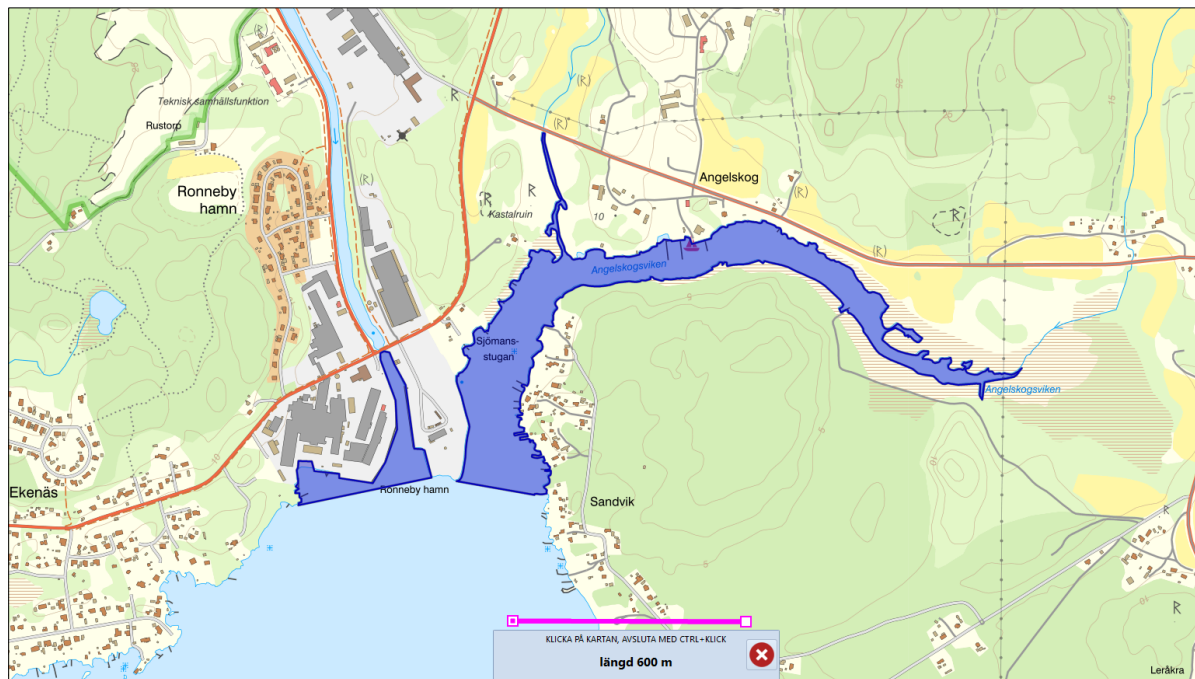
Figur 98: Gö hamn.

Figur 99: Ronneby med Ekenäs, Karön och

Handlingsprogram

Ronneby hamn och Angelskog

Figur 100: Ronneby hamn och Angelskog.

Handlingsprogram

BILAGA D ANLÄGGNINGAR MED FARLIG VERKSAMHET

Anläggning	Kommun	Farlig verksamhet 2 kap 4§ LSO	Seveso Lägre/Högre kravnivå	Största risk
Helikopterflygplatsen Blekingesjukhuset	Karlskrona	Ja	Nej	Flygolycka
Saab Kockums AB	Karlskrona	Ja	Nej	Komposit
Lyckebydammen	Karlskrona	Ja	Nej	Ras
Marinverkstaden	Karlskrona	Ja	Nej	Väteperoxid
NKT Arena	Karlskrona	Ja	Nej	Ammoniak
Orkla Foods Sverige AB, Fågelmara	Karlskrona	Ja	Nej	Gasol
Foodia Fisk, Isverket ¹¹	Karlskrona	Ja	Nej	Ammoniak
Dammanläggning Klåvben	Ronneby	Ja	Nej	Ras
Ronneby flygplats	Ronneby	Ja	Nej	Flygolycka
Soft Center Arena, Kallinge	Ronneby	Ja	Nej	Ammoniak
Soft Center Ammoniakanläggning, Ronneby	Ronneby	Ja	Nej	Ammoniak
Tarkett AB	Ronneby	Ja	Nej	Ammoniak
Vambåsa Bergtäkt	Ronneby	Ja	Ja, lägre	Explosiver
Augerums Bergtäkt	Karlskrona	ja	Ja. Lägre	Explosiver

Tabell 21: Tabellen redovisar vilka anläggningar som klassificerats som farlig verksamhet inom respektive kommun.

¹¹ Isverkets ammoniakanläggning är i dagsläget tömd på ammoniak, men klassningen av anläggningen kvarstår.